

MODERN
ART EMIS

ISBN 978-960-8247-47-5

© 2026, Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα

Σκαρμαγκά 4β, 104 33 Αθήνα, www.esag.swiss

Επιμέλεια καταλόγου: **Όλγα Πολυχρονοπούλου, Tobias Krapf,**

Ίρις Κρητικού, Μαρία Γιαννουλάκη

Σχεδιασμός καταλόγου: **Ανδρέας Γεωργιάδης**

Φωτογραφίες: Αρχείο καλλιτεχνών

Παραγωγή καταλόγου: **Μικρή Άρκτος**

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική, καθώς και η απόδοση κατά παράφραση ή διασκευή του περιεχομένου του βιβλίου με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς την προηγούμενη έγγραφη άδεια του εκδότη σύμφωνα με τον νόμο 2121/1993 και τους κανόνες του διεθνούς δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

ISBN 978-960-8247-47-5

© 2026, Swiss School of Archaeology in Greece

Skaramanga 4b, 104 33 Athens, www.esag.swiss

Catalogue Editing: **Olga Polychronopoulou, Tobias Krapf,**

Iris Kritikou, Maria Giannoulaki

Catalogue Design: **Andreas Georgiadis**

Photographs: **Artists' archives**

Production: **Mikri Arktos**

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or republished, wholly or in part, or in summary, paraphrase or adaptation, by mechanical or electronic means, by photocopying or recording, or by any other method, without the prior written permission of the editor, according to Law 2121/1993 and the regulations of International Law applicable in Greece.

MODERN ART **TEMIS**

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΕΧΝΗ ΕΜΠΝΕΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ
Η ΑΡΧΑΙΑ ΑΜΑΡΥΝΘΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΒΟΙΑ

CONTEMPORARY ART IS INSPIRED BY ANTIQUITY
ANCIENT AMARYNTHOS IN EUBOEA

ΟΡΓΑΝΩΣΗ | ORGANISATION

Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα (ESAG)
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, (ΠΑΔΑ)
Με την υποστήριξη του Δήμου Αθηναίων (ΟΠΑΝΔΑ)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ ΣΤΗΝ ΑΜΑΡΥΝΘΟ DIRECTION OF THE EXCAVATION AT AMARYNTHOS

Καθ. Δρ. Sylvian Fachard, Διευθυντής ΕΑΣΕ, Καθηγητής
Κλασ. Αρχαιολογίας παν/μιο Λωζάννης
Δρ. Αγγελική Γ. Σίμωσι, Επίτιμη Έφορος, Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ | SCIENTIFIC COMMITTEE

Δρ. Πολυξένη Αδάμ-Βελένη
Πρώην Γεν. Δ/ντρια Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς
(ΥΠ.ΠΟ.), πρώην Δ/ντρια του Αρχ. Μουσείου Θεσσαλονίκης
Καθ. Δρ. Δημήτριος Πλάντζος, Καθ. Κλασ. Αρχαιολογίας Ε.Κ.Π.Α.
Τέτη Χατζηνικολάου, Πρώην Πρόεδρος ICOM Ελλάδος
Αμαλία Καραπασχαλίδου,
Επίτιμη Έφορος, Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΚΘΕΣΗΣ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΦΩΤΙΣΜΟΥ | EXHIBITION AND LIGHTING DESIGN

Ανδρέας Γεωργιάδης

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ | ORGANISATION OF PARALLEL EVENTS

Δρ. Διονύσης Μουρελάτος, Αρχαιολόγος, Διδάσκων Δ.Π.Μ.Σ., Διαχείριση Μνημείων:
Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική/Ε.Κ.Π.Α.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ - ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ | PRESS - COMMUNICATION

Μαρία Τσολάκη, Sylvie Fournier, Ανθή Μητράκου

ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ | PRINTS

Μικρή Άρκτος

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ - ΑΝΑΡΤΗΣΕΙΣ | TRANSPORT - INSTALLATION

Νίκος Παπαγιάννης

Μεταπτυχιακές φοιτήτριες ΔΠΜΣ «Μουσειακές Σπουδές»:
Ευαγγελία Κουράκου, Μαρία Φούφα, Νεκταρία Μπούργου

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΟΛΓΑ ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ
ΤΟΒΙΑΣ ΚΡΑΡΦ
ΙΡΙΣ ΚΡΗΤΙΚΟΥ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

ΘΡΑΣΟΣ ΑΒΑΡΙΤΣΙΩΤΗΣ
ANNA ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΣΤΑΕΥΒΛΙ
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΒΕΛΛΙΟΥ
NOEMI NIEDERHAUSER
NICOLE & KARL REBER
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΣΔΟΥΚΟΥ
ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ ΤΖΑΝΟΥΛΙΝΟΣ
JUDIT VILLIGER

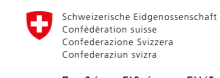
CURATORS

OLGA POLYCHRONOPOULOU
TOBIAS KRAPF
IRIS KRITIKOU

PARTICIPATING ARTISTS

THRASSOS AVARITSIOTIS
ANNA ACHILLEOS STAEUBLI
KATERINA VELLIU
NOEMI NIEDERHAUSER
NICOLE & KARL REBER
IPHIGENIA SDOUKOU
PRAXITELIS TZANOULINOS
JUDIT VILLIGER

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ORGANISATION

Πρεσβεία της Ελλάδας στην Ελλάδα

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ WITH THE SUPPORT

ΧΟΡΗΓΟΙ SPONSORS

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ OFFICIAL AIR TRAVEL SPONSOR

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

8	Χαιρετισμοί
25	Το Πρόγραμμα - Από το Art Residency στην έκθεση
33	Η Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα
40	Ευχαριστίες
44	Οι πολλαπλές διαστάσεις ενός αρχαίου χώρου, Tobias Krapf
48	Μύθος, ερείπια και αρχαιολογία: σύγχρονες εικαστικές αναγνώσεις του κλασικού, Ολγα Πολυχρονοπούλου
50	Ίχνη της αρχαιότητας στο παρόν, Δημήτρης Πλάντζος
54	Modern ARTemis: Ένας συναρπαστικός μίτος διαχρονίας για την Αμαρυσία Αρτέμιδα, Ίρις Κρητικού
59	Η ανασκαφή της Αμαρύνθου
71	Ανασκαφή και επικοινωνία με το κοινό

ΕΡΓΑ

80	Θράσος Αβαριτσιώτης
84	Άννα Αχιλλέως Staeubli
88	Κατερίνα βέλλιου
92	Noemi Niederhauser
96	f/two - Nicole & Karl Reber
100	Ιφιγένεια Σδούκου
104	Πραξιτέλης Τζανουλίνος
108	Judit Villiger
113	Βιογραφικά σημειώματα καλλιτεχνών
125	Flux Laboratory, Χορός και αρχαιολογία στην Αμάρυνθο

TABLE OF CONTENTS

9	Greetings
29	The Project - From Art Residency to Exhibition
37	The Swiss School of Archaeology in Greece
42	Acknowledgements
46	The manifold dimensions of an ancient site, Tobias Krapf
49	Myth, Ruins, and Archaeology: Contemporary Art Readings of the Classical, Olga Polychronopoulou
52	Traces of Antiquity in the Present, Dimitris Plantzos
56	Modern ARTemis: A fascinating thread of timelessness for Amarynthian Artemis, Iris Kritikou
65	The excavation at Amarynthos
75	Excavation and Outreach

ΕΡΓΑ

80	Thrassos Avaritsiotis
84	Anna Achilleos Staeubli
88	Katerina Velliou
92	Noemi Niederhauser
96	f/two - Nicole & Karl Reber
100	Iphigenia Sdoukou
104	Praxitelis Tzanoulinos
108	Judit Villiger
119	Biographical Notes of the Artists
127	Flux Laboratory, Dance and Archaeology at Amarynthos

Το Ιερό της Άρτεμις ανακαλύφθηκε στην Εύβοια πριν από σχεδόν 20 χρόνια. Αν και η ύπαρξή του ήταν γνωστή από αρχαία κείμενα, παρέμενε άγνωστη για μεγάλο χρονικό διάστημα, έως ότου ένας Ελβετός καθηγητής εντόπισε τα καθοριστικά στοιχεία και τα ερμήνευσε με ευρηματικό τρόπο.

Οι ανασκαφές στο Ιερό διεξάγονται υπό την καθοδήγηση της Ελβετικής Σχολής Αρχαιολογίας στην Ελλάδα (ESAG), σε συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Εύβοιας. Η αρχαιολογία είναι μια επιστήμη που βασίζεται στη βαθιά κατανόηση της ανθρώπινης εξέλιξης, του πολιτισμού και της τέχνης. Το έργο της ESAG, επομένως, όχι μόνο έχει προωθήσει την επιστημονική συνεργασία μεταξύ Ελβετίας και Ελλάδας, αλλά έχει επίσης τονώσει σημαντικά τον πολιτισμικό διάλογο μεταξύ των δύο χωρών μας τα τελευταία χρόνια.

Κάθε ανακάλυψη πυροδοτεί μια πληθώρα ιδεών και συσχετισμών, τροφοδοτώντας τη φαντασία και εντείνοντας την προσδοκία για ό,τι μπορεί να έρθει. Γιατί να μην διοχετεύσουμε αυτή τη συγκεντρωμένη ενέργεια στην καλλιτεχνική έκφραση; Ακριβώς εδώ μπαίνει στο προσκήνιο το Modern ARTεμς. Αυτή η αξιόλογη πρωτοβουλία δημιουργεί το πλαίσιο για έναν διάλογο μεταξύ της αρχαιότητας και της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας, φέρνοντας κοντά καλλιτέχνες, μελετητές και κοινό γύρω από μια κοινή πολιτιστική κληρονομιά.

Ελπίζω να απολαύσετε αυτή τη μοναδική συνάντηση μεταξύ του αρχαίου παρελθόντος και των καλλιτεχνικών φωνών του σήμερα!

Stefan Estermann,
Πρέσβης της Ελβετίας στην Ελλάδα

The Sanctuary of Artemis was discovered on the island of Euboea nearly 20 years ago. Although its existence was known from ancient texts, it remained untraceable for a long time until a Swiss professor found the crucial clues and ingeniously reinterpreted them.

The excavations of the Sanctuary are led by the Swiss School of Archaeology in Greece (ESAG), in partnership with the Ephorate of Antiquities of Euboea. Archaeology is a science based on a deep understanding of human development, culture and art. ESAG's work has therefore not only fostered scientific collaboration between Switzerland and Greece but has also greatly stimulated cultural exchange between our two countries over the past years.

Every discovery triggers a flurry of insights and associations, fuelling the imagination and heightening anticipation for what may yet come. Why not channel this concentrated energy into artistic expression? This is precisely where Modern ARTεμς comes in. This remarkable initiative sets the scene for a dialogue between antiquity and contemporary artistic creation, bringing together artists, scholars, and audiences around a shared cultural heritage.

I hope you will enjoy this unique encounter between the ancient past and the artistic voices of today!

Stefan Estermann,
Ambassador of Switzerland in Greece

Η αρχαιολογία υπερβαίνει κατά πολύ την ανασκαφή. Περιλαμβάνει τη συντήρηση, την έρευνα, τη δημοσίευση, την επικοινωνία με το ευρύ κοινό – και σήμερα, ολοένα και περισσότερο, τον διάλογο με την τέχνη.

Ως Διευθυντής της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Ελλάδα, χαίρομαι ιδιαίτερα που αυτό το εγχείρημα, το οποίο ξεκίνησε το 2023 με μια καλλιτεχνική φιλοξενία κατά τη διάρκεια της ανασκαφικής περιόδου στην Αμάρυνθο, φτάνει στην ολοκλήρωσή του με την παρούσα έκθεση και τον συνοδευτικό της κατάλογο.

Η ESAG δεσμεύεται όχι μόνο για την επικοινωνία των αποτελεσμάτων των ανασκαφών της στην επιστημονική κοινότητα, αλλά και για την προσέγγιση ενός ευρύτερου κοινού. Η συνάντηση της αρχαιολογίας με τη σύγχρονη τέχνη αποτελεί τόσο ένα αποτελεσματικό μέσο εξωστρέφειας όσο και μια γόνιμη και πνευματικά εμπλουτιστική συνεργασία για όλους τους εμπλεκόμενους – είτε στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος με το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής είτε στη συνεργασία μας με το Flux Laboratory.

Από πολλές απόψεις, το έργο στην Αμάρυνθο είναι εγγενώς διεπιστημονικό, φέρνοντας σε επαφή ένα ευρύ φάσμα ειδικοτήτων. Οι τρέχουσες προσπάθειές μας επικεντρώνονται στη μελέτη και τη δημοσίευση των ευρημάτων και των δεδομένων που έχουν προκύψει. Αν και αυτή η φάση είναι λιγότερο ορατή από την ίδια την ανασκαφή, αποτελεί το σημαντικότερο και πιο χρονοβόρο στάδιο της αρχαιολογικής έρευνας.

Εκ μέρους της ESAG, θα ήθελα να εκφράσω τις ειλικρινείς μου ευχαριστίες προς την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας, με την οποία διεξάγουμε την ανασκαφή, τον Δήμο Ερέτριας για τη γενναιόδωρη φιλοξενία του και την Ελβετική Πρεσβεία για τη συνεχή της υποστήριξη.

Τέλος, απευθύνω τα θερμότερα συγχαρητήριά μου στους εικαστικούς, των οποίων η δημιουργικότητα και η αφοσίωση κατέστησαν δυνατή αυτή τη μοναδική πρωτοβουλία. Η αρχαιολογία και η τέχνη βασίζονται εξίσου στην ερμηνεία – μια διαδικασία ουσιώδη για την κατανόηση του ανθρώπινου παρελθόντος.

Sylvian Fachard,
Διευθυντής της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής
Καθ. Κλασικής Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Λωζάννης

Archaeology goes far beyond excavation. It encompasses conservation, research, publication, public outreach—and today, increasingly, dialogue with art.

As Director of the Swiss School of Archaeology in Greece, I am delighted to see this project, initiated in 2023 with an art residency held during the excavation campaign at Amarynthos, reach its culmination in the present exhibition and its accompanying catalogue.

The ESAG is committed not only to communicating the results of its excavations within the scholarly community, but equally to engaging a wider public. The encounter between archaeology and contemporary art offers both an effective form of outreach and a stimulating, intellectually rewarding collaboration for all those involved—whether in the present project with the University of West Attica or in our partnership with the Flux Laboratory.

In many respects, the work at Amarynthos is intrinsically interdisciplinary, bringing together a wide range of specialists. Our current efforts are devoted to the study and publication of the material and data uncovered. Although this phase is less visible than excavation, it constitutes the most significant and time-consuming stage of archaeological research.

On behalf of the ESAG, I would like to express my sincere thanks to the Ephorate of Antiquities of Euboea, with whom we conduct the excavation; to the Municipality of Eretria for its generous hospitality; and to the Swiss Embassy for its continued support.

Finally, my warmest congratulations go to the artists, whose creativity and engagement have made this unique initiative possible. Archaeology and art both rely on interpretation – a process essential for understanding the human past.

Sylvian Fachard,
Director of the Swiss School of Archaeology in Greece
Prof. of Classical Archaeology, University of Lausanne

Η Άρτεμη, η πανέμορφη κόρη του Δία και της Λητούς και αδελφή του Απόλλωνα, γεννήθηκε στη Δήλο την ίδια μέρα με τον αδελφό της. Ανέγγιχτη και πάντα ελεύθερη από τα δεσμά του γάμου, περνάει το μεγαλύτερο μέρος της ζωής της με το δοξάρι στο χέρι στα ψηλά βουνά, πότε του Ταυγέτου και πότε του Ερύμανθου, κυνηγώντας ελάφια, κάπρους και άλλα άγρια ζώα ως «πότνια θηρών», δηλαδή Κυρά των αγριμιών. Είναι η αγροτέρα, που γυρίζει στην εξοχή, η ιοχέαιρα, που ρίχνει σαΐτες, και η χρυσήλακατος με το χρυσό της τόξο.

Είναι προστάτιδα των εγκύων γυναικών, λοχεία ή λεχώ, και ταυτίστηκε με τη Σελήνη. Στον ελλαδικό χώρο, η λατρεία της θεάς είναι ξακουστή και της αποδόθηκαν πολλά προσωνύμια όπως Ταυροπόλος στην Άρτεμιδα (στην Λούτσα), Αμαρυσία στο Μαρούσι, Προσηώα στο Αρτεμίσιο της βόρειας Εύβοιας, Αυλιδεία στην Αυλίδα, Κεδρεάτιδα στον Ορχομενό της Αρκαδίας, Ορθία στη Σπάρτη, που σχετίζονταν με την περιοχή λατρείας της κάθε φορά.

Η Εύβοια τίμησε τη θεά αφιερώνοντάς της τρία μεγαλοπρεπή ιερά. Στην Αυλίδα, συνδεδεμένο με τον Τρωικό πόλεμο και την Ιφιγένεια, στη βόρεια Εύβοια, όπου ως Προσηώα, αυτή που βλέπει προς την Ανατολή, συνδέθηκε με την ξακουστή ναυμαχία στο Αρτεμίσιο, και τώρα στην Αμάρυνθο, που αναμένεται η μεγάλη έκκληση με την ανεύρεση του λατρευτικού αγάλματος της θεάς, ενώ ήδη έχει βρεθεί ένα μικρό λίθινο, ύψους 31 εκ., που παριστάνει τη θεά με διάδημα και μακρύ ένδυμα να κρατάει ένα ελάφι και μας παραπέμπει στην άρρηκτη σύνδεσή της με τα ζώα.

Η πανέμορφη θεά που δύο χάλκινα αγάλματα υψηλής τέχνης, η «μικρή» και η «μεγάλη» Άρτεμη, κοσμούν σήμερα το Αρχαιολογικό Μουσείο του Πειραιά, ήταν και προστάτιδα των αρχαίων πολεμικών λιμένων και των στόλων τους και γι' αυτό το ιερό της δέσποζε στο λόφο της Μουνιχίας, όπου βρισκόταν ο σημαντικότερος πολεμικός αθηναϊκός ναύσταθμος. Μπορούσε άλλωστε να είναι τόσο τρυφερή και προστατευτική όσο και ατίθαση και άγρια.

Εμπνευσμένοι από την πολυπλοκότητα των μύθων και των παραδόσεων για τη θεά και τη σημαντικότητα των ευρημάτων που καταδεικνύουν την πίστη των ακόλουθών της στο ιερό της στην Αμάρυνθο, το οποίο λειτούργησε από τον 8ο π.Χ. έως τα Ρωμαϊκά χρόνια, καθώς και από τη δύναμη της λατρείας της, οι σύγχρονοι καλλιτέχνες, σαν αλλοτινοί προσκυνητές, δημιουργούν και αφιερώνουν στη ΘΕΑ ΑΡΤΕΜΗ «ΑΡΤΕΜΙΔΙ» τα έργα τους.

Εμείς, οι ανασκαφείς του χώρου, ευχόμαστε να βρούμε το άγαλμά της που κοσμούσε το ιερό της, και αυτό θα είναι ένα εύρημα που θα ανταμείψει τις πολυετείς προσπάθειές μας και θα προσφέρει νέα δεδομένα στην αρχαιολογική έρευνα παγκοσμίως.

Σήμερα, 50 χρόνια μετά την πρώτη εκστρατεία του ανθρώπου στο διάστημα με το πρόγραμμα Απόλλων, οι σύγχρονοι διαστημάνθρωποι πηγαίνουν ξανά στη Σελήνη, στο πλαίσιο ενός νέου προγράμματος που προσωποποιείται στη μυθική εικόνα της θεάς Άρτεμης.

Αγγελική Γ. Σιμώσι,
Δρ Αρχαιολόγος, Επίτιμη Έφορος Αρχαιοτήτων

Artemis, the beautiful daughter of Zeus and Leto and sister of Apollo, was born on Delos on the same day as her brother. Always untouched and free from the bonds of marriage, she spent most of her life in the high mountains with her bow in hand, hunting deer, boars and other wild animals as Potnia Theron – Mistress of the Animals – at times on Taygetus and at others on Erymanthus. She is Agrotera, who roams the countryside; Locheaira, who shoots arrows; and Chryselakatos, wielder of the golden bow.

She is the protector of pregnant women and childbirth, and she was also identified with Selene, the moon. Worship of the goddess was widespread in the Greek world, and she was given many different names, such as Tauropolos at Artemida (at Loutsas), Amarysia at Marousi, Proseoa at Artemision in northern Euboea, Aulideia at Aulis, Kedreatis at Orchomenos in Arcadia and Orthia at Sparta. Each of these names was associated with a particular place of worship. The people of Euboea honoured the goddess by dedicating three magnificent sanctuaries to her: one at Aulis, which is connected with the Trojan War and Iphigenia; one in northern Euboea, where she is associated with the famous naval battle of Artemision as Proseioia, meaning 'she who looks towards the East'; and one at Amarynthos, where the discovery of the cult statue of the goddess is anticipated. A 31 cm stone statuette depicting the goddess wearing a diadem and a long garment and holding a deer has already been found. This underscores the goddess's close connection with animals.

The beautiful goddess depicted in the two high-quality bronze statues, the 'Small' and 'Large' Artemis, which now adorn the Archaeological Museum of Piraeus, was also the protector of ancient naval harbours and their fleets. For this reason, her sanctuary dominated the hill of Mounichia, home to the most important Athenian naval base. After all, she could be as gentle and protective as she was unruly and wild.

Contemporary artists, like ancient pilgrims, create and dedicate their works to the goddess Artemis, "Artemidi", inspired by the complexity of the myths and traditions surrounding her, the significance of the finds demonstrating the devotion of her followers at her sanctuary in Amarynthos – active from the 8th century BC through the Roman period – and the power of her cult.

As the excavators of the site, we hope to find her statue, which once adorned her sanctuary. Such a discovery would be the culmination of our many years of effort, and would contribute new data to archaeological research worldwide.

Today, 50 years after humanity's first mission into space with the Apollo programme, modern astronauts are returning to the Moon as part of a new programme named after the mythical goddess Artemis.

Dr. Angeliki G. Simosi,
Archaeologist, Honorary Ephor of Antiquities

Η εικαστική έκθεση «Modern ARTεμς. Η αρχαία Αμάρυνθος στην Εύβοια», εντάσσεται στο καλλιτεχνικό πρόγραμμα «Modern ARTεμς», το οποίο ξεκίνησε το 2023 με τη συμμετοχή Ελλήνων και Ελβετών καλλιτεχνών και αντλεί την έμπνευσή της από τα μοναδικής σπουδαιότητας και ομορφιάς ευρήματα της αρχαιολογικής ανασκαφής που πραγματοποιείται στην Αμάρυνθο Ευβοίας, στο ιερό της Αρτέμιδος Αμαρυσίας, μέσα από τη γόνιμη και πολυετή συνεργασία της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ευβοίας και της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Ελλάδα.

Τα αντικείμενα που αναδύθηκαν από τη γη - αγγεία, ειδώλια, κοσμήματα, όπλα, αναθήματα, αλλά και κατάλοιπα τελετουργιών - δεν αποτελούν απλώς υλικά τεκμήρια του παρελθόντος, αλλά ζωντανές αφηγήσεις που συνομιλούν με το παρόν και τις σύγχρονες ανθρώπινες κοινωνίες.

Οι καλλιτέχνες της έκθεσης προσεγγίζουν αυτά τα ευρήματα όχι ως στατικά σύμβολα, αλλά ως αφετηρίες δημιουργικής ανασύνθεσης. Μέσα από διαφορετικά μέσα και τεχνικές επιχειρούν να ανασυστήσουν τη μνήμη, να διερευνήσουν τη σχέση ανθρώπου με τον ιερό χώρο, και να φωτίσουν την αέναη ανάγκη για σύνδεση με το θείο και τη φύση, στοιχεία άρρηκτα δεμένα με τη λατρεία της Αρτέμιδος.

Η έκθεση λειτουργεί ως ένας τόπος συνάντησης της αρχαιολογίας και της σύγχρονης τέχνης, όπου το παρελθόν δεν αναπαρίσταται απλώς, αλλά επανερμηνεύεται και μεταφέρεται στο παρόν. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, οι δημιουργοί προσκαλούν τον θεατή να αναλογιστεί τη συνέχεια του πολιτισμού και να ανακαλύψει νέους τρόπους προσέγγισης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Ταυτόχρονα όμως προβάλλεται μέσω της τέχνης ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός και η ιστορία της Εύβοιας.

Δημήτριος Ν. Χριστοδούλου
Δρ Αρχαιολόγος-Γεωλόγος, προϊστάμενος Εφορείας Αρχαιοτήτων Ευβοίας

The art exhibition “Modern ARTεμς. Ancient Amarynthos in Euboea”, is part of the artistic programme “Modern ARTεμς”, which began in 2023 with the participation of Greek and Swiss artists and draws its inspiration from the uniquely important and beautiful findings of the archaeological excavation taking place in Amarynthos, Euboea, at the sanctuary of Artemis Amarysia, through the fruitful and long-standing collaboration of the Ephorate of Antiquities of Euboea and the Swiss School of Archaeology in Greece.

The objects that emerged from the earth - vases, figurines, jewelry, weapons, votive offerings, but also remains of rituals - are not simply material evidence of the past, but living narratives that converse with the present in the context of current human societies.

The artists of the exhibition approach these finds not as static symbols, but as starting points for creative reformulation. Through different media and techniques, they attempt to reconstitute memory, to explore the relationship between man and the sacred space, and to illuminate the eternal need for connection with nature and the divine, elements inextricably linked to the worship of Artemis.

The exhibition functions as a meeting place for archaeology and contemporary art, where the past is not simply represented, but is reinterpreted and transferred to the present. Through this process, the artistic creators invite the viewer to reflect on the continuity of civilization and discover new ways of approaching cultural heritage. Moreover and concurrently, this art promotes both the Greek civilization of antiquity as well as the history of Euboea.

Dr. Demetrios N. Christodoulou
Archaeologist-Geologist, Director of the Ephorate of Antiquities of Euboea

ΜΙΑ ΣΠΟΥΔΑΙΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ, ΕΝΑΣ ΓΟΝΙΜΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ: ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ MODERN ARTEMIS

Είναι τιμή μου να συντάξω αυτόν τον πρόλογο για την έκθεση Modern ARTEμεις, η οποία αποτελεί έναν φωτεινό σταθμό στη γόνιμη συνεργασία μεταξύ της αρχαιολογικής έρευνας και της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας. Ως Διευθύντρια του Ερευνητικού Εργαστηρίου Μελέτης και Συντήρησης Αρχαίων και Νεότερων Πολιτισμικών Αγαθών (CULTLAB) του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, χαιρετίζω αυτή την πρωτοβουλία που φέρνει στο επίκεντρο την αρχαία Αμάρυνθο και τις ανασκαφικές έρευνες της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής και της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ευβοίας.

Μέσα από ένα καινοτόμο πρόγραμμα τριών σταδίων, το διαδραστικό εργαστήριο στο πεδίο, τη δημιουργική μετουσίωση και την τελική έκθεση, καλλιτέχνες από την Ελλάδα, την Ελβετία και την Κύπρο «συνομιλούν» με τα ευρήματα του ιερού της Αμαρυσίας Αρτέμιδος, αποδεικνύοντας ότι η πολιτιστική κληρονομιά παραμένει μια ζωντανή, διαχρονική πηγή έμπνευσης.

Το Πανεπιστήμιό μας, μέσω της υποστήριξης στην επιμέλεια του προγράμματος (Δρ Όλγα Πολυχρονοπούλου), στην επιμέλεια του καταλόγου (Δρ Μαρία Γιαννουλάκη) και λόγω της συμμετοχής των εικαστικών (Θράσου Αβαριτσιώτη, Πραξιτέλη Τζανουλίνου), υπογραμμίζει τη δέσμευσή μας στην ανάδειξη του ελληνικού πολιτισμού ως κεντρικού άξονα της ευρωπαϊκής ταυτότητας, συνδέοντας το ιστορικό παρελθόν με τη σύγχρονη εικαστική ματιά.

Καθηγήτρια Βασιλική Αργυροπούλου
Διευθύντρια του Ερευνητικού Εργαστηρίου CULTLAB (<https://cultlab.uniwa.gr>),
Διευθύντρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος
Συντήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής-Πα.Δ.Α.

A REMARKABLE INITIATIVE, A FRUITFUL DIALOGUE: THE MODERN ARTEMIS PROGRAMME

It is an honor to write this preface for the exhibition “Modern ARTEμεις,” a luminous milestone in the fruitful collaboration between archaeological research and contemporary artistic creation. As Director of the Research Laboratory for the Study and Conservation of Ancient and Modern Cultural Property (CULTLAB) at the University of West Attica, I welcome this initiative that focuses on ancient Amarynthos and the excavations conducted by the Swiss School of Archaeology in Greece and the Ephorate of Antiquities of Euboea.

Through an innovative three-stage programme, comprising an interactive field workshop, creative transformation, and the final exhibition, artists from Greece, Switzerland, and Cyprus engage in a “dialogue” with the findings from the sanctuary of Amarysia Artemis. This process demonstrates that cultural heritage remains a vibrant, timeless source of inspiration.

Our University, through its support in programme curation (Dr. Olga Polychronopoulou), catalogue editing (Dr. Maria Giannoulaki), and the participation of visual artists (Thrassos Avaritsiotis, Praxiteles Tzanoulinos), underscores our commitment to highlighting Greek culture as a central pillar of European identity, bridging the historical past with a contemporary artistic vision.

Prof. Vasilike (Bessie) Argyropoulos
Director of CULTLAB (<https://cultlab.uniwa.gr/>), Director of Master’s Program in
Conservation of Cultural Heritage, University of West Attica -UNIWA

Η έκθεση Modern ARTεμς αποτελεί μια σπάνια συνάντηση: τη συνάντηση της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας με ένα από τα σημαντικότερα αρχαιολογικά ευρήματα των τελευταίων ετών, το ιερό της Αμαρυσίας Αρτέμιδος στην Αμάρυνθο. Ως Οργανισμός Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας του Δήμου Αθηναίων, αισθανόμαστε ιδιαίτερη τιμή που φιλοξενούμε στο Κέντρο Τεχνών μια έκθεση που γεννήθηκε μέσα από την έρευνα, τον διάλογο και τη συνεργασία.

Η πρωτοβουλία της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Ελλάδα και του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, σε συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας, αναδεικνύει με τρόπο πρωτότυπο και ουσιαστικό τη ζωντανή σχέση ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν. Οι εννέα εικαστικοί που συμμετέχουν στο πρόγραμμα αξιοποίησαν την εμπειρία της ανασκαφής ως αφετηρία της δημιουργικής τους διαδικασίας, προσφέροντας έργα που συνομιλούν με την ιστορία, τον μύθο και την αρχαιολογία με ευαισθησία και τόλμη.

Το Modern ARTεμς δεν είναι απλώς μια έκθεση. Είναι μια γέφυρα πολιτισμού ανάμεσα στην Ελλάδα και την Ελβετία, μια υπενθύμιση ότι η πολιτιστική κληρονομιά παραμένει πηγή έμπνευσης και κοινής ευθύνης. Ευχαριστούμε θερμά όλους τους συντελεστές για την αφοσίωση και το όραμά τους.

Ρωξάνη Μπέη
Πρόεδρος ΟΠΑΝΔΑ

The Modern ARTεμς exhibition constitutes a rare encounter: that of contemporary artistic creation with one of the most significant archaeological discoveries of recent years: the Sanctuary of Artemis Amarysia at Amarynthos. The City of Athens Organization of Culture, Sports and Youth is deeply honoured to host at the City of Athens Arts Center an exhibition that came about through research, dialogue, and collaborative efforts.

The initiative of the Swiss School of Archaeology in Greece and the University of West Attica, in collaboration with the Ephorate of Antiquities of Euboea, highlights in an original and meaningful way the dynamic relationship between past and present. The nine artists participating in the programme drew upon the experience of the excavation as the starting point for their creative process, presenting works that engage in dialogue with history, myth, and archaeology with sensitivity and boldness.

Modern ARTεμς, therefore, is not just an exhibition. It is a cultural bridge between Greece and Switzerland, a reminder that cultural heritage remains a source of inspiration and a shared responsibility. We warmly thank all contributors for their dedication and vision.

Roxani Bei
OPANDA President

Η Αμάρυνθος, ως πηγή έμπνευσης για σύγχρονους δημιουργούς, αναδεικνύεται μέσα από την έκθεση σύγχρονης τέχνης Modern ARTεμς, που έρχεται να επισφραγίσει μια στενή συνεργασία μεταξύ της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Ελλάδα, της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ευβοίας και του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, η οποία ξεκίνησε το 2023.

Είναι μεγάλη μας χαρά και υπερηφάνεια που μια περιοχή της Εύβοιας, με το ιστορικό της βάθος, τα μνημεία και το μοναδικό φυσικό τοπίο της, καθώς και τα σημαντικά ευρήματα από τις ανασκαφές της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής, προσέφερε στους καλλιτέχνες την ευκαιρία να συνδεθούν με την αρχαιότητα ως ζωντανό πεδίο δημιουργίας.

Η έκθεση φέρνει στο κοινό το αποτέλεσμα αυτής της πολυετούς προσπάθειας: περισσότερα από 40 έργα που φέρουν τη σφραγίδα της προσωπικής ματιάς των δημιουργών και αναδεικνύουν τη σύνδεση του παρελθόντος με τη σύγχρονη τέχνη. Κάθε έργο προσφέρει μια μοναδική ανάγνωση της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς και φωτίζει τη δύναμη της τέχνης να ενώνει ιστορία και σύγχρονη δημιουργία.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας στηρίζει με χαρά πρωτοβουλίες που αναδεικνύουν τον τόπο μας, καθιστώντας την Εύβοια και την Αμάρυνθο ζωντανά κέντρα πολιτισμού και έμπνευσης. Συγχαίρουμε θερμά όλους τους συντελεστές και ευχόμαστε η έκθεση να αγγίξει και να εμπνεύσει κάθε επισκέπτη, προσκαλώντας τον να βιώσει τον πλούτο της ιστορίας μέσα από τα μάτια της σύγχρονης τέχνης.

Γιώργος Κελαϊδίτης,
Αντιπεριφερειάρχης Εύβοιας

Amarynthos, as a source of inspiration for contemporary creators, is brought to the forefront through the contemporary art exhibition Modern ARTεμς, which seals a close collaboration between the Swiss Archaeological School in Greece, the Ephorate of Antiquities of Euboea and the University of West Attica, initiated in 2023.

It is a great pleasure and honor that a region of Euboea, with its rich historical depth, monuments, and unique natural landscape, as well as the significant findings from the excavations of the Swiss Archaeological School, has offered artists the opportunity to engage with antiquity as a living and dynamic field of creation.

The exhibition presents the outcome of this multi-year endeavor: more than 40 works reflecting the personal vision of the artists and revealing the connection between the past and contemporary art. Each piece offers a unique interpretation of the Greek cultural heritage and highlights the power of art to unite history and modern creativity.

The Region of Central Greece wholeheartedly supports initiatives that showcase our region, making Euboea and Amarynthos vibrant centers of culture and inspiration. We warmly congratulate all those involved and hope that the exhibition will touch and inspire every visitor, inviting them to experience the richness of history through the eyes of contemporary art.

Giorgos Kelaiditis,
Deputy Regional Governor of Evia

Με ιδιαίτερη χαρά χαιρετίζουμε την παρουσίαση της έκθεσης Modern ARTεμς, μιας σημαντικής πολιτιστικής πρωτοβουλίας που αναδεικνύει με δημιουργικό και σύγχρονο τρόπο την πλούσια ιστορική και αρχαιολογική κληρονομιά της Αμαρύνθου.

Η έκθεση αυτή αποτελεί έναν ζωντανό καρπό της εξαιρετικής συνεργασίας ανάμεσα στον Δήμο Ερέτριας και την Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα, η οποία τα τελευταία χρόνια έχει συμβάλει ουσιαστικά στην ανάδειξη του μεγάλου αρχαιολογικού πλούτου της περιοχής μας. Μέσα από τα ευρήματα της ανασκαφής, τον μύθο της Αρτέμιδος και τη ματιά 9 σύγχρονων καλλιτεχνών, δημιουργείται ένας γόνιμος διάλογος ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν, ανάμεσα στην ιστορική μνήμη και τη σύγχρονη καλλιτεχνική έκφραση που μας δείχνουν τα 47 έργα που φιλοτεχνήθηκαν.

Για τον Δήμο Ερέτριας, η πολιτιστική αυτή σύμπραξη έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς ενισχύει την εξωστρέφεια του τόπου μας και προβάλλει τη μοναδική ταυτότητα της Αμαρύνθου και της ευρύτερης περιοχής.

Θερμά συγχαρητήρια σε όλους τους συντελεστές της έκθεσης και ιδιαίτερα στην Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή για την διαρκή και πολύτιμη συνεργασία της με τον Δήμο μας.

Γεώργιος Κατέβας
Αντιδήμαρχος Κοινωνικής Ανάπτυξης Δήμου Ερέτριας

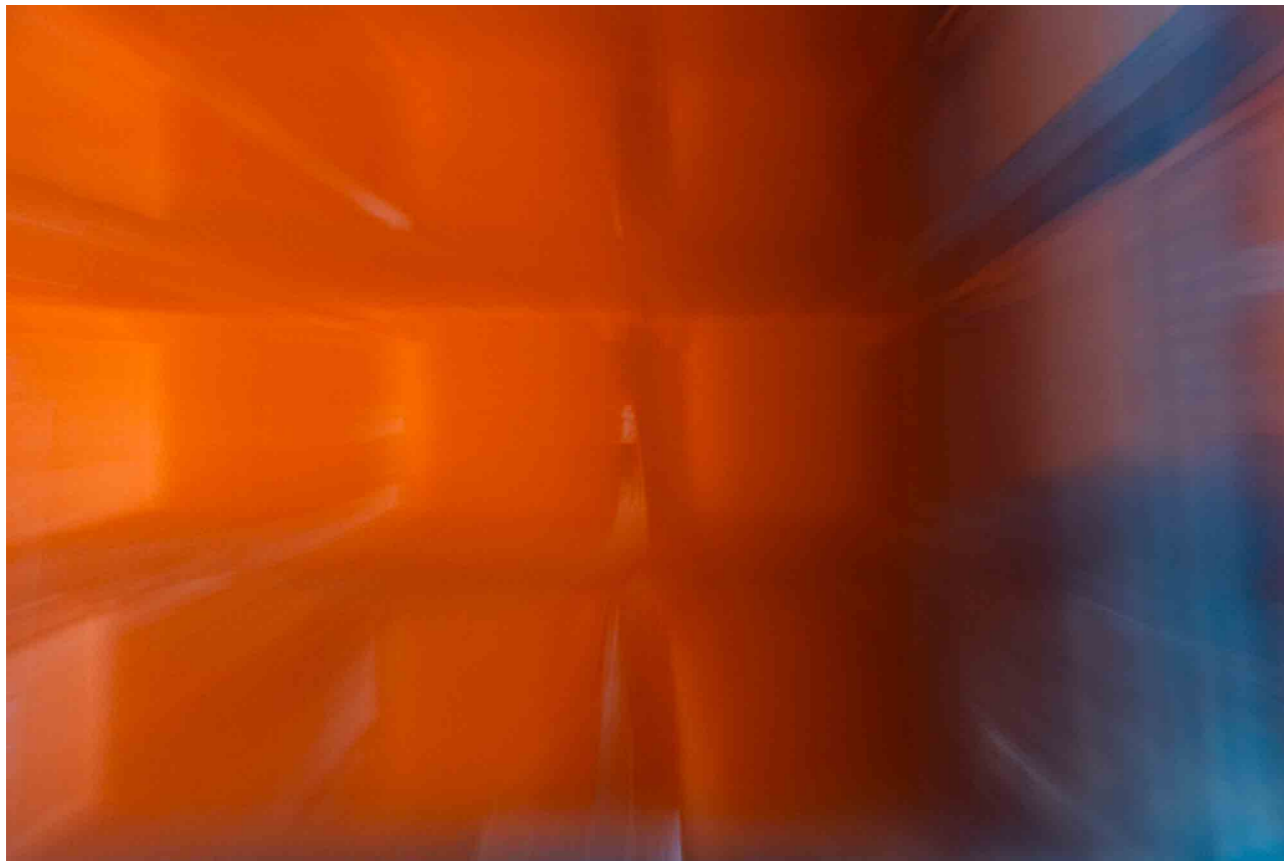
It is with great pleasure that we welcome the opening of the exhibition “Modern ARTεμς”, a significant cultural initiative that showcases the rich historical and archaeological heritage of Amarynthos in a creative and contemporary way.

This exhibition is a tangible result of the exceptional collaboration between the Municipality of Eretria and the Swiss School of Archaeology in Greece, which in recent years has made a substantial contribution to highlighting the great archaeological wealth of our region. Through the excavation findings, the myth of Artemis, and the perspective of nine contemporary artists, a fruitful dialogue is created between the past and the present, between historical memory and contemporary artistic expression, as demonstrated by the 47 works created.

For the Municipality of Eretria, this cultural collaboration is of particular importance, as it enhances the region’s visibility and emphasises the unique identity of Amarynthos and the wider area.

Warm congratulations to all those involved in the exhibition, and especially to the Swiss School of Archaeology for its ongoing and valuable collaboration with our Municipality.

Georgios Katevas
Deputy Mayor for Social Development, Municipality of Eretria

f/two - Nicole & Karl Reber, Αποθήκευση, Storage
Φωτογραφικό χαρτί σε ματ alu-dibond εκτύπωση, ματ ακρυλικό πλαίσιο, 105 × 70 εκ.
Photo paper on alu-dibond behind acrylic glass mat, framed, 105 × 70 cm

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΑΠΟ ΤΟ ART RESIDENCY ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ

Όλγα Πολυχρονοπούλου - Tobias Krapf

Η ΙΔΕΑ

Το 2023, η Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα, στο πλαίσιο της συνεργασίας με το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, ανέλαβε την πρωτοβουλία της συνδιοργάνωσης μιας έκθεσης σύγχρονης τέχνης με έμπνευση από την Αρχαιότητα. Έτσι, το καλοκαίρι του 2023 αποφασίστηκε από κοινού να προσκληθούν δέκα εικαστικοί από την Ελλάδα και την Ελβετία προκειμένου να συμμετάσχουν σε ένα πρόγραμμα φιλοξενίας (Art Residency) στην Αρχαία Αμάρυνθο. Το πρόγραμμα είχε το χαρακτήρα ενός διαδραστικού εργαστηρίου κατά την διάρκεια της ανασκαφής, η οποία πραγματοποιείται σε συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας. Η ιδέα ήταν να αναπτυχθεί ένας διάλογος ανάμεσα στην σύγχρονη τέχνη και την Αρχαιότητα, τον μύθο και την αρχαιολογία με έναυσμα την ανασκαφή στο ιερό της Αμαρυσίας Αρτέμιδος, το οποίο ταυτοποιήθηκε πρόσφατα, μόλις το 2017. Από την αρχή, το εγχείρημα περιελάμβανε τρία στάδια: το διαδραστικό εργαστήριο στον χώρο της ανασκαφής, την δημιουργία των έργων και την έκθεση.

ART RESIDENCY 2023

Το πρώτο στάδιο, το οποίο λειτούργησε ως προετοιμασία και εφαλτήριο ήταν το Art Residency στην Αμάρυνθο. Εννέα εικαστικοί ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση Ιουλίου του 2023 (15-22/07/2023), ενώ μια εικαστικός ακόμη επισκέφθηκε την Αμάρυνθο τον Οκτώβριο της ίδιας χρονιάς. Πρόκειται για τους Θράσο Αβαριτσιώτη, Ναταλία Μαντά, Πέτρο Μώρη, Noemi Niederhauser, Nicole και Karl Reber, Esther Verena Schmid, Πραξιτέλη Τζανουλίνο, Κατερίνα Βέλλιου και Judit Villiger. Ο στόχος ήταν από την αρχή, οι συμμετέχοντες να εκπροσωπούν διαφορετικά είδη καλλιτεχνικής έκφρασης (γλυπτική, ζωγραφική, φωτογραφία και εγκαταστάσεις).

Η συμμετέχοντες, έλληνες και ελβετοί, ήρθαν για πρώτη φορά σε επαφή με τις αρχαιότητες της Αμαρύνθου, με τους αρχαιολόγους στο ανασκαφικό πεδίο αλλά και με την τοπική κοινότητα και το περιβάλλον. Παρά το γεγονός ότι η έμπνευση από

την αρχαιότητα δεν είναι κάτι καινούριο, η καινοτομία του προγράμματος Modern ARTemis είναι η παρουσία των καλλιτεχνών στο ανασκαφικό πεδίο κατά τη χρονική στιγμή της ανασκαφής και σε άμεση επαφή επικοινωνία με τους αρχαιολόγους και φοιτητές. Αυτή η επικοινωνία και η παρακολούθηση της αποκάλυψης και των μεθόδων που ακολουθούν οι αρχαιολόγοι για να φέρουν τα ευρήματα στο φως ήταν μοναδικές εμπειρίες και ιδιαίτερη πηγή έμπνευσης. Παρόμοια ήταν η εμπειρία των χορευτών του Flux Laboratory που συμμετείχαν σε ένα άλλο πρόγραμμα καλλιτεχνικής επαφής με την ανασκαφή, οι οποίοι ενδιαφέρθηκαν ιδιαίτερα για τις κινήσεις των αρχαιολόγων και την σχέση με τον περιβάλλοντα χώρο.

Παράλληλα, οι εικαστικοί ξεναγήθηκαν στους αρχαιολογικούς χώρους και στο μουσείο της Ερέτριας, στην οποία ανήκε το Αρτεμίσιο κατά την αρχαιότητα, και γνώρισαν την ιστορία της έρευνας και τα ευρήματα από την Αμάρυνθο. Είχαν επίσης την ευκαιρία να επισκεφθούν τις αποθήκες του μουσείου και να παρακολουθήσουν τις εργασίες συντήρησης από την ομάδα των συντηρητών της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Ελλάδα. Αντλήσαν έτσι ιδέες και υλικό για τα έργα τους (σχέδια, φωτογραφίες και βίντεο), ήρθαν σε επικοινωνία μεταξύ τους και μοιράστηκαν τις εμπειρίες και τα βιώματά τους.

Το πρώτο αυτό στάδιο υλοποιήθηκε με την οικονομική αρωγή της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και του Δήμου της Ερέτριας, οι οποίοι φιλοξένησαν την ομάδα.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

Το δεύτερο στάδιο (2024 και 2025) υπήρξε η περίοδος της καθαυτή δημιουργίας των έργων, δηλαδή της παραγωγής των εικαστικών προϊόντων για την έκθεση στο κοινό. Η ομάδα εργασίας πραγματοποίησε επισκέψεις στα εργαστήρια των εικαστικών στην Ελβετία και την Ελλάδα, διατηρούσε στενή επαφή σχετικά με την εξέλιξη του προγράμματος και την οργάνωση της έκθεσης και αντάλλαξε ιδέες. Επίσης στη διάρκεια αυτής της περιόδου προστέθηκαν άλλοι δύο εικαστικοί, η Ιφιγένεια Σδούκου από την Ελλάδα και η Άννα Αχιλλέως Staeubli από την Κύπρο.

Η ΕΚΘΕΣΗ

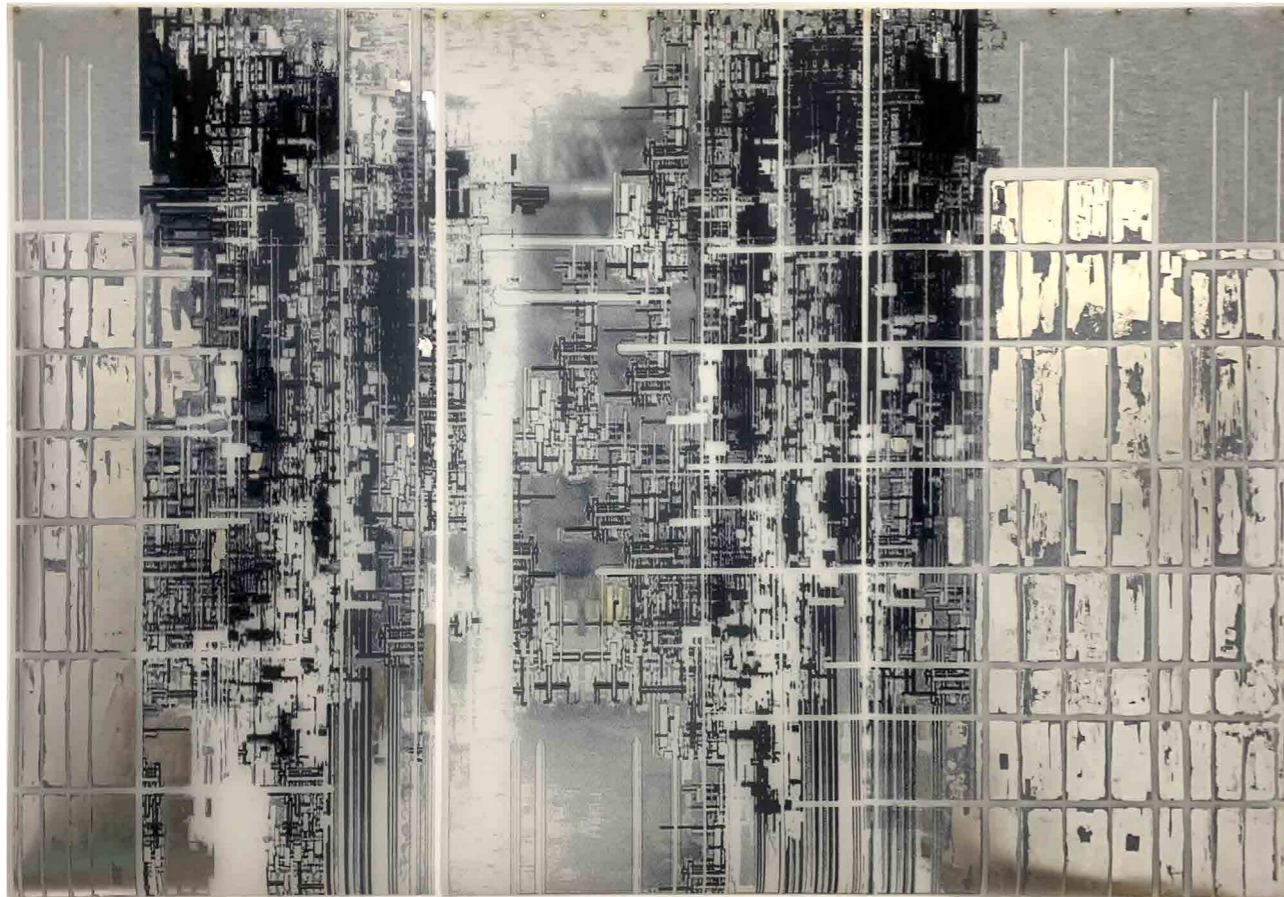
Το τρίτο στάδιο είναι η έκθεση. Εννέα από τους καλλιτέχνες, που εμφανίζονται στον κατάλογο, δημιούργησαν 47 έργα. Για την πραγματοποίηση της έκθεσης και της επιμέλειας του καταλόγου, εντάχθηκαν στο πρόγραμμα η Μαρία Γιαννουλάκη από το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, η αρχαιολόγος και επιμελήτρια εκθέσεων Ίρις Κρητικού και ο καλλιτέχνης Ανδρέας Γεωργιάδης, ο οποίος έχει σχεδιάσει και οργανώσει πλήθος εκθέσεων.

Η έκθεση αρχίζει την πορεία της στην Αθήνα στο Κέντρο Τεχνών του Δήμου Αθηναίων (18 Απριλίου έως 3 Μαΐου 2026), με την υποστήριξη του Οργανισμού Πολιτισμού, Αθλητισμού & Νεολαίας Δήμου Αθηναίων (ΟΠΑΝΔΑ) και υπό την αιγίδα της Πρεσβείας της Ελβετίας στην Ελλάδα. Με την υποστήριξη του Δήμου Χαλκιδέων θα συνεχίσει στην Δημοτική Πινακοθήκη Χαλκίδας, στο νησί της Εύβοιας, απ' όπου το πρόγραμμα ξεκίνησε. Επιδίωξη των συντελεστών του προγράμματος Modern ARTemis είναι, μετά την ολοκλήρωση της προβολής της στην Ελλάδα, η έκθεση να ταξιδέψει στην Ελβετία.

Η είσοδος στην έκθεση αποτελεί μια εισαγωγή στον αρχαιολογικό χώρο με την παρουσίαση εικόνων και αρχαικού υλικού από την ανασκαφή της Αμαρύνθου. Στον ίδιο χώρο εκτίθενται το τιμητικό γραμματόσημο που εκδόθηκε το 2017 από τα ΕΛΤΑ με την κεφαλή της Αμαρυσίας Αρτέμιδος σε Ευβοϊκό νόμισμα καθώς και ένα τρίπτυχο υδατογραφιών του ζωγράφου Σπύρου Βασιλείου. Το 1971 ο ζωγράφος απεικόνισε την ομάδα των Ελβετών αρχαιολόγων στην ανασκαφή της Δυτικής Συνοικίας της Ερέτριας. Τα έργα των εννέα εικαστικών παρουσιάζονται σε τρεις ενότητες: Ο μύθος ως αρχή, η Αρχαιότητα ως τόπος και η Αρχαιολογία ως τρόπος. Αναδεικνύεται έτσι όχι μόνο μια πορεία από τον μύθο στη αρχαιολογική έρευνα αλλά και ο διάλογος που επιτεύχθηκε ανάμεσα στον σύγχρονο εικαστικό λόγο και στο παρελθόν.

THE PROJECT - FROM ART RESIDENCY TO EXHIBITION

Olga Polychronopoulou, Tobias Krapf

Κατερίνα Βέλλιου, Τι Μένει Ιερό; Ζωγραφική εγκατάσταση, Μεταβλητές διαστάσεις
Katerina Velliou, What Remains Sacred? Painting-based installation, Variable dimensions

THE IDEA

In 2023, the Swiss School of Archaeology in Greece, in collaboration with the Master's Programme of the Department of Conservation of Antiquities and Works of Art at the University of West Attica, took the initiative to co-organise an exhibition of contemporary art inspired by antiquity. Thus, in the summer of 2023, it was jointly decided to invite ten visual artists from Greece and Switzerland to participate in an art residency programme in Ancient Amarnthos. The programme took the form of an interactive workshop during the excavation, which is being conducted in collaboration with the Ephorate of Antiquities of Euboea. The idea was to foster a dialogue between contemporary art and antiquity, myth and archaeology, sparked by the excavation at the sanctuary of Artemis of Amarnthos, which was identified as recently as 2017. From the outset, the project comprised three stages: the interactive workshop at the excavation site, the creation of the artworks, and the exhibition.

ART RESIDENCY 2023

The first phase, which served as a preparatory step and a springboard, was the Art Residency in Amarnthos. Nine visual artists responded to the call in July 2023 (15.-22.07.2023), while one additional artist visited Amarnthos in October of the same year. They are Thrasos Avaritsiotis, Natalia Manta, Petros Moris, Noemi Niederhauser, Nicole and Karl Reber, Esther Verena Schmid, Praxitelis Tzanoulinos, Katerina Velliou, and Judit Villiger. From the outset, the goal was for the participants to represent different forms of artistic expression (sculpture, painting, photography, and installations).

The participants, both Greek and Swiss, came into contact for the first time with the antiquities of Amarnthos, with the archaeologists at the excavation site, as well as with the local community and the surrounding environment. Although drawing inspiration from antiquity is nothing new, the innovation of the Modern ARTEμικς programme lies in the presence of artists at the excavation site during the excavation itself, in direct contact and communication with the archaeologists and students. This interaction and

the opportunity to observe the excavation process and the methods archaeologists use to bring the finds to light were unique experiences and a special source of inspiration. The experience of the dancers from Flux Laboratory, who participated in another programme of artistic engagement with the excavation, was similar; they were particularly interested in the archaeologists' movements and their relationship with the surrounding space.

At the same time, the artists were given guided tours of the archaeological sites and the museum in Eretria, to which city the Artemision belonged in ancient times, and learned about the history of the excavations and the finds from Amarynthos. They also had the opportunity to visit the museum's storage areas and observe the conservation work being carried out by the team of conservators from the Swiss School of Archaeology in Greece. In this way, they gathered ideas and material for their projects (drawings, photographs, and videos), connected with one another, and shared their experiences and insights.

This first phase was carried out with financial support from the Region of Central Greece and the Municipality of Eretria, which hosted the group.

CREATION

The second phase (2024 and 2025) was the period of actual creation of the works, that is, the production of the visual artworks for public exhibition. The team visited the artists' studios in Switzerland and Greece, maintained close contact regarding the programme's progress and the organisation of the exhibition, and exchanged ideas. Furthermore, two additional visual artists joined the project during this period: Iphigenia Sdoukou from Greece and Anna Achilleos Staeubli from Cyprus.

THE EXHIBITION

The third stage is the exhibition itself. The nine artists featured in this catalogue created 47 works. To organise the exhibition and curate the catalogue, the programme was joined by Maria Giannoulaki from the University of West Attica, by the archaeologist and exhibition curator Iris Kritikou, and by the artist Andreas Georgiadis, who has designed and organized numerous exhibitions.

The exhibition opens in Athens at the Athens City Arts Centre (April 18 to May 3, 2026), with the support of the City of Athens Culture, Sports & Youth Organisation (OPANDA) and under the auspices of the Embassy of Switzerland in Greece. With the support of the Municipality of Chalcis, it will also be shown at the Municipal Art Gallery of Chalcis, on the island of Euboea, where the programme began. The aim of the organisers of the Modern ARTεμικς programme is for the exhibition to travel to Switzerland too, following the completion of its run in Greece.

The exhibition begins with an introduction to the archaeological site, featuring images and archival material from the Amarynthos excavation. Also on display in the same space is the commemorative stamp issued in 2017 by the Hellenic Post featuring the head of Artemis Amarysia on an Euboean coin, as well as a triptych of watercolours by the painter Spyros Vasiliou. In 1971, the artist depicted the team of Swiss archaeologists at the excavation of the West Quarter of Eretria. The works of the nine artists are presented in three sections: Myth as a point of beginning, Antiquity as a place, and Archaeology as a method. This brings out not only a journey from myth to archaeological research but also the dialogue achieved between contemporary visual discourse and the past.

Η ΕΛΒΕΤΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Author: ESAG

ΟΙ ΕΛΒΕΤΟΙ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ

Η Ελλάδα, μια βραχώδης χώρα ανοιχτή στη θάλασσα, ασκεί από παλιά μια ιδιαίτερη γοητεία στους Ελβετούς. Ως φιλέλληνες της πρώτης ώρας, πολλοί Ελβετοί κατατάχθηκαν ως εθελοντές μαχητές στον Ελληνικό Αγώνα της Ανεξαρτησίας. Τους διαδέχθηκαν φίλοι του νέου βασιλείου, τραπεζίτες και διοικητικοί υπάλληλοι, αλλά και καλλιτέχνες και γεωπόνοι, οι οποίοι μερικές φορές εγκατέλειπαν την πατρίδα τους για να εγκατασταθούν μόνιμα σε αυτή τη νέα χώρα με την περιλαμπρή ιστορία. Είναι αυτό το χιλιετές παρελθόν που προσελκύει τον 20ό αιώνα τους Ελβετούς αρχαιολόγους.

ΟΙ ΕΛΒΕΤΟΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΙ ΔΙΕΡΕΥΝΟΥΝ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΡΕΤΡΙΑ

Κατόπιν πρωτοβουλίας των ελληνικών αρχών, η Ελβετία κλήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του '60 να συμμετάσχει στις ανασκαφές στην αρχαία Ερέτρια. Χτισμένη σε κομβικό σημείο στην ανατολική ακτή του Ευβοϊκού Κόλπου, η πόλη αυτή δημιούργησε ήδη από τον 8ο αιώνα π.Χ. δεσμούς μεταξύ Ανατολής και Δύσης, πριν μπει στην Ιστορία κατά τον πρώτο Μηδικό Πόλεμο το 490, όταν οι περσικές δυνάμεις την κατέλαβαν και την λεηλάτησαν. Η Ερέτρια γνώρισε νέα άνθηση που διήρκεσε μέχρι και την εποχή της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

Μια ομάδα αρχαιολόγων από διάφορα πανεπιστήμια της Ελβετίας ξεκίνησε τις ανασκαφές τον Απρίλιο του 1964. Ο λόγος για τον οποίο κλήθηκαν Ελβετοί αρχαιολόγοι να παρέμβουν στην Ερέτρια έχει τις ρίζες του στην ανάπτυξη που άρχισε να γνωρίζει το μικρό χωριό. Η ακμάζουσα πόλη της κλασικής Ελλάδας είχε σταδιακά εγκαταλειφθεί κατά τη διάρκεια της ύστερης αρχαιότητας. Με την απελευθέρωση της Εύβοιας από την τουρκική κυριαρχία το 1833, έγιναν προσπάθειες για την κατοίκηση του χώρου της αρχαίας πόλης. Ενώ λίγοι άνθρωποι ήρθαν στην αρχή, η πόλη γνώρισε άνθηση στα μέσα του 20ού αιώνα, καθώς οι Αθηναίοι άρχισαν να επισκέπτονται όλο και πιο συχνά την Εύβοια για να περάσουν τα σαββατοκύριακα και τις διακοπές τους. Αθηναίοι διακεκριμένοι, όπως ο ζωγράφος Σπύρος Βασιλείου, έχτισαν εκεί εξοχικές κατοικίες. Ο τελευταίος δημιούργησε το 1971 ένα τρίπτυχο που απεικονίζει τους

Εικ. 1: Ανασκαφή της ESAG στην Ερέτρια, τρίπτυχο του Σπύρου Βασιλείου (1971).
Fig. 1: Excavation of the ESAG at Eretria, triptych of Spyros Vasiliou (1971). (© ESAG)

Ελβετούς ανασκαφείς στην Ερέτρια (Εικ. 1). Ωστόσο, η αύξηση της οικοδόμησης απειλούσε τα αρχαιολογικά κατάλοιπα, μερικά από τα οποία βρίσκονταν μόλις λίγα εκατοστά κάτω από την επιφάνεια. Προκειμένου να περιοριστούν οι ζημιές στην πολιτιστική κληρονομιά, οι Ελβετοί αρχαιολόγοι συμμετείχαν στον καθορισμό μιας αρχαιολογικής ζώνης στους πρόποδες της ακρόπολης, με στόχο να εμποδιστεί η επέκταση της σύγχρονης πόλης σε αυτόν τον τομέα. Οι ανασκαφές ξεκίνησαν νότια του Θεάτρου, όπου οι Ελβετοί αρχαιολόγοι έφεραν στο φως αρκετές πολυτελείς κατοικίες που χρονολογούνται από τον 4ο έως τον 2ο αιώνα π.Χ.. Σε μεγαλύτερο βάθος, οι ανασκαφείς ανακάλυψαν μια νεκρόπολη του 8ου αιώνα π.Χ.. Ακολούθησαν άλλες αξιόλογες ανακαλύψεις στο Ιερό του Απόλλωνα Δαφνηφόρου και στην Οικία των Μωσαϊκών.

Μετά από μια δεκαετία επιτυχημένων εργασιών, η «Ελβετική Αρχαιολογική Αποστολή» αναβαθμίστηκε το 1975 από τις ελληνικές αρχαιολογικές αρχές σε «Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα», τίτλο που φέρουν παραδοσιακά τα μόνιμα ερευνητικά ιδρύματα που έχουν εγκατασταθεί στην Ελλάδα και αναγνωρίζονται ως τέτοια από το ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού. Το τοπικό μουσείο, το οποίο είχε καταστεί πολύ μικρό για να φιλοξενήσει τα αμέτρητα ευρήματα των ανασκαφών, επεκτάθηκε τη δεκαετία του '80 με τον διπλασιασμό των εκθεσιακών χώρων και των αποθηκών/εργαστηρίων. Παράλληλα, κατασκευάστηκε ένα στέγαστρο με σκοπό την προστασία και την ανάδειξη των δαπέδων της Οικίας των Μωσαϊκών. Οι ανασκαφές ξανάρχισαν στο Γυμνάσιο και στην ακρόπολη, όπου αποκαλύφθηκε ένας προϊστορικός οικισμός και τα ίχνη ενός ιερού της Αθηνάς, και στη συνέχεια στην πεδιάδα, όπου ανακαλύφθηκαν ένας ναός της αυτοκρατορικής λατρείας και ρωμαϊκά λουτρά, αποκαλύπτοντας ένα ολόκληρο κομμάτι της μέχρι τότε άγνωστης ύστερης ιστορίας της πόλης κατά τους πρώτους αιώνες μετά Χριστόν.

Μέχρι τότε, το μεγαλύτερο μέρος των ερευνών επικεντρωνόταν εντός των τειχών της πόλης. Από τη δεκαετία του 2000, όμως, το ενδιαφέρον στράφηκε προς την «χώρα» της Ερέτριας με τα χωριά, τους φυσικούς πόρους, τα οδικά δίκτυα και τους χώρους λατρείας της. Μεταξύ αυτών, το ιερό της Αμαρυσίας Αρτέμιδος στην Αμάρυνθο κατέχει την σημαντικότερη θέση (Εικ. 2). Κάθε χρόνο γινόταν εκεί μια μεγάλη γιορτή προς τιμήν της θεάς, η οποία προσέλκυε κόσμο από όλη την Εύβοια και πέρα από αυτήν. Παρά τη φήμη του ιερού, η ακριβής του θέση παρέμενε άγνωστη, μέχρι τις ανασκαφές που πραγματοποίησε η Ελβετική Σχολή σε συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων της Εύβοιας κοντά στο λόφο των Παλαιοεκκλησιών, περίπου 11 χλμ. ανατολικά της Ερέτριας. Αυτές επέτρεψαν την ανακάλυψη μνημειακών ερειπίων, μεταξύ των οποίων ο ναός της θεάς στο κέντρο μιας μεγάλης αυλής που περιβάλλεται από στοές.

Η ΕΛΒΕΤΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (ESAG/ΕΑΣΕ)

Οι στόχοι της Ελβετικής Σχολής είναι πολλαπλοί: η ανάπτυξη των πολιτιστικών σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Ελβετίας, η προώθηση των αρχαιολογικών και ιστορικών ερευνών στην Ελλάδα, ιδίως στον αρχαιολογικό χώρο της Ερέτριας, η προστασία και η ανάδειξη των ευρημάτων και τέλος η ενθάρρυνση της εκπαίδευσης νέων αρχαιολόγων. Η ESAG προσφέρει έτσι σε πολλούς καθηγητές, ερευνητές, πτυχιούχους και φοιτητές ελβετικών πανεπιστημίων τη δυνατότητα να έρθουν σε άμεση επαφή με το αρχαιολογικό και ιστορικό παρελθόν της Ελλάδας, αλλά και με τις πραγματικότητες της σύγχρονης Ελλάδας.

Οι επιστημονικές δραστηριότητες πραγματοποιούνται κυρίως στο νησί της Εύβοιας, και ειδικότερα στην Ερέτρια και την Αμάρυνθο, αλλά η Σχολή υποστηρίζει επίσης ελβετικά αρχαιολογικά προγράμματα σε άλλα μέρη της Ελλάδας, όπως για παράδειγμα στο περίφημο ναυάγιο των Αντικυθήρων ή στην κορυφή του Ελλανίου Όρους στην Αίγινα.

Ως χώρος διαπανεπιστημιακής εκπαίδευσης και έρευνας, η Σχολή ενθαρρύνει τη νέα ακαδημαϊκή γενιά. Έχουν υποστηριχθεί περίπου πενήντα μεταπτυχιακές εργασίες και διατριβές με θέματα σχετικά με την Ερέτρια, ενώ φοιτητές από ελβετικά πανεπιστήμια έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν κάθε χρόνο σε δραστηριότητες πεδίου (ανασκαφές και επιτόπιες έρευνες) και μουσείου (μελέτες κινητής αρχαιολογικής συλλογής και συντήρηση).

Η σειρά ERETRIA παρουσιάζει την τελική έκδοση των κυριότερων ανασκαφών και ευρημάτων των Ελβετών αρχαιολόγων. Από το 1968 έχουν εκδοθεί 27 τόμοι. Η σειρά AMARYNTHOS, της οποίας ο πρώτος τόμος εκδόθηκε το 2024, παρουσιάζει την τελική έκδοση των κυριότερων ανασκαφών και ευρημάτων των Ελβετών και Ελλήνων αρχαιολόγων στο ιερό της Αρτέμιδας. Ετήσιες εκθέσεις δημοσιεύονται κάθε χρόνο στο περιοδικό Antike Kunst.

Η έδρα της ESAG στην Ελβετία βρίσκεται στο Πανεπιστήμιο της Λωζάννης. Στην Ελλάδα, η ESAG διαθέτει ένα διαμέρισμα στην Αθήνα με γραφεία, αίθουσα συνεδριάσεων και δωμάτια φιλοξενίας, καθώς και ένα σπίτι ανασκαφών στην Ερέτρια. Ερευνητές και καθηγητές των ελβετικών πανεπιστημίων μπορούν να επωφεληθούν από τις υποδομές που τίθενται στη διάθεσή τους.

Το Ίδρυμα της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Ελλάδα, υπό την προεδρία του Βουλευτή στο Συμβούλιο των Κρατών Pascal Broulis, είναι το εποπτικό όργανο της ESAG. Η χρηματοδότησή της εξασφαλίζεται από επιχορηγήσεις του Εθνικού Ταμείου της Ελβετίας για την Επιστημονική Έρευνα, της Ελβετικής Ομοσπονδίας και των ελβετικών πανεπιστημίων, καθώς και από δωρεές ιδιωτών, ιδρυμάτων και επιχειρήσεων.

Εικ. 2: Αναπαράσταση του ιερού της Αμαρυσίας Αρτέμιδος στην Αμάρυνθο.

Fig. 2: Reconstruction of the sanctuary of Artemis Amarysia at Amarynthos. (Oliver Bruderer, Joe Rohrer)

THE SWISS SCHOOL OF ARCHAEOLOGY IN GREECE

Author: ESAG

THE SWISS AND GREECE

A rugged land overlooking the sea, Greece has long held a fascination for the Swiss. As early supporters of Greece, many of them enlisted as volunteer fighters in the Greek War of Independence. They were succeeded by friends of the new kingdom, bankers and administrators, but also artists and agricultural engineers, who sometimes left their homeland to settle permanently in this young nation with its illustrious history. It is this millennia-old past that attracted Swiss archaeologists in the 20th century.

SWISS ARCHAEOLOGISTS EXPLORE ANCIENT ERETRIA

It was at the instigation of the Greek authorities that Switzerland was invited in the early 1960s to take part in the excavation of ancient Eretria. Situated in a central position on the eastern shore of the Euboean Gulf, this city forged links between East and West as early as the 8th century BC, before making its mark on history during the First Persian War in 490, when Persian troops captured and plundered it. Eretria experienced a new period of prosperity that lasted well into the Roman Empire.

A team of archaeologists from various Swiss universities began excavations in April 1964. The reason Swiss archaeologists were called upon to work at Eretria stemmed from the development that the small village was beginning to undergo. The once-thriving city of Classical Greece had been gradually abandoned during Late Antiquity. With the liberation of Euboea from Ottoman rule in 1833, efforts were made to reclaim the site of the ancient city. After a modest start, the town experienced a boom in the mid-20th century as Athenians increasingly made their way to Euboea to spend their weekends and holidays there. Prominent Athenians, such as the painter Spyros Vasiliou, built holiday homes there. In 1971, Vasiliou produced a triptych depicting the Swiss excavators at Eretria (Fig. 1). However, the proliferation of construction sites threatened the archaeological remains, some of which lay just a few centimetres below the surface. In order to limit the damage to the heritage, Swiss archaeologists helped to demarcate an archaeological zone at the foot of the acropolis, the aim of which was to prevent the

modern city from expanding into this area. Excavations began south of the Theatre, where Swiss archaeologists unearthed several luxurious residences dating from the 4th to the 2nd century BC. In deeper levels, they discovered an 8th-century BC necropolis. Other remarkable discoveries followed at the Sanctuary of Apollo Daphnephoros and the House of the Mosaics.

Following some ten years of successful work, the 'Swiss Archaeological Mission' was elevated in 1975 by the Greek archaeological authorities to the status of the 'Swiss School of Archaeology in Greece', a title traditionally held by permanent research institutes established in Greece and recognised as such by the Greek Ministry of Culture. The local museum, which had become too small to accommodate the countless finds from the excavations, was expanded in the 1980s, doubling the exhibition space and technical facilities. At the same time, a pavilion was built to protect and showcase the floor mosaics of the House of the Mosaics. Excavations resumed in the Gymnasium and on the acropolis, where a prehistoric settlement and traces of a sanctuary of Athena were unearthed, and then in the plain where a temple of the imperial cult and Roman baths were discovered, revealing a whole chapter of the previously little-known late history of the town in the early centuries AD.

Until then, most research had focused on the area within the city walls. But from the 2000s onwards, attention turned to the territory of Eretria, the 'Eretriad', with its villages, natural resources, transport routes and places of worship. Among these, the sanctuary of Artemis Amarysia at Amarynthos holds a prominent place (Fig. 2). A great festival in honour of the goddess was celebrated there every year, attracting people from all over the island of Euboea and beyond. Despite the sanctuary's fame, its exact location remained unknown until excavations were undertaken by the Swiss School in collaboration with the Ephorate of Antiquities of Euboea near the promontory of Paleoekklisies, some 11 km east of Eretria. These excavations brought to light monumental remains, including the temple of the goddess at the centre of a vast courtyard surrounded by porticoes.

THE SWISS SCHOOL OF ARCHAEOLOGY IN GREECE (ESAG)

The objectives of the Swiss School are manifold: to foster cultural ties between Greece and Switzerland; to promote archaeological and historical research in Greece, particularly at the site of Eretria; to protect and showcase the remains that have been discovered; and, finally, to encourage the training of young archaeologists. The ESAG thus offers numerous professors, researchers, graduates and students from Swiss universities the opportunity to engage directly with Greece's archaeological and historical past, as well as with the realities of contemporary Greece.

The research activities are mainly focused on the island of Euboea, particularly

Eretria and Amarynthos, but the ESAG also supports Swiss archaeological projects elsewhere in Greece, such as at the famous Antikythera shipwreck or on the summit of Hellanion Oros on Aegina.

As an inter-university centre for education and research, the School supports the next generation of academics. Nearly fifty master's theses and doctoral dissertations have been defended on topics relating to Eretria, whilst students from Swiss universities have the opportunity each year to take part in fieldwork (excavations and surveys) and museum activities (studies of artefacts and restoration).

The ERETRIA series presents the final publication of the main excavations and discoveries made by Swiss archaeologists. Since 1968, 27 volumes have been published. The AMARYNTHOS series, the first volume of which was published in 2024, presents the final publication of the main excavations and discoveries made by Swiss and Greek archaeologists at the sanctuary of Artemis. Annual reports are published each year in the journal *Antike Kunst*.

The ESAG's headquarters in Switzerland are located at the University of Lausanne. In Greece, the ESAG has an apartment in Athens with offices, a conference room and guest rooms, as well as an excavation house in Eretria. Researchers and professors from Swiss universities can make use of the facilities made available to them.

The Foundation of the Swiss School of Archaeology in Greece, chaired by Member of the Council of States Pascal Broulis, is the governing body of the ESAG. Its funding is provided by grants from the Swiss National Science Foundation, the Swiss Confederation and Swiss universities, as well as by donations from private individuals, foundations and companies.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Tobias Krapf, Όλγα Πολυχρονοπούλου

Για να υλοποιηθεί ένα τέτοιο πρόγραμμα χρειάζεται η συμβολή πολλών ανθρώπων, φορέων και χορηγών. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους θερμά για τη συμβολή τους, ιδιαίτερα την Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα και τον διευθυντή της, Sylvian Fachard, την ομάδα ανασκαφής, η οποία υποδέχτηκε τους εικαστικούς, και τους συντηρητές, πολλοί από τους οποίους είναι απόφοιτοι του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (Πα.Δ.Α.). Θα θέλαμε επίσης να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής που συνδιοργανώνει την έκθεση, στον πρύτανη κ. Παναγιώτη Καλδή για το ενδιαφέρον του και για τη συνεισφορά του στην όλη διοργάνωση.

Το πρόγραμμα δεν θα ήταν εφικτό χωρίς την υποστήριξη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ευβοίας, σε συνεργασία με την οποία πραγματοποιείται η ανασκαφή στην Αμάρυνθο. Θα θέλαμε να αναφέρουμε ιδιαίτερα τον Προϊστάμενο Δημήτριο Χριστοδούλου, την αρχαιολόγο Όλγα Κυριαζή, υπεύθυνη της Ερέτριας και της Αμάρυνθου καθώς και την συνδιευθύντρια της ανασκαφής Αγγελική Γ. Σίμωσι.

Από την πρώτη στιγμή είχαμε την στήριξη του Δήμου Ερέτριας τόσο της δημοτικής αρχής του 2023 (Δήμαρχος Ιωάννης Δημητρόπουλος και Αντιδήμαρχος Τουρισμού Αντώνιος Τερζάκης) όσο και της τωρινής δημοτικής αρχής (Δήμαρχος Νίκος Γουρνής και Αντιδήμαρχος Κοινωνικής Ανάπτυξης Γεώργιος Κατέβας). Πολλές εγκάρδιες ευχαριστίες οφείλουμε στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και ιδιαίτερα στον Αντιπεριφερειάρχη Ευβοίας Γεώργιο Κελαϊδίτη για την ενθάρρυνση και την στήριξη από την πρώτη περίοδο του εγχειρήματος. Ευχαριστούμε επίσης τον Οργανισμό Πολιτιστικής Ανάπτυξης Στερεάς Ελλάδας.

Ευχαριστούμε θερμά τον Οργανισμό Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας Δήμου Αθηναίων (ΟΠΑΝΔΑ) για την παραχώρηση του Κέντρου Τεχνών και την Διευθύντρια του Κέντρου Αναστασία Μιχαλοπούλου. Εκφράζουμε θερμές ευχαριστίες στον Δήμο Χαλκίδας για την παραχώρηση της Δημοτικής Πινακοθήκης και σε όσους βοήθησαν στην προσπάθεια αυτής της συνεργασίας.

Η έκθεση πραγματοποιείται υπό την αιγίδα της Πρεσβείας της Ελβετίας στην Ελλάδα, με την υποστήριξη του πρέσβη Stefan Estermann, της Aita Pult και της Μαρίας Παπαδοπούλου. Σημαντική υπήρξε επίσης η υποστήριξη της Πρεσβείας της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Αθήνα (Σπίτι της Κύπρου, Κέντρο Πολιτισμού) και ιδιαίτερα του Διευθυντή κ. Διομήδη Νικήτα, ο οποίος ανταποκρίθηκε στηρίζοντας το πρόγραμμα.

Θερμές ευχαριστίες οφείλουμε επίσης στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών και στον αξιότιμο Επίσκοπο Ταλαντίου Θεολόγο για την ευγενική του στήριξη στην διοργάνωση των εγκαινίων της έκθεσης.

Τίποτε όμως δεν θα ήταν εφικτό χωρίς τους χορηγούς, τους οποίους ευχαριστούμε θερμά: την Aegean, επίσημο χορηγό αερομεταφορών, το Κτήμα Αβαντίς, την Paliria, το Plaisio, το Portes Magazine και το Photolab Αθήνα.

Σημαντικοί συντελεστές της διοργάνωσης ήταν: η Ίρις Κρητικού στην επιμέλεια της έκθεσης, ο Ανδρέας Γεωργιάδης στο σχεδιασμό του καταλόγου και της έκθεσης, η Μαρία Γιαννουλάκη στην επιμέλεια του καταλόγου και ο Διονύσης Μουρελάτος στην οργάνωση του προγράμματος των παράλληλων εκδηλώσεων. Ευχαριστίες στις φοιτήτριες του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών *Μουσειακές Σπουδές* Κουράκου Ευαγγελία, Μπούργου Νεκταρία και Φούφα Μαρία που βοήθησαν στην έκθεση. Η Μαρία Τσολάκη, η Sylvie Fournier και η Ανθή Μητράκου ανέλαβαν την επικοινωνία, ο Thierry Theurillat την ιστοσελίδα. Θα θέλαμε επίσης να ευχαριστήσουμε την επιστημονική επιτροπή, η οποία αποτελείται από τους Δημήτριο Πλάντζο, Πολυξένη Αδάμ-Βελένη, Τέτη Χατζηνικολάου και Αμαλία Καραπασχαλίδου.

Το πιο μεγάλο ευχαριστώ απευθύνεται ωστόσο στην ομάδα των εικαστικών, που αποτελείται από τους Θράσο Αβαριτσιώτη, Άννα Αχιλλέως Staeubli, Noemi Niederhauser, Nicole και Karl Reber, Ιφιγένεια Σδούκου, Πραξιτέλη Τζανουλίνο, Κατερίνα Βέλλιου και Judit Villiger, από την Ελβετία, την Ελλάδα και την Κύπρο που ανταποκρίθηκαν στην πρόσκλησή μας, συμμετείχαν στο πρόγραμμα Modern ARTεμς και δημιούργησαν ένα εξαιρετικό σύνολο έργων το οποίο έχουμε τη χαρά να σας παρουσιάσουμε.

ACKNOWLEDGEMENTS

Tobias Krapf, Olga Polychronopoulou

We express our deepest gratitude for the extensive support received in bringing this programme to fruition. Numerous individuals, organizations, and sponsors contributed, and we extend our heartfelt thanks to each of them. A special mention goes to the Swiss School of Archaeology in Greece and its director, Sylvian Fachard, for their invaluable assistance. The excavation team warmly welcomed our artists and conservators, many of whom are alumni of the University of West Attica. We are also thankful to the University of West Attica for co-hosting the exhibition for their unwavering support. Professor Panagiotis Kaldis, Rector of the University, deserves our special thanks for his interest and contribution to the overall organization.

This endeavor was a true collaborative effort. We extend our sincere appreciation to the Ephorate of Antiquities of Euboea for their pivotal role in the program's success, particularly regarding the Amarynthos excavation. We wish to acknowledge Dimitrios Christodoulou, the head of the Ephorate; Olga Kyriazi, the archaeologist overseeing Eretria and Amarynthos; and Angeliki G. Simosi, who co-directs the excavation with us. Their support was crucial to our achievements.

The Municipality of Eretria provided strong backing from the outset. We thank both former administrations, Mayor Ioannis Dimitropoulos and Deputy Mayor Antonios Terzakis, and the current one, Mayor Nikos Gournis and Deputy Mayor Georgios Katevas. We also recognize the Region of Central Greece, particularly Deputy Governor Georgios Kelaiditis, and the Cultural Development Organization of Central Greece for their continued encouragement and support. It is rare to work with such a committed team, and we were confident in their support from the very beginning.

We are deeply appreciative of the City of Athens Culture, Sports, and Youth Organization (OPANDA) for granting us the use of the Arts Centre. Our gratitude goes to the Centre's director, Anastasia Michalopoulou, for her support. Our thanks also go to the Municipality of Chalkida for providing the Municipal Art Gallery and to everyone who contributed to the project's success.

The exhibition benefited greatly from the support of the Embassy of Switzerland in Greece, specifically Ambassador Stefan Estermann, Aita Pult, and Maria Papadopoulou. We also acknowledge the Embassy of the Republic of Cyprus in Athens with the House of Cyprus Cultural Centre, and its Director Diomedes Nikita, for their significant contribution.

Furthermore, we express our gratitude to the Holy Archdiocese of Athens and His Grace Bishop Theologos of Talantion for their support during the exhibition opening. We are also immensely grateful to our sponsors, whose contributions made everything possible.

Special thanks to Aegean, our Official Air Travel Sponsor, as well as Avantis Estate, Paliria, Plaisio, Portes Magazine, and Photolab Athens for their support. The project was led by a dedicated organizational team: Iris Kritikou (Curator), Andreas Georgiadis (Catalogue and Exhibition Management), Maria Giannoulaki (Catalogue Editing), and Dionysis Mourelatos (Parallel Events Programme). We also appreciate the assistance of the University of West Attica students Evangelia Kourakou, Nektaria Bourgou, and Maria Foufa. Communication was handled by Maria Tsolaki, Sylvie Fournier, and Anthi Mitrakou, while the website was managed by Thierry Theurillat.

Finally, we thank our scientific committee – Dimitrios Plantzos, Polyxeni Adam-Veleni, Teti Hadjinicolaou, and Amalia Karapaschalidou – whose expertise significantly contributed to the project's success.

Our greatest thanks, however, are reserved for the group of visual artists from Switzerland, Greece, and Cyprus: Thrassos Avaritsiotis, Anna Achilleos-Staeubli, Noemi Niederhauser, Nicole and Karl Reber, Ifigenia Sdoukou, Praxitelis Tzanoulinos, Katerina Velliou, and Judit Villiger. They enthusiastically responded to our invitation, participated in the Modern ARTεμς project, and created an exceptional body of work which we have the pleasure of presenting in this exhibition.

ΟΙ ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΑΡΧΑΙΟΥ ΧΩΡΟΥ

Η ενσωμάτωση της σύγχρονης τέχνης στο αρχαιολογικό μας έργο στην Αμάρυνθο αποτέλεσε μια ιδιαίτερα εμπνευσμένη διαδικασία και για τις δύο πλευρές. Η πορεία από την πρώτη επαφή με μια αρχαιολογική ανασκαφή έως τη σημερινή έκθεση συνιστά μια νέα εμπειρία όχι μόνο για τους συμμετέχοντες εικαστικούς, αλλά και για την επιτόπια ομάδα της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Ελλάδα.

Ιδίως κατά την απαιτητική περίοδο της ανασκαφής, η προσοχή επικεντρώνεται πλήρως στο έργο, μέσω της εφαρμογής της μεθοδολογίας και της επιστημονικής προσέγγισης που αποκτώνται με την εκπαίδευση: περιγραφή της σύστασης και των χρωμάτων των ιζημάτων, λήψη μετρήσεων, εφαρμογή υψηλής ακρίβειας φωτογραμμετρίας και συλλογή δειγμάτων για μικρομορφολογική ανάλυση. Η λεπτομερής τεκμηρίωση είναι καθοριστικής σημασίας, καθώς κάθε ανασκαφική μονάδα μπορεί να διερευνηθεί μόνο μία φορά.

Ωστόσο, αυτή δεν αποτελεί τη μοναδική προσέγγιση ενός τέτοιου αρχαίου χώρου, είτε πρόκειται για μια απλή οικία είτε για ένα σημαντικό ιερό. Πρόκειται για τόπους φορτισμένους με ιστορία και πολλαπλά επίπεδα νοήματος, όπου οι άνθρωποι κάποτε συγκεντρώνονταν και βίωναν τις εμπειρίες τους και τους οποίους συνέδεσαν με μύθους.

Τα ερωτήματα που έθεσαν οι καλλιτέχνες, όπως η Judit Villiger ή η Matheline Marmy, η οποία συμμετείχε σε καλλιτεχνική φιλοξενία το 2019, άσχετη με το πρόγραμμα «Modern ARTεμς», οδήγησαν σε έναν αυτοστοχασμό εκ μέρους των αρχαιολόγων και αποδείχθηκαν καθοριστικά για την ανάδυση νέων προσεγγίσεων σε ό,τι έως τότε φαινόταν οικείο. Τα αποτελέσματα του παρόντος εγχειρήματος καταδεικνύουν σαφώς ότι υπάρχουν και άλλοι τρόποι περιγραφής του χώρου πέραν της αρχαιολογικής ορολογίας. Μια εγκατάσταση, όπως το έργο της Κατερίνας Βέλλιου, ενδέχεται να αποδώσει την έννοια του «ιερού» πληρέστερα από οποιοδήποτε γραπτό κείμενο ή τεχνικό σχέδιο. Πρόσφατες έρευνες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων της ESAG, καταδεικνύουν πόσο δύσκολο είναι να αποδοθούν με λόγια έννοιες όπως τα «ιερά τοπία» (βλ. τον τόμο του 2026, σε επιμέλεια των Samuel Verdan, Sylvian Fachard

και Thierry Theurillat, *Reconstructing Greek Sacred Landscapes*). Χρησιμοποιώντας την κίνηση ως μορφή έκφρασης, μια ομάδα από το Flux Laboratory Athens βίωσε και περιέγραψε τον χώρο στο έργο «Danceology» με μια πολυαισθητηριακή προσέγγιση.

Σκοπός του παρόντος δεν είναι να αμφισβητήσει τη σημασία της επιστημονικής έρευνας και τεκμηρίωσης, αλλά να υποστηρίξει την αναγκαιότητα ανοίγματος σε διαφορετικές προσεγγίσεις και την καλλιέργεια διαλόγου, υπενθυμίζοντας ότι ένας χώρος όπως η Αμάρυνθος φέρει πολλαπλά επίπεδα νοήματος και σημασίας. Όσον αφορά την επικοινωνία των αποτελεσμάτων ενός επιστημονικού έργου και την προσέγγιση ευρύτερου κοινού πέραν των ήδη ενδιαφερομένων για την αρχαιολογία, καθίσταται αναγκαία η ανάπτυξη νέων μεθόδων διάχυσης της γνώσης.

Τέλος, θα ήθελα να αναδείξω τη συμβολή της Nicole και του Karl Reber, οι οποίοι γεφύρωσαν το χάσμα μεταξύ αρχαιολογικής έρευνας και τέχνης. Ο Karl Reber διετέλεσε διευθυντής της ανασκαφής έως το 2020 και συνεχίζει να συνεργάζεται με την ομάδα για τη μελέτη των αποτελεσμάτων της. Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου του 2023 ωστόσο συμμετείχε μαζί με τη Nicole Reber στο πρόγραμμα «Modern ARTεμς», απαλλαγμένος πλέον από ζητήματα οργάνωσης και αποθήκευσης, και εστιάζοντας στην αισθητική των κιβωτίων, των καθημερινών εργαλείων και των προστατευτικών πλαστικών.

Εν κατακλείδι, είτε πρόκειται για αρχαιολόγους, καλλιτέχνες, φίλους της τέχνης και της αρχαιολογίας ή απλώς επισκέπτες με περιέργεια, ευελπιστώ ότι θα απολαύσετε την έκθεση, θα τη βρείτε γόνιμη και θα ανακαλύψετε την αρχαιότητα, και ιδίως την Αμάρυνθο στην Εύβοια, μέσα από μια διαφορετική οπτική.

Tobias Krapf
Αρχαιολόγος, Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα

THE MANIFOLD DIMENSIONS OF AN ANCIENT SITE

The project of bringing modern art into our archaeological work at Amarynthos has been an inspiring process for both sides. The journey from the first contact with an archaeological excavation to the present exhibition has been not only a new experience for the artists involved, but also for the team of the Swiss School of Archaeology in Greece on site.

Especially during the stressful period of the excavation season, one is completely focused on the work, using the mindset and methods acquired through training: describing soil consistencies and colours, taking measurements, carrying out precise photogrammetry, and collecting samples for micromorphological analysis. Meticulous description is crucial, as each context can be excavated only once.

However, this is not the only approach to such an ancient site, whether it be a simple house or an important sanctuary. These are places laden with history and multiple levels of meaning, where people once gathered and lived their experiences and which they connected to myths.

The questions posed by the artists, such as Judit Villiger or – during a 2019 art residency unrelated to the «Modern ARTεμικς» project – Matheline Marmy, led to self-reflection on the part of the archaeologists and proved eye-opening in suggesting new approaches to what had previously seemed familiar. The results of the present project clearly show that there are other ways of describing the site beyond archaeological terminology. An installation such as the work by Katerina Velliou may, in fact, convey the meaning of the “sacred” better than any written text or technical drawing. Recent research, including work by ESAG, has shown how difficult it is to put concepts such as “sacred landscapes” into words (see the 2026 volume edited by Samuel Verdan, Sylvian Fachard and Thierry Theurillat, *Reconstructing Greek Sacred Landscapes*). Using movement as expression, a group from the Flux Laboratory Athens experienced and described the site in the “Danceology” project with a multisensory approach.

This is not to argue against scientific investigation and description, but rather to advocate openness to different approaches and dialogue and to remind us that a

site such as Amarynthos possesses many layers of meaning and significance. When it comes to communicating the results of a scientific project and reaching audiences beyond those already interested in archaeology, new methods are required to share our knowledge.

Last but not least, I would like to highlight the work of Nicole and Karl Reber, who have bridged the gap between archaeological work and art. Karl Reber directed the excavation until 2020 and continues to work with the team on the study of its results. During the 2023 workshop, however, he participated alongside Nicole Reber in the «Modern ARTεμικς» project, no longer concerned with logistical issues of storage, but instead exploring the aesthetics of boxes, everyday tools, and protective plastics.

In any case, whether archaeologists, artists, lovers of art and archaeology, or simply curious visitors, I hope you enjoy this exhibition, find it enriching, and discover antiquity and especially Amarynthos on Euboea from a different perspective.

Tobias Krapf
Archaeologist, Swiss School of Archaeology in Greece

ΜΥΘΟΣ, ΕΡΕΙΠΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΛΑΣΙΚΟΥ

Όταν πριν από τρία χρόνια, γεννήθηκε η ιδέα μιας ομαδικής έκθεσης σύγχρονης τέχνης Ελλήνων και Ελβετών εικαστικών με έμπνευση από την Αρχαιότητα ενθουσιάστηκα με την προοπτική. Η αγαστή συνεργασία με την Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή και με συναδέλφους αρχαιολόγους που συμμερίστηκαν το όραμα, έδωσαν την αφορμή για το τοπόσημο και τον πυρήνα της έμπνευσης. Ερέτρια, Αμάρυνθος, τόποι εμβληματικοί, περιβεβλημένοι με το μύθο, τα ερείπια, το ιερό της Αμαρυσίας Αρτέμιδος που ανακαλύφθηκε σχετικά πρόσφατα, μια ανασκαφή σε εξέλιξη, αποτέλεσαν ένα ιδεώδες σκηνικό δημιουργίας. Έλληνες και Ελβετοί εικαστικοί βίωσαν την εμπειρία του τοπίου, της ανασκαφής, του μουσείου, των τέχνηργων που έβγαιναν στο φως εκείνη τη χρονική στιγμή. Η διαδικασία της ζύμωσης εικόνων, συναισθημάτων, εντυπώσεων, η διαχείριση του υλικού, η αφομοίωση των εμπειριών, αποκρυσταλλώθηκαν σταδιακά στη δημιουργία των έργων που σήμερα εκτίθενται στην έκθεση στην Αθήνα και στη Χαλκίδα.

Το να παρακολουθώ από κοντά και σε στενή επαφή με τους εικαστικούς αυτή την διαδικασία της ζύμωσης, και της μεταφοράς εμπειριών σε καμβά, μέταλλο, πηλό, πέτρα ή χαρτί, να συζητώ τις διάφορες προσεγγίσεις ή την εξέλιξη των ιδεών τους στο χρόνο της δημιουργίας, ήταν για μένα μια πρωτόγνωρη αλλά συναρπαστική εμπειρία. Τα έργα προσδιόρισαν το πεδίο, την εικόνα, τις ενότητες της έκθεσης. Ο Μύθος ως αρχή, η Αρχαιότητα ως τόπος, η Αρχαιολογία ως τρόπος. Όλα μαζί λειτούργησαν ως σύνολο αρμονικά συνθέτοντας την εικόνα που αναζητούσαμε.

Το εγχείρημα ήταν συναρπαστικό, πολύπλοκο και με πολλές προκλήσεις. Το έργο των δημιουργών κατάφερε ωστόσο, άλλοτε δυναμικά, άλλοτε διακριτικά, άλλοτε αφηγηματικά ή μέσα από σύμβολα, να προσφέρει μια σύγχρονη ανάγνωση του κλασικού παρελθόντος συμμετέχοντας έτσι στον αέναο διάλογο.

Όλγα Πολυχροπούλου
Αρχαιολόγος, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

MYTH, RUINS, AND ARCHAEOLOGY: CONTEMPORARY ART READINGS OF THE CLASSICAL

When the idea for a group exhibition of contemporary art, featuring Greek and Swiss artists inspired by Antiquity, was conceived three years ago, I was thrilled by the prospect. The resulting collaboration with the Swiss School of Archaeology in Greece and archaeologist colleagues soon merged into a shared vision focusing on the landscapes of Eretria and Amarynthos—emblematic sites, enveloped in myth. Ruins located there, in particular the recently discovered Sanctuary of Artemis Amarysia, an excavation still in progress, offered an ideal milieu for creation. Soon, Greek and Swiss artists were visiting Amarynthos and experiencing the landscape, the excavation site, the museum, and the uncovered artifacts, as they were brought to light! This fermentation of images, emotions, and impressions—the engagement with the material and the internalization of experiences—gradually coalesced into the works now on display in Athens and Chalcis.

To witness this process of fermentation firsthand—the transformation of experiences onto canvas or paper, and into metal, clay, and stone—and to discuss the artists' diverse approaches and the evolution of their ideas throughout the creative journey, was a fascinating experience for me. The artworks themselves defined the breadth, imagery, and thematic sections of the exhibition: Myth as the beginning, Antiquity as the locus, Archaeology as the modus. Together, these foci grew to function as a harmonious whole, rendering a combined vision that slowly came to life.

The process has been exciting, complex, and full of challenges. Yet, whether through dynamism, subtlety, narrative, or symbolism, the participating artists' work has succeeded in offering, through an uninterrupted dialogue with the past, a contemporary re-imagining of the classical.

Olga Polychronopoulou
Archaeologist, University of West Attica

ΙΧΝΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ

Οι εικαστικές εκθέσεις που συνομιλούν με αρχαιολογικά συμφραζόμενα δημιουργούν ένα πεδίο συνάντησης όπου η καλλιτεχνική πράξη έρχεται σε επαφή με τις διανοητικές και υλικές συνθήκες που παράγει η αρχαιολογική έρευνα.

Η αρχαιολογική εργασία ενεργοποιεί μια ιδιαίτερη σχέση με τον υλικό κόσμο.

Η ανασκαφή φέρνει στο φως επιφάνειες διαμορφωμένες από τον χρόνο, θραύσματα που κάποτε ανήκαν σε συνεκτικές δομές, και αντικείμενα των οποίων το νόημα προσεγγίζεται μόνο μέσα από προσεκτική παρατήρηση. Οι οπτικές γλώσσες που συγκεντρώνονται σε αυτήν την έκθεση αποκαλύπτουν μια ανάλογη ευαισθησία απέναντι στις επιφάνειες, τις υφές και τις διαδικασίες. Τα υλικά εμφανίζονται σημαδεμένα, στρωματογραφημένα και μετασχηματισμένα μέσα από επαναλαμβανόμενες ανασκαφικές χειρονομίες. Αυτές οι μορφοπλαστικές επιλογές προσκαλούν τον θεατή να προσεγγίσει τα έργα τέχνης με την ίδια συγκέντρωση που απαιτεί η αρχαιολογική πράξη όταν εξετάζει κανείς ένα εύρημα ή ένα αρχιτεκτονικό θραύσμα.

Η υλικότητα του παρελθόντος στο παρόν καθίσταται έτσι ένα από τα κεντρικά θέματα μέσω των οποίων αρθρώνεται η έκθεση. Η φυσική παρουσία των υλικών – μέταλλο, λίθος, χρωστική, ίνα ή χρώμα – φέρει ίχνη εργασίας και διάρκειας, υπογραμμίζοντας τη φθορά, τη συσσώρευση, τη χάραξη και το αποτύπωμα. Ο θεατής έρχεται αντιμέτωπος με αντικείμενα που μοιάζουν να εγγράφουν το πέρασμα του χρόνου μέσα στην ίδια τους τη δομή. Τέτοιες οπτικές στρατηγικές συντονίζονται ισχυρά με την εμπειρία των αρχαιολογικών καταλοίπων, των οποίων οι επιφάνειες συχνά φέρουν τα σημάδια αιώνων διάβρωσης.

Η αρχαιολογική μαρτυρία σπανίως μας αποκαλύπτεται σε πλήρη μορφή. Οι αρχαίοι κόσμοι φθάνουν στο παρόν μέσω ελλιπών καταλοίπων. Τα αντικείμενα επιβιώνουν αποκομμένα από τα αρχικά τους συμφραζόμενα, αρχιτεκτονικά στοιχεία εμφανίζονται μεμονωμένα και οι εικόνες διασώζονται συχνά μόνο εν μέρει. Ο κατακερματισμός μετατρέπεται έτσι σε ένα διανοητικό πλαίσιο μέσα από το οποίο μπορεί να σκεφτεί κανείς τη μνήμη και την ιστορική συνέχεια. Η έκθεση αγκαλιάζει αυτή τη συνθήκη, παρουσιάζοντας μορφές που παραμένουν ανοικτές, διακοπτόμενες ή εκ. προθέσεως ατελείς. Το θραύσμα αναδεικνύεται σε ενεργό αισθητική αρχή.

Οι μυθολογικές μορφές και αφηγήσεις κυκλοφορούν επί μακρόν στην ευρωπαϊκή οπτική κουλτούρα, αποκτώντας νέα νοήματα σε διαφορετικές ιστορικές στιγμές. Στο πλαίσιο αυτής της έκθεσης ο μύθος λειτουργεί λιγότερο ως αφηγηματική εικονογράφηση και περισσότερο ως συμβολικό λεξιλόγιο. Οι μορφές του παραπέμπουν σε θέματα μεταμόρφωσης, ευαλωτότητας, καταδίωξης και μορφικής αλλοίωσης, που παραμένουν βαθιά εγγεγραμμένα στην πολιτισμική μνήμη. Μέσα από αυτές τις αντηχήσεις ο αρχαίος μύθος εξακολουθεί να λειτουργεί ως ενεργό στοιχείο της σύγχρονης καλλιτεχνικής σκέψης.

Ο ιστορικός χρόνος γίνεται τελικά αντιληπτός μέσα από διαδικασίες επανάληψης, διάβρωσης, διαστρωμάτωσης και συσσώρευσης – διαδικασίες που συχνά αποδίδονται στην αρχαιολογία και στους λειτουργούς της. Τα ίχνη πολλαπλασιάζονται στις επιφάνειες, οι μορφές εμφανίζονται φθαρμένες ή ιζηματογενείς και οι χειρονομίες αναπτύσσονται σε ακολουθίες που υποδηλώνουν διάρκεια. Οι στρατηγικές αυτές προσκαλούν τον θεατή να στοχαστεί τους τρόπους με τους οποίους ο χρόνος καθίσταται ορατός μέσα από τον υλικό μετασχηματισμό. Το παρελθόν αναδύεται όχι ως μακρινή χρονολογία αλλά ως κάτι ενσωματωμένο στη φυσική υπόσταση των πραγμάτων.

Μέσα από αυτές τις διαστάσεις – την υλική διερεύνηση, τη θραυσματική μορφή, τη χωρική οργάνωση, τη μυθική αντήχηση και τον στοχασμό πάνω στον χρόνο – η έκθεση καταδεικνύει πώς τα υλικά ίχνη της αρχαιότητας εξακολουθούν να ενεργοποιούν τη δημιουργική σκέψη και τον οπτικό πειραματισμό. Αντί να επιχειρούν απλώς την ανασύσταση μιας αρχαίας εμπειρίας, τα έργα που συγκεντρώνονται εδώ συμμετέχουν σε μια ευρύτερη συζήτηση για τους τρόπους με τους οποίους το παρελθόν εξακολουθεί να επιμένει μέσα στη σύγχρονη κουλτούρα. Θέτοντας τη σύγχρονη καλλιτεχνική πρακτική σε διάλογο με το διανοητικό κλίμα που παράγει η αρχαιολογική διερεύνηση, η έκθεση επιβεβαιώνει τη ζωντανία αυτής της σχέσης και την ικανότητα των αρχαιολογικών τοπίων να εμπνέουν νέες μορφές πολιτισμικής έκφρασης.

Δημήτρης Πλάντζος
Καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας, Τμήμα Αρχαιολογίας, ΕΚΠΑ

TRACES OF ANTIQUITY IN THE PRESENT

Exhibitions that emerge from archaeological contexts create a field of encounter in which artistic practice engages with the intellectual and material conditions generated by archaeological research.

Archaeological work introduces a particular attentiveness to the material world. Excavation reveals surfaces shaped by time, fragments that once belonged to coherent structures, and objects whose meanings must be approached through careful observation. The visual languages assembled in this exhibition show a comparable interest in surfaces, textures, and processes. Materials appear marked, layered, and transformed through repeated gestures. These formal decisions invite viewers to approach works of art with the same concentration that the archaeological field demands when one examines an artefact or architectural fragment.

Materiality therefore becomes one of the central themes through which the exhibition operates. The physical presence of substances – metal, stone, pigment, fibre, or earth – carries with it traces of labour and duration. The works cultivate an attention to the tactile qualities of surfaces, emphasising abrasion, accumulation, incision, and imprint. The viewer encounters objects that seem to register the passage of time within their own material structure. Such visual strategies resonate strongly with the experience of archaeological remains, whose surfaces often bear the marks of centuries of transformation.

Archaeological evidence rarely appears in complete form. The past is usually encountered through a state of fragmentation. Ancient worlds reach the present through incomplete remains. Objects survive detached from their original contexts, architectural elements appear in isolation, and images persist only in partial form. Fragmentation thus becomes an intellectual framework through which memory and historical continuity can be considered. The exhibition embraces this condition, presenting forms that remain open, interrupted, or deliberately incomplete. The fragment thus becomes an active aesthetic principle rather than a limitation.

Mythological figures and narratives have long circulated within European visual culture, acquiring new meanings in different historical moments. Within the context of this exhibition, myth operates less as narrative illustration than as symbolic vocabulary.

Its figures evoke themes of transformation, vulnerability, pursuit, and metamorphosis that remain deeply embedded in cultural memory. Through these resonances, ancient myth continues to function as an active component of modern artistic thought.

Historical time ultimately becomes perceptible through processes of repetition, erosion, layering, and accumulation – which more often than not are delegated to archaeology and its practitioners. Marks multiply across surfaces, forms appear weathered or sedimented, and gestures unfold through sequences that suggest duration. These strategies invite viewers to consider the ways in which time becomes visible through material transformation. The past emerges not as distant chronology but as something embedded within the physical structure of objects.

Through these various dimensions – material exploration, fragmentary form, spatial organisation, mythic resonance, and temporal reflection – the exhibition demonstrates how the material traces of antiquity continue to stimulate creative thought and visual experimentation. Rather than merely attempting to reconstruct ancient experience, the works gathered here participate in a wider conversation about the ways in which the past persists within contemporary culture. By placing contemporary artistic practice in dialogue with the intellectual atmosphere generated by archaeological investigation, the exhibition affirms the continuing vitality of this relationship and the capacity of archaeological landscapes to inspire new forms of cultural expression.

Dimitris Plantzos
Professor of Classical Archaeology, EKPA

MODERN ARTEMIS: ΕΝΑΣ ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΟΣ ΜΙΤΟΣ ΔΙΑΧΡΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΜΑΡΥΣΙΑ ΑΡΤΕΜΙΔΑ

Η πολυετής ανασκαφή της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής και της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ευβοίας στην Αμάρυνθο έφερε το 2017 στο φως το ιερό της Αμαρυσίας Αρτέμιδος, το σημαντικότερο ιερό στην Εύβοια, με πανελλήνια εμβέλεια. Σημείο συνάντησης των τεσσάρων μεγάλων αρχαίων πόλεων του νησιού, με πλήθος σημαντικών αρχιτεκτονικών καταλοίπων, επιγραφών και αναθηματικών ευρημάτων, η αρχαία Αμάρυνθος έγινε μίτος ιδανικός και πεδίο έμπνευσης παλλόμενο, παλίμψηστο και πολυσχιδές για τον παρόντα διάλογο εννέα διακεκριμένων σύγχρονων εικαστικών από την Ελλάδα, την Κύπρο και την Ελβετία με την αρχαιότητα.

Η ιδέα του διαλόγου αυτού, που ενθαρρύνει το σύγχρονο εικαστικό βλέμμα να διεισδύσει, να κατανοήσει και να ερμηνεύσει το παρελθόν, γεννήθηκε το καλοκαίρι του 2022 ως πρόταση της αρχαιολόγου Όλγας Πολυχρονοπούλου και πολύ σύντομα αγκαλιάστηκε από την Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή και Ελβετούς αρχαιολόγους, όπως οι Karl Reber και Tobias Krarf που δραστηριοποιούνται ερευνητικά στην Ερέτρια και την Αμάρυνθο σε συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας. Την επικείμενη έκθεση σε συνδιοργάνωση της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Ελλάδα και του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, ανέλαβαν καταρχήν επιμελητικά η Όλγα Πολυχρονοπούλου και ο Tobias Krarf, ενώ, τον Ιούλιο του 2023, εικαστικοί από την Ελλάδα, την Κύπρο και την Ελβετία, στο πλαίσιο ενός πρωτότυπου Art Residency με τον σημειολογικό τίτλο Modern ARTemis, προσκλήθηκαν στην εν εξελίξει ανασκαφή της Αμαρύνθου, ερχόμενοι σε επαφή με τον αρχαιολογικό χώρο, τη ζωντανή ανασκαφή, το μουσείο και τα μοναδικά ευρήματα. Έναν χρόνο αργότερα, καθώς τα πρώτα έργα είχαν ήδη δημιουργηθεί, ενώ άλλα είχαν κατατεθεί ως μακέτες, είχα την τιμή να ενταχθώ στην επιμελητική ομάδα με τη σειρά μου, μοιραζόμενη το αρχικό όραμα αλλά και τις αγωνίες των διοργανωτών, παρακολουθώντας στο εξής την τελική εξέλιξη των εικαστικών έργων, προτείνοντας κατάλληλους εκθεσιακούς χώρους στην Αθήνα και την Εύβοια και ενισχύοντας καίρια την αρχική ομάδα των εικαστικών με δύο ακόμη συμμετέχοντες.

Οι εννέα σπουδαίοι εικαστικοί που καταθέτουν στην ολοκληρωμένη πλέον έκθεση σαράντα επτά λαμπρά τεχνουργήματα διαφορετικής έκφρασης, μέσου και υλικών, έχοντας μελετήσει σε βάθος το πρωτογενές υλικό της Αμαρύνθου,

αντλούν έμπνευση με τρόπο οργανικό και αποτέλεσμα συναρπαστικό από τους τρεις διαφορετικούς άξονες που περιλαμβάνει και καταθέτει το επιμελητικό μας αφήγημα: με τρόπους πρωτότυπους, βαθιά πνευματικούς και έξοχα επιτελεστικούς, διανύουν μαζί μας το ίδιο ταξίδι από τον Μύθο στην Αρχαιότητα και από την Αρχαιότητα στην Αρχαιολογία ως τόπο και τρόπο. Ερμηνεύοντας ιδανικά και τρέποντας σε σύγχρονη εικαστική έκφραση το μυθολογικό πλαίσιο, τα αρχαία ευρήματα αλλά και την ίδια την ανασκαφική διαδικασία. Που ασφαλώς με τη σειρά τους, δεν οριοθετούνται και δεν διαχωρίζονται με τρόπο κάθετο ή στεγανό, αλλά αλληλοεπιδρούν και συμπλέουν με εξελικτική οριζόντια συνομιλία.

Τα εμβληματικά γλυπτά ιερατικής ανύψωσης του Πραξιτέλη Τζανουλίνου, τα διαστρωματικά ζωγραφικά έργα του Θράσου Αβαριτσιώτη και της Άννας Αχιλλέως Staeubli που προτείνουν μια ανασκαπτική περιπέτεια στην ύλη, τα κεντημένα αναθηματικά ίχνη θέωσης και αλληγορικής μεταμόρφωσης της Ιφιγένειας Σδούκου, οι θαυμάσιες ημερολογιακές φωτογραφικές αποτυπώσεις και οι επιστημονικής ευκρίνειας καταθέσεις πεδίου των Karl και Nicole Reber, οι καθηλωτικές πολυεπίπεδες ναϊκές αρχιτεκτονικές εγκαταστάσεις της Κατερίνας Βέλλιου, τα έξοχα θραυσματικά σύμπαντα αναθημάτων και ευρημάτων της Noemi Niederhauser και τα παλλόμενα σώματα εύρεσης της Judit Villiger, φέρνουν με τον δικό τους συγκινητικό τρόπο την αρχαία Αμάρυνθο και την Αμαρυσία Αρτέμιδα και πάλι στο φως. Συγγράφοντας από κοινού ένα συναρπαστικό εικαστικό εγχειρίδιο ανασκαφής που ενώνει το παρελθόν με το παρόν, προτείνουν ένα ανοιχτό πεδίο συμμετοχής στην έρευνα και τη δυναμική ερμηνεία και εγκαλώντας στη διάσωση και ανάδειξη κάθε πολύτιμης οργανικής πολιτισμικής ψηφίδας.

Ίρις Κρητικού
Αρχαιολόγος, Ιστορικός της τέχνης
Επιμελήτρια της έκθεσης

MODERN ARTEMIS: A FASCINATING THREAD OF TIMELESSNESS FOR AMARYNTHIAN ARTEMIS

The long-term excavation by the Swiss School of Archaeology and the Ephorate of Antiquities of Euboea in Amarnthos brought to light in 2017 the sanctuary of Amarnthian Artemis, the most important sanctuary in Euboea, with nationwide significance. A meeting point of the four great ancient cities of the island, with numerous important architectural remains, inscriptions, and votive offerings, ancient Amarnthos became an ideal thread and a pulsating, palimpsest-like, and multifaceted field of inspiration for the present dialogue of nine distinguished contemporary visual artists from Greece, Cyprus, and Switzerland with antiquity.

The idea of this dialogue, which encourages the contemporary artistic gaze to penetrate, understand, and interpret the past, was born in the summer of 2022 as a proposal by the archaeologist Olga Polychronopoulou and very soon was embraced by the Swiss School of Archaeology in Greece and Swiss archaeologists such as Karl Reber and Tobias Krapf, who conduct research in Eretria and Amarnthos in collaboration with the Euboea Ephorate of Antiquities. The upcoming exhibition, co-organized by the Swiss School of Archaeology in Greece and the University of West Attica, was initially conducted by Olga Polychronopoulou and Tobias Krapf, while in July 2023, artists from Greece, Cyprus, and Switzerland, within the framework of an original Art Residency with the semiotic title Modern ARTεμης, were invited to the ongoing excavation of Amarnthos, coming into contact with the archaeological site, the live excavation, the museum, and the unique findings. A year later, as the first works had already been created, while others had been submitted as maquettes, I had the honor to join the curatorial team in turn, sharing both the initial vision and the concerns of the organizers, subsequently overseeing the final development of the artworks, suggesting appropriate exhibition spaces in Athens and Euboea, and crucially strengthening the initial group of artists with two additional participants.

The nine important visual artists who contribute to the now fully realized exhibition of forty-seven brilliant works of different expression, medium, and materials, having studied in depth the primary material of Amarnthos, draw inspiration in an organic way and with a captivating result from the three different axes included and presented in our curatorial narrative: in original, deeply spiritual, and excellently performative

ways, they take the same journey with us from Myth to Antiquity and from Antiquity to Archaeology as both place and method. Ideally interpreting and transforming the mythological framework, the ancient finds, as well as the excavation process itself, into contemporary visual expression. Which, of course, in turn, are not delineated or separated in a vertical or rigid manner, but interact and merge through an evolutionary horizontal dialogue.

The emblematic sculptured divinities of Praxitelis Tzanoulinos, the primordial stratified paintings of Thrassos Avaritsiotis and Anna Achilleos Staeubli that suggest an excavatory adventure into matter, the embroidered votive traces of divinization and allegorical transformation by Ifigeneia Sdoukou, the marvelous calendrical photographic recordings and scientifically precise field deposits of Karl and Nicole Reber, the captivating multi-layered temple-like architectural installations of Katerina Velliou, the exquisite fragmented universes of votive offerings and findings by Noemi Niederhauser, and the pulsating bodies of discovery by Judit Villiger, bring, in their own moving way, ancient Amarnthos and Amarnthia Artemis back to light. Together, they compose an exciting artistic excavation manual that connects the past with the present, proposing an open field for participation in research and potential interpretation, and calling for the preservation and highlighting of every precious organic cultural fragment.

Iris Kritikou
Archaeologist, Art Historian
Exhibition Curator

Εικ. 1: Αεροφωτογραφία του ιερού της Αμαρυσίας Αρτέμιδος και του παράκτιου λόφου των Παλαιοεκκλησιών, ανατολικά της σύγχρονης Αμαρύνθου.

Fig. 1: Aerial view of the sanctuary of Artemis Amarysia and the coastal hill of Paleoekklisies, East of modern Amarynthos. (© ESAG)

Η ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΤΗΣ ΑΜΑΡΥΝΘΟΥ

Sylvian Fachard - Αγγελική Γ. Σίμωσι - Karl Reber - Αμαλία Καραπασχαλίδου - Denis Knoepfler - Tobias Krapf - Tamara Saggini - Όλγα Κυριαζή - Jérôme André - Samuel Verdan - Thierry Theurillat

Η ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ

Η ανακάλυψη και η διερεύνηση ενός χαμένου μεγάλου ελληνικού ιερού, γνωστού από τις αρχαίες πηγές, αποτελεί μια εξαιρετική στιγμή για την αρχαιολογία, όχι μόνο για τα ευρήματα που μπορεί να φέρει στο φως, αλλά κυρίως για τη γνώση που προσφέρει σχετικά με την ιστορία, την τοπογραφία και την ταυτότητα του ευρύτερου τοπίου στο οποίο εντάσσεται.

Έτσι, η αρχαιολογία της Εύβοιας, του δεύτερου σε μέγεθος νησιού της Ελλάδας, γνώρισε ένα σημαντικό ορόσημο το 2017, όταν η ερευνητική ομάδα της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Ελλάδα και της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ευβοίας κατόρθωσε να εντοπίσει το ιερό της Αρτέμιδος Αμαρυσίας στην Αμάρυνθο (Εικ. 1), εντός της επικράτειας της Ερέτριας, μίας από τις τέσσερις πόλεις-κράτη του νησιού. Οι αρχαίες γραπτες πηγές και οι διάσπαρτες επιγραφές που είχαν βρεθεί παλαιότερα, είχαν ήδη καταστήσει σαφές ότι επρόκειτο για το σημαντικότερο ιερό των Ευβοέων, έναν κεντρικό τόπο συγκέντρωσης όπου τελούνταν λατρευτικές τελετές και όπου αναρτώνταν συμφωνίες και τιμητικά ψηφίσματα, χαραγμένα σε μαρμάρινες στήλες. Τα κατάλοιπα που ήρθαν στο φως δείχνουν πόσο στενά συνδεόταν αυτό το εξωαστικό ιερό με τις μεγάλες ιστορικές εξελίξεις της Ερέτριας, από τις απαρχές της έως και την παρακμή της.

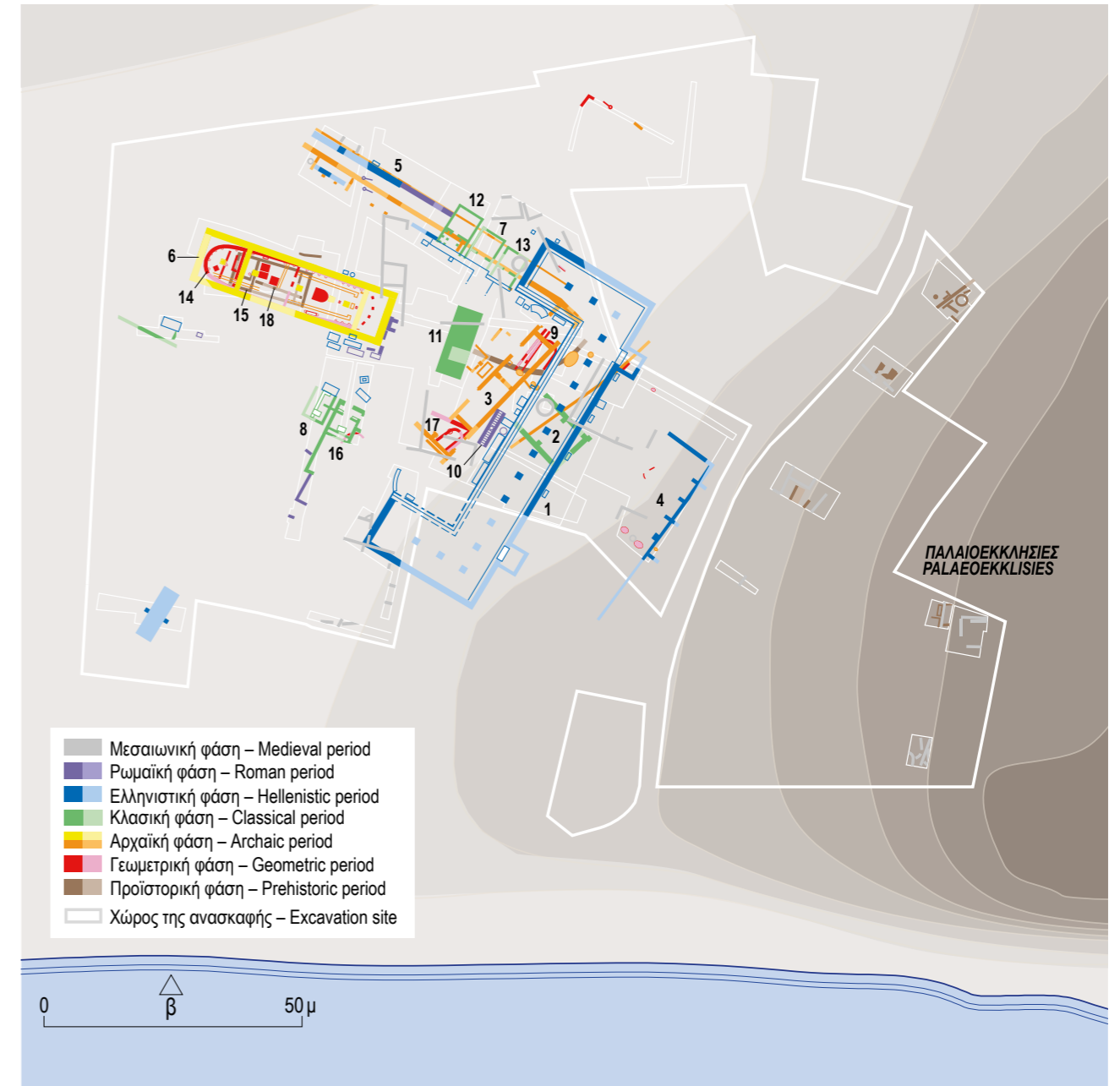
Όλα ξεκίνησαν με τον εντοπισμό ενός μικρού λάθους στα χειρόγραφα μεσαιωνικά αντίγραφα της Γεωγραφίας του Στράβωνα, όπου δίνεται η απόσταση ανάμεσα στην Ερέτρια και το ιερό, μετρημένη σε στάδια. Το 1988 ο Denis Knoepfler υποστήριξε ότι ένας αντιγραφικός είχε κατά λάθος γράψει το γράμμα ζ, που αντιστοιχεί στον αριθμό 7, αντί για το οπτικά παρόμοιο ξ, το οποίο αντιστοιχεί στο 60. Το ιερό της Αμαρυσίας Αρτέμιδος έπρεπε επομένως να αναζητηθεί σε πολύ μεγαλύτερη απόσταση από την πόλη της Ερέτριας, από ό,τι πίστευαν μέχρι τότε γενιές αρχαιολόγων. Την ίδια περίοδο, η Εύη Σαπουνά-Σακελλαράκη άνοιξε πρώτες τομές στην περιοχή. Δεκαπέντε χρόνια αργότερα, το 2003 και το 2004, η Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα

και η Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας πραγματοποίησαν γεωφυσική έρευνα σε περισσότερα από εκατό αγροτεμάχια ανατολικά της σύγχρονης κωμόπολης της Αμαρύνθου, στον παραθαλάσσιο λόφο Παλαιοεκκλησιές, του οποίου η απόσταση από την Ερέτρια αντιστοιχούσε πλέον στα δεδομένα του Στράβωνα. Η έρευνα αυτή οδήγησε σε δοκιμαστικές τομές το 2006 και το 2007 σε επιλεγμένες θέσεις. Σε μία από αυτές αποκαλύφθηκε τμήμα μιας ογκώδους θεμελίωσης, που αργότερα αποδείχθηκε ότι ανήκει σε στοά (Κτίριο 1 στην Εικ. 2). Η ανακάλυψη αυτή αποτέλεσε και την πρώτη ένδειξη ύπαρξης μιας σημαντικής αρχαίας κατασκευής στην περιοχή.

Ένα συστηματικό πρόγραμμα ανασκαφών ξεκίνησε το 2012 και συνεχίστηκε έως το 2024, με συνολικά δεκατρείς ανασκαφικές περιόδους, στις οποίες συμμετείχαν πολλοί αρχαιολόγοι και φοιτητές από την Ελβετία, την Ελλάδα και άλλες χώρες. Κάθε ανασκαφική περίοδος συνέβαλε ουσιαστικά, με τον δικό της τρόπο, στη σταδιακή αποκάλυψη και κατανόηση του ιερού. Ωστόσο, τρεις στιγμές στην πορεία της έρευνας ξεχώρισαν: το 2017, εντοπίστηκαν ενσφράγιστες κεραμίδες με το όνομα της Αρτέμιδος (Εικ. 3), οι οποίες απέδειξαν ότι τα κατάλοιπα που είχαν ως τότε εντοπιστεί ανήκαν στο ιερό της θεάς. Στη συνέχεια, το 2019, το τοπωνύμιο «Αμάρυνθος» διαβάστηκε για πρώτη φορά σε ενεπίγραφη επιγραφή στήλη που βρέθηκε στον χώρο. Τέλος, το 2020, αποκαλύφθηκε μέσα στον ναό της Αρτέμιδος, ένας αρχαϊκός αποθέτης αναθημάτων (Εικ. 4), με περισσότερα από επτακόσια, συχνά ακέραια, αντικείμενα. Η ανακάλυψη αυτή όχι μόνο επέτρεψε την οριστική ταύτιση του κτηρίου ως ναού της θεάς, αλλά συνέβαλε και σε μια πολύ σαφέστερη κατανόηση των λατρευτικών πρακτικών. Ορισμένα από αυτά τα αντικείμενα είναι πραγματικά εντυπωσιακά και πιθανότατα θα εξελιχθούν σε εμβληματικά σύμβολα της περιοχής, όπως το λίθινο γυναικείο αγαλματίδιο με το ελάφι που βρέθηκε το 2022 (Εικ. 5), το οποίο αποτέλεσε το πρότυπο για μια μεγάλων διαστάσεων κατασκευή στο τοπικό καρναβάλι, ή μια χάλκινη φιάλη (Εικ. 6) που ενέπνευσε την Anna Achilleos Staeubli. Μετά το 2024 η ανασκαφή διακόπηκε προσωρινά, ώστε η ομάδα να επικεντρωθεί στη συντήρηση, τη μελέτη και τη δημοσίευση των χιλιάδων ευρημάτων και δεδομένων που συγκεντρώθηκαν, αλλά και σε έναν ευρύτερο αναστοχασμό της ανακάλυψης, όχι μόνο σε επιστημονικό αλλά και σε καλλιτεχνικό επίπεδο – στόχο που υπηρετεί και η παρούσα έκθεση.

ΠΕΝΤΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΧΡΟΝΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΕ ΕΝΑΝ ΤΟΠΟ

Στην πραγματικότητα, μέσα σε αυτά τα 20 χρόνια ήρθαν στο φως πολύ περισσότερα από το ίδιο το ιερό της Αρτέμιδος. Αποκαλύφθηκαν ίχνη πέντε χιλιάδων ετών συνεχούς ανθρώπινης δραστηριότητας σε αυτή τη σημαντική θέση στον Ευβοϊκό κόλπο. Το ιερό, αν και ξεχωρίζει ως το πιο σημαντικό κεφάλαιο σε αυτήν τη μακρά ιστορία, σίγουρα δεν ήταν το μοναδικό. Ορισμένα ευρήματα χρονολογικά

Εικ. 2: Κάτοψη του ιερού.

Fig. 2: Plan of the sanctuary. (© ESAG)

προηγούνται σημαντικά του Αρτεμισίου, όπως η αιχμή βέλους από οψιανό (Εικ. 7), που ενέπνευσε τον Πραξιτέλη Τζανουλίνο στο έργο του «Point I».

Οι πρώτοι άνθρωποι εγκαταστάθηκαν στον χώρο γύρω στο 3000 π.Χ., λόγω της ευνοϊκής θέσης του παράκτιου λόφου, ο οποίος βρισκόταν κοντά σε ποτάμι, μια εύφορη πεδιάδα και σε εκτεταμένες κυνηγετικές περιοχές στις πλαγιές του βουνού. Τα κεραμικά που βρέθηκαν στα βαθύτερα στρώματα των ανασκαφικών τομών μαρτυρούν την παρουσία αυτών των πρώτων κατοίκων της Αμαρύνθου. Αργότερα κατά την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού, ο χώρος οχυρώθηκε ή τουλάχιστον προστατεύτηκε με μεγάλους αναλημματικούς τοίχους, ενώ εισαγόμενα αγαθά δείχνουν επαφές με τις Κυκλάδες. Στη 2η χιλιετία π.Χ. ο οικισμός επεκτάθηκε πέρα από τον λόφο, ενώ κατά τη Μυκηναϊκή περίοδο, τον 13ο αιώνα π.Χ., το όνομά του μνημονεύεται για πρώτη φορά σε πινακίδα Γραμμικής Β που βρέθηκε στο ανάκτορο της Θήβας. Όταν τα ανάκτορα καταστράφηκαν στις αρχές του 12ου αιώνα π.Χ., οι θέσεις κατά μήκος του Ευβοϊκού κόλπου ακολούθησαν τη δική τους πορεία και γνώρισαν σημαντική ακμή. Στην Αμάρυνθο πρόκειται για μια μεταβατική περίοδο, κατά την οποία αναπτύχθηκε οικοδομική δραστηριότητα στην παραλιακή ζώνη όπου αργότερα θα ιδρυόταν το ιερό. Ένα μεγάλο κτίριο με τρεις χώρους (κτίριο

Εικ.3: Ενσφράγιστη κεραμίδα με το όνομα της Αρτέμιδος.

Fig. 3: Stamped tile with the name of Artemis.
(© ESAG)

Εικ.4: Αποθέτης προσφορών κατά την ανασκαφή το 2020.

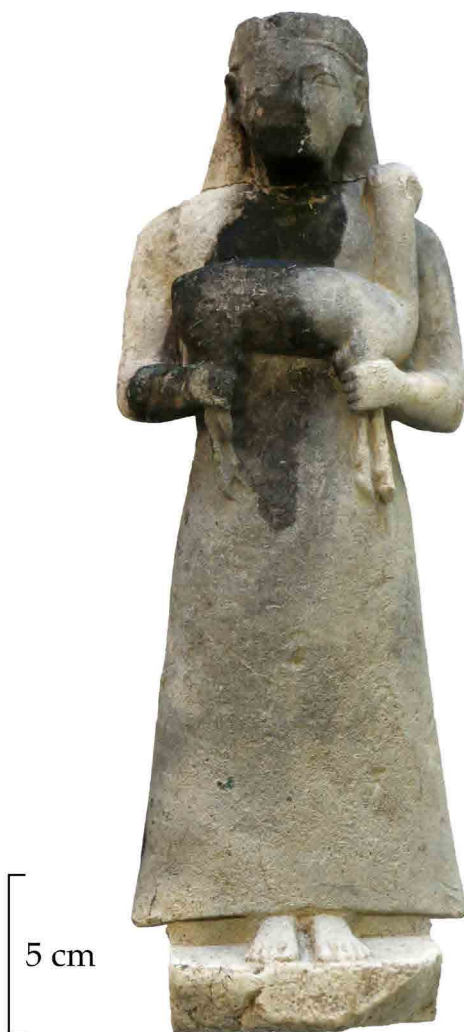
Fig. 4: Votive deposit during its discovery in 2020.
(© ESAG)

15) κατασκευάστηκε στη θέση όπου αργότερα θα ανεγερθούν οι αρχαίοι ναοί. Η λατρεία της Αρτέμιδος μαρτυρείται από τον 8ο αιώνα π.Χ., όταν κτίζεται ένας μνημειακός αψιδωτός ναός (κτίριο 14), ο οποίος αργότερα αντικαταστάθηκε από έναν ορθογώνιο ναό (κτίριο 6), δωρικού ρυθμού, από τον οποίο σώζονται μόνο τα θεμέλια, κεραμίδες της στέγης και λίγα θραύσματα αρχιτεκτονικών μελών.

Το ιερό σταδιακά απέκτησε μνημειώδη μορφή, ιδιαίτερα στα τέλη του 4ου αιώνα π.Χ., με την ανέγερση της μεγάλης Ανατολικής Στοάς (κτίριο 1), σε μια περίοδο έντονης οικονομικής άνθησης για την Ερέτρια. Πολλά τιμητικά αγάλματα στήθηκαν στον χώρο, τόσο από μάρμαρο όσο και από χαλκό. Μια σειρά ενεπιγραφών βάσεων με αφιερώσεις στην Απολλώνια Τριάδα : Αρτεμις, Απόλλων και Λητώ, μας επιτρέπει να φανταστούμε τη λαμπρότητα του χώρου. Ωστόσο, από τα ίδια τα αγάλματα έχουν σωθεί μόνο μικροσκοπικά θραύσματα, που ενέπνευσαν τη Noemi Niederhauser στη δική της εικαστική εγκατάσταση.

Τα περισσότερα από τα χάλκινα αγάλματα πρέπει να λεηλατήθηκαν ήδη κατά τους Μιθριδατικούς πολέμους τον 1ο αιώνα π.Χ., ενώ οι βάσεις τους χρησιμοποιήθηκαν αργότερα ως οικοδομικό υλικό σε μια κρήνη. Τα πολυάριθμα νομίσματα της ρωμαϊκής αυτοκρατορικής περιόδου που βρέθηκαν στα σκαλοπάτια της κρήνης μαρτυρούν την παρουσία λατρευτικών δραστηριοτήτων στο χώρο τουλάχιστον έως τα τέλη του 3ου αιώνα μ.Χ.. Στην ίδια περίοδο χρονολογούνται και οι ενεπιγραφές κεραμίδες που φέρουν το όνομα της θεάς Αρτέμιδος. Φαίνεται λοιπόν ότι ορισμένα κτίρια επισκευάστηκαν και συνέχισαν να χρησιμοποιούνται.

Στην ύστερη αρχαιότητα, όμως, ο χώρος απέκτησε διαφορετική χρήση: λειτούργησαν ασβεστοκάμινοι, το ιερό μετατράπηκε σε λατομείο οικοδομικού υλικού και δύο τάφοι ανοίχθηκαν μέσα στη Βόρεια Στοά (κτίριο 5). Κατά τη Μεσαιωνική περίοδο αναπτύχθηκε ξανά μια μικρή πόλη στον λόφο και στις πλαγιές του, ενώ απλές κατασκευές εντοπίστηκαν ακόμη και στην πεδιάδα, μέσα στον χώρο του ιερού. Στο σημείο, σώζονται σήμερα μόνο δύο εκκλησίες, ενώ η μνήμη του χώρου είχε χαθεί και τίποτε δεν ήταν πλέον ορατό όταν οι πρώτοι αρχαιολόγοι επισκέφθηκαν την περιοχή. Από τη δεκαετία του 1960 και μετά, η περιοχή άρχισε να καλύπτεται από εξοχικές κατοικίες, γεγονός που αλλοίωσε ακόμη περισσότερο την αρχαία τοπογραφία, ενώ ο κατακερματισμός της γης σε μικρά ιδιωτικά οικόπεδα περιόρισε σημαντικά κάθε δυνατότητα ανασκαφής. Σήμερα έχουν αγοραστεί και παραχωρηθεί στο Ελληνικό Δημόσιο 18 οικόπεδα για σκοπούς συστηματικών ερευνών, εξασφαλίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την προστασία ενός μεγάλου μέρους αυτού του σημαντικού αρχαιολογικού χώρου.

Εικ. 5: Κυπρο-Ιωνικό αγαλματίδιο μορφής που προσφέρει ένα ελάφι, γύρω στο 600 π.Χ.

Fig. 5: Cypro-Ionic statuette of a figure offering a fawn, around 600 BC. (© ESAG)

THE EXCAVATION AT AMARYNTHOS

Sylvian Fachard - Aggeliki Simosi - Karl Reber - Amalia Karapaschalidou -
 Denis Knoepfler - Tobias Krapf - Tamara Saggini - Olga Kyriazi - Jérôme André -
 Samuel Verdan - Thierry Theurillat

THE DISCOVERY

The rediscovery and investigation of a lost major sanctuary of the Greek world, known from ancient sources, represents an exceptional moment in archaeology, not merely for the finds it may produce, but, above all, for the insight it offers into the history, topography, and regional identity of a wider landscape.

In 2017, a joint team from the Swiss School of Archaeology in Greece and the Ephorate of Antiquities of Euboea achieved a major milestone in the archaeology of Euboea, Greece's second-largest island, by identifying the sanctuary of Artemis Amarysia at Amarynthos (Fig. 1), located within the territory of Eretria, one of the island's four city-states. Ancient literary sources and previously discovered, scattered inscriptions had already indicated that this was the most important sanctuary of the Euboeans, a central place of worship, where they gathered, celebrated, and set up their contracts and honorary decrees, which were inscribed on marble stelae. The remains brought to light demonstrate how closely this extra-urban sanctuary was connected to the major historical developments of Eretria, from its origins through to its decline.

The story of the rediscovery began with the correction of a minor error in the manuscript copies of Strabo's Geography, which gives the distance between Eretria and the sanctuary, measured in stadia. It was Denis Knoepfler who argued in 1988 that a scribe must have mistakenly written a ζ (7) for the visually similar letter ξ (60). The sanctuary therefore had to be located considerably further from the town than generations of archaeologists had previously assumed. The same period, Evi Sapouna-Sakellarakis opened first trenches in the region. Fifteen years later, in 2003 and 2004, the Swiss School of Archaeology in Greece and the Ephorate of Antiquities of Euboea carried out a geophysical survey of more than 100 plots east of the modern town of Amarynthos at the coastal hill of Paleoekklisies, whose distance from Eretria corresponds to the proper measurements recorded by Strabo. This led to the excavation of trial trenches in 2006 and 2007 at promising locations. In one of these trenches part of a massive foundation was discovered, of what later turned out to be

a stoa (building 1 in Fig. 2), the first evidence of the existence of a substantial ancient structure in the area. A systematic excavation programme began in 2012 and continued until 2024, comprising a total of 13 campaigns involving numerous archaeologists and students from Switzerland, Greece and other countries. Each excavation phase contributed significantly, in its own way, to the gradual uncovering and understanding of the sanctuary. However, three moments in the course of the research stood out: in 2017, stamped roof tiles bearing the name of Artemis (Fig. 3) were discovered, proving that the remains found up to that point belonged to the goddess's sanctuary. In 2019, the toponym "Amarynthos" was first read on a stela discovered at the site. Finally, in 2020, an Archaic votive deposit (Fig. 4) comprising over 700 often intact objects was found within the temple. This discovery not only identified the building as the temple of Artemis without doubt, but also contributed to a much clearer understanding of the ritual activities. Some of these objects are truly remarkable and will most probably become iconic symbols in the region. Examples include the statuette carrying a fawn discovered in 2022 (Fig. 5), reproduced on a large scale at the local carnival, and several bronze phialae (Fig. 6) that inspired Anna Achilleos Staeubli. After 2024, the excavation came to a provisional halt, allowing the team to concentrate on the restoration, study and publication of the thousands of finds and data sets recovered from these years and to reflect on the discovery, scientifically but also in artistically, which is the aim of this exhibition.

FIVE THOUSAND YEARS OF HISTORY AT A SINGLE SITE

In fact, much more than the sanctuary of Artemis was brought to light over these twenty years. Nothing less than the traces of 5.000 years of continuous human activity at this prominent site on the Euboean Gulf were uncovered. The sanctuary was only one episode of this long history, albeit the most notable. Nevertheless, many finds significantly predate the Artemision, like the obsidian arrowhead (Fig. 7), which inspired Praxitelis Tzanoulinos in his work "Point I".

The first people arrived at the site around 3.000 BC, attracted by the favourable position of the coastal hill, close to a river, a fertile plain and extensive hunting grounds on the mountain slopes. Pottery, found in the deepest trenches, attest to these earliest inhabitants of Amarynthos. Later, still during the Early Bronze Age, the site was fortified or at least protected by large terrace walls, while imported goods indicate connections with the Cyclades. In the 2nd millennium BC, the settlement expanded beyond the

hill and during the Mycenaean period, in the 13th c. BC, its name is first mentioned on a Linear-B tablet found in the palace at Thebes. When the palaces were destroyed in the early 12th c. BC, the sites along the Euboean Gulf took their destiny into their own hands and flourished. At Amarynthos, this was a period of transition, when construction activity began in the coastal zone where the sanctuary would later be built. A large three-room building (15) was constructed on the spot of the later Archaic temples. The cult of Artemis is documented from the 8th century BC onward, beginning with the construction of a monumental apsidal temple (building 14), which was later replaced by a rectangular Doric temple (building 6), of which only the foundations, roof tiles, and a few architectural fragments have survived.

The sanctuary was progressively monumentalised, especially in the late 4th c. BC with the construction of the large East Stoa (building 1), a period of economic growth for Eretria. Many honorary statues were set up in the sanctuary, both in marble and bronze. A series of inscribed bases with dedications to the triad of Artemis, Apollo and Leto allow us to imagine the splendour of the site. However, of the statues themselves, only tiny fragments have been preserved, inspiring Noemi Niederhauser for her installation.

Most of the bronze statues must have been looted already during the Mithridatic Wars in the 1st c. BC, while their bases later served as building material in a fountain. The numerous coins from the Roman imperial period found on the steps of the fountain attest to the presence of ritual activities until at least the end of the 3rd c. AD. The stamped tiles with the name of the goddess also date to the Roman period. Some buildings must therefore have been repaired and remained in use.

However, in late antiquity, lime kilns definitely took over, the site became a quarry for building materials and two graves were dug within the North Stoa (building 5). During the medieval period, a small town developed again on the hill and its slopes and simple constructions were found even in the plain, within the area of the sanctuary. Today, only two churches remain, and beyond them the site had been all but forgotten, with nothing visible by the time the first archaeologists arrived. From the 1960s onwards, the area began to be occupied by holiday houses, further obliterating the ancient topography and the division of the area into small private plots hindered any exploration. Today, eighteen plots have been purchased and allocated to the Greek State for systematic research, thereby ensuring the protection of a large part of this important archaeological site.

Η ανασκαφή στην Αμάρυνθο, μια συνεργασία της ESAG με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας, χρηματοδοτείται από το Εθνικό Ταμείο της Ελβετίας για την Επιστημονική Έρευνα, το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών, Παιδείας και Έρευνας και την Ομοσπονδιακή Γραμματεία Εκπαίδευσης, Έρευνας και Καινοτομίας της Ελβετίας, το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, ο Ίδρυμα Isaac Dreyfus-Bernheim και άλλους χορηγούς.

The excavation project, a collaboration of the ESAG and the Ephorate of Antiquities of Euboea, is funded by the Swiss National Science Foundation, the Federal Department of Economic Affairs, Education and Research as well as the State Secretariat for Education of Switzerland, Research and Innovation, the Stavros Niarchos Foundation, the Isaac Dreyfus-Bernheim Foundation and further institutions

Εικ. 6: Χάλκινη φιάλη από τον αποθέτη του ναού της Αρτέμιδος.

Fig. 6: Bronze phiale from the votive deposit in the temple of Artemis. (© ESAG)

Εικ. 7: Αιχμή βέλους από οφινιάς, Μυκηναϊκή περίοδος.

Fig. 7: Obsidian arrow head, Mycenaean period. (© ESAG)

ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ / FURTHER READING

Annual reports / ετήσιες αναφορές: Antike Kunst (<https://www.esag.swiss/antike-kunst-reports/>)

Αρχαιολογία & Τέχνες 138, 2022 (<https://www.archaiologia.gr/αρχαιο-τευχών/>)

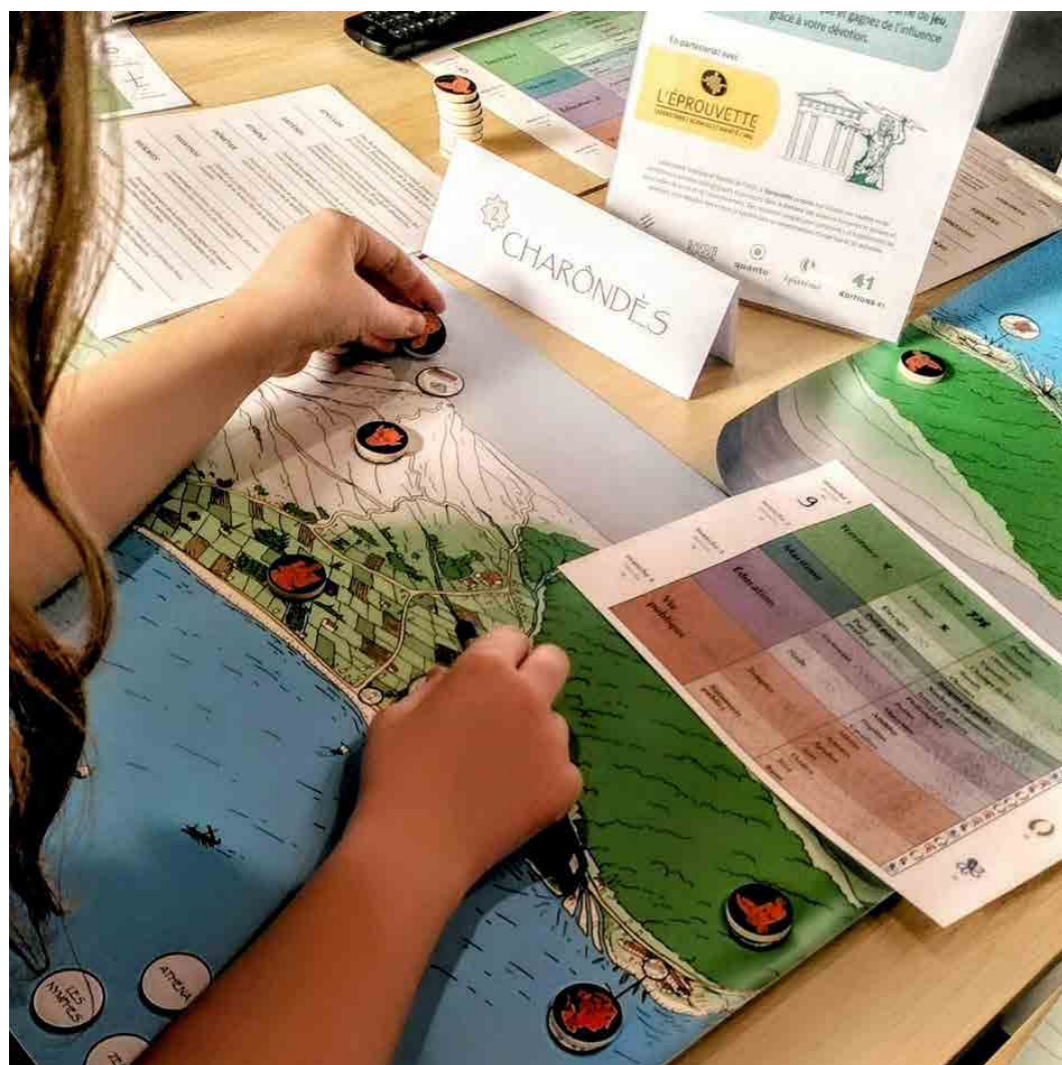
D. Knoepfler, Décret du Peuple d'Érétrie pour des magistrats militaires exposé dans l'Artémision. Enquête sur le développement des honneurs civiques et sur l'histoire de l'Eubée au temps des Diadoques (323-278 av. J.-C.), Amarynthos I, Fouilles et recherches (Lausanne 2024). <https://www.esag.swiss/fr/amarynthos-series/amarynthos-i/>

T. Krapf - K. Reber - A. Καραπασχαλίδου - D. Knoepfler - Th. Theurillat, Οι ελληνοελβετικές ανασκαφές στο ιερό της Αμαρυσίας Αρτέμιδος στην Αμάρυνθο: το χρονικό μιας ανακάλυψης, in: A. Γ. Σίμωνι (ed.), Εύβοια: γη Αβάντων. Αποτίμηση του έργου της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ευβοίας κατά τα τελευταία έτη, Πρακτικά ημερίδας 30-31 Οκτωβρίου 2019 στο Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Χαλκίδας Αρέθουσα (Athens 2025) 39-52.

K. Reber (ed.), Το ιερό της Αμαρυσίας Αρτέμιδος στην Αμάρυνθο. Οι ανασκαφές 2017-2020 (Lausanne 2023). <https://www.esag.swiss/el/amarysia-artemidos/>
S. Verdan - T. Saggini - J. André - O. Kyriazi - Th. Theurillat, Espaces culturels. Réflexions préliminaires sur le temple d'Artémis à Amarynthos (Eubée, 8ème-6ème siècles avant notre ère), ARYS 23, 2025, 377-416.

Εικ. 1: Εκπαιδευτικό παιχνίδι που δημιουργήθηκε για το εργαστήριο με θέμα τους Ελληνικούς θεούς και την αρχαία θρησκεία.

Fig. 1: Educational game developed for the workshop about the Greek gods and ancient religion. (© L'éprouvette)

ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟ ΚΟΙΝΟ

Tobias Krapf - Χριστίνα Παγώνη - Caterina Martini

Η ανακάλυψη του ιερού της Αμαρυσίας Αρτέμιδος στην Αμάρυνθο το 2017 από την Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα και την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας αποτελεί ένα σημαντικό ορόσημο, το οποίο έτυχε ευρείας κάλυψης από τα μέσα ενημέρωσης και αγκαλιάστηκε από τις κοινότητες της Ερέτριας και της Αμαρύνθου. Αν και ο χώρος δεν έχει ακόμη ανοίξει ως επισκέψιμος αρχαιολογικός χώρος, έχει ήδη ισχυρή παρουσία στην περιοχή. Η ομάδα είναι βαθιά αφοσιωμένη στη διάδοση των γνώσεων που αποκτήθηκαν μέσω αυτού του έργου και η τρέχουσα έκθεση τέχνης αντιπροσωπεύει μόνο μία πτυχή αυτών των προσπαθειών διάδοσης. Από την αρχή των ανασκαφών, το κοινό έχει προσκληθεί να ασχοληθεί με τον χώρο και να παρακολουθεί, χρόνο με το χρόνο, την πρόοδο των εργασιών μέσω ξεναγήσεων και δημόσιων διαλέξεων.

ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Χάρη σε μια επιχορήγηση «Agora» του Εθνικού Ταμείου της Ελβετίας για την Επιστημονική Έρευνα, υλοποιήθηκε ένα φιλόδοξο εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο ελβετικό καντόνι του Vaud (agora.esag.swiss), όπου βρίσκεται η έδρα της ESAG στο Πανεπιστήμιο της Λωζάνης. Το πρόγραμμα έχει πλέον μεταφραστεί στα γερμανικά και είναι διαθέσιμο στο Antikenmuseum und Sammlung Ludwig στη Βασιλεία. Οι τάξεις μπορούν να συμμετάσχουν σε εργαστήρια σχετικά με την κεραμική, τα ειδώλια, τα νομίσματα, την επιγραφική και άλλα θέματα, με πρακτικές εμπειρίες χρησιμοποιώντας σύγχρονα αντίγραφα των αντικειμένων. Ένα από αυτά τα εργαστήρια, που αφορά τους ελληνικούς θεούς και την αρχαία θρησκεία, περιλαμβάνει ένα εκπαιδευτικό επιτραπέζιο παιχνίδι για τάξεις σχολείου που προσφέρει μια διασκεδαστική εισαγωγή στο θέμα (Εικ. 1). Ωστόσο, τίποτα δεν είναι πιο άμεσο από μια επίσκεψη στον χώρο και ορισμένες τάξεις από την Ελβετία ταξιδεύουν πράγματι στην Εύβοια. Στην πραγματικότητα, ορισμένα σχολεία έχουν πλέον γίνει τακτικοί επισκέπτες, με δικά τους εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με τη ζωή στην αρχαία Ελλάδα.

Το 2020 / 2021 διοργανώθηκε έκθεση με ενημερωτικά πάνελ στο Musée cantonal d'archéologie et d'histoire στη Λωζάννη, με τίτλο «Artémis Amarysia, À la recherche du temple perdu».

Παράλληλα, στην Εύβοια, εκατοντάδες μαθητές από το νηπιαγωγείο έως το λύκειο έχουν κάθε χρόνο την ευκαιρία να επισκεφθούν τον αρχαιολογικό χώρο ή να μάθουν περισσότερα για το επάγγελμα του αρχαιολόγου και τις τοπικές ανακαλύψεις μέσω εργαστηρίων που διοργανώνονται στις τάξεις τους, χάρη στην υποστήριξη του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος. Μια ιδιαίτερα αξιοσημείωτη πρωτοβουλία ήταν η αναπαράσταση της γιορτής των Αρτεμισίων, απευθείας στον αρχαιολογικό χώρο, από το δημοτικό σχολείο της Αμαρύνθου. Το ετήσιο αποκορύφωμα αποτελεί η δράση «Μικροί Αρχαιολόγοι» (Εικ. 2), η οποία πραγματοποιείται κάθε καλοκαίρι σε συνεργασία με μια σειρά τοπικών συλλόγων και περιλαμβάνει ανασκαφή για παιδιά στην παραλία και στη συνέχεια μια αποκλειστική επίσκεψη στα κατάλοιπα του ιερού και στις αρχαιολογικές τομές. Ο συνεχώς αυξανόμενος αριθμός συμμετεχόντων μαρτυρά τη δημοτικότητα αυτού του προγράμματος. Τέτοιες εμπειρίες μπορούν πλέον να επαναληφθούν κατά τη διάρκεια σχολικών επισκέψεων σε μια ειδικά κατασκευασμένη μονάδα ανασκαφών σε οικόπεδο κοντά στον αρχαιολογικό χώρο. Σε συνεργασία με την ομάδα της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα στην αρχαία Αγορά της Αθήνας, οι τάξεις μπορούν πλέον να απολαύσουν ακόμη και μια συνδυαστική δραστηριότητα σχετικά με την παράλληλη καθημερινή ζωή στις αρχαίες πόλεις της Ερέτριας και της Αθήνας, ζωντανεύοντας το παρελθόν.

ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΗΝ ΑΜΑΡΥΝΘΟ

Η Αμαρυσία Άρτεμις ήταν ήδη πριν από την ανακάλυψη του ιερού μια μορφή παρούσα στη σύγχρονη Αμάρυνθο/Κάτω Βάθεια, αλλά η παρουσία της αυξήθηκε σημαντικά από τότε. Έξι μεγάλες τοιχογραφίες στο εξωτερικό του τοπικού γηπέδου, κατά μήκος της κεντρικής οδού, αποτυπώνουν το χωριό σε θεματικές εικόνες. Τρεις από αυτές απεικονίζουν τον χώρο της ανασκαφής (Εικ. 3), ενώ οι άλλες είναι αφιερωμένες στη συγκομιδή ελιάς, στην αλιεία και στον αθλητισμό. Ο σύλλογος «Αμαρυνθιακός» εξέδωσε μάλιστα το 2024 μια τιμητική φανέλα, στην οποία απεικονίζονται η Άρτεμις και το λογότυπο της ESAG. Εδώ και αρκετά χρόνια, ένα άρμα με την Αρτέμιδα αποτελεί σημαντικό μέρος του τοπικού καρναβαλιού, το οποίο πλέον εμπλουτίζεται με μεγάλου μεγέθους αναπαραστάσεις δύο από τα ειδώλια που βρέθηκαν στον ναό της (Εικ. 4).

ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Το 2017, τα Ελληνικά Ταχυδρομεία (ΕΛΤΑ) εξέδωσαν ένα τιμητικό γραμματόσημο με ένα τετράδραχμο της Εύβοιας που απεικονίζει την Αμαρυσία Αρτέμιδα (Εικ. 5).

Εικ. 2: Παιδική ανασκαφή “Μικροί Αρχαιολόγοι” στην παραλία δίπλα στο χώρο του ιερού.

Fig. 2: Children excavation “Little Archaeologists” on the beach near the site of the sanctuary. (Tobias Krapf)

Παρουσιάστηκε στις 24 Νοεμβρίου στο δημαρχείο της Ερέτριας. Κυριολεκτικά, η Αμαρυσία Άρτεμις ταξίδεψε σε πολλές καρτ-ποστάλ και επιστολές σε όλο τον κόσμο, όπως ακριβώς έκανε και στο αρχαίο νόμισμα. Επιπλέον, η είδηση διαδόθηκε μέσω πολυάριθμων διαλέξεων σε πάνω από δέκα χώρες, από την Κύπρο έως τις ΗΠΑ. Και, τελευταίο αλλά όχι λιγότερο σημαντικό, με το ντοκιμαντέρ του Sébastien Reichenbach «Artémis, le temple perdu», που γυρίστηκε από την Climage σε συνεργασία με την RTS και την ARTE (Εικ. 6), η Αμάρυνθος εμφανίστηκε σε πάνω από ένα εκατομμύριο οθόνες παγκοσμίως. Σε πολυάριθμα φεστιβάλ, το ντοκιμαντέρ έχει τιμηθεί με βραβεία.

Και με το έργο Modern ARTεμις, καθώς και η συνεργασία με το Flux Laboratory, η ελβετο-ελληνική ανασκαφική ομάδα προχωρά ένα βήμα παραπέρα και εξερευνά την ανακάλυψη από μια νέα οπτική γωνία. Σε αυτή την έκθεση, οι επισκέπτες μπορούν να βυθιστούν σε μια άλλη διάσταση, την καλλιτεχνική ανάγνωση των ευρημάτων στην Αμάρυνθο. Η τέχνη, από την αρχαιότητα, αποτελεί μέσο επικοινωνίας και λίγα πράγματα είναι τόσο εμπνευστικά όσο μια αρχαιολογική ανακάλυψη.

Εικ. 3: Τοιχογραφίες στο γήπεδο της Αμαρύνθου.

Fig. 3: Wall-paintings on the stadium of Amarynthos.

(Χριστίνα Παγώνη)

Εικ. 4: Αναπαράσταση ειδωλίων από το ναό της Αρτέμιδος σε άρμα του καρναβαλιού της Αμαρύνθου.

Fig. 4: Reproductions of figurines found in the temple of Artemis shown at the carnival of Amarynthos.

(Τύπος Ερέτριας)

EXCAVATION AND OUTREACH

Tobias Krapf - Christina Pagoni - Caterina Martini

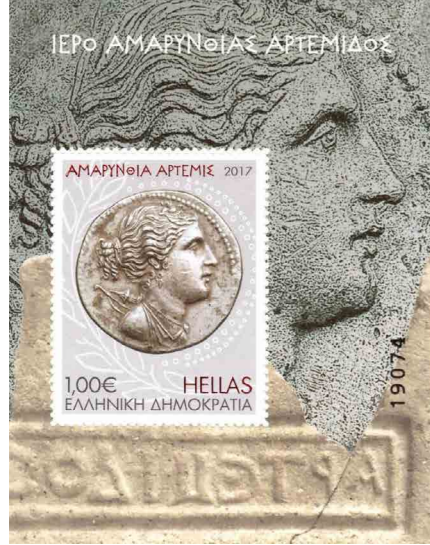
The discovery of the sanctuary of Artemis Amarsysia at Amarnthos in 2017 by the Swiss School of Archaeology in Greece and the Ephorate of Antiquities of Euboea marked a major milestone, widely covered in the media and embraced by the communities of Eretria and Amarnthos. Although the site has not yet been opened as an archaeological park, it already holds a strong presence in the region. The team is deeply committed to sharing the knowledge gained through this project, and the current art exhibition represents just one facet of these outreach efforts. From the outset of the excavations, the public has been invited to engage with the site and to follow, year by year, the progress of the work through guided tours and public lectures.

SCHOOL AND EDUCATION

Thanks to an "Agora" grant of the Swiss National Science Foundation, an ambitious educational programme could be implemented in the Swiss canton of Vaud (agora.esag.swiss), where the ESAG is based at the University of Lausanne. The programme has now been translated into German and is available at the Antikenmuseum und Sammlung Ludwig at Basel. Classes can take part in workshops about pottery, figurines, coins, epigraphy and other subjects, with hands-on experiences using modern replicas of artefacts. One of these workshops, about the Greek gods and ancient religion, even includes an educational board game for classes offering a playful introduction to the subject (Fig. 1). However, nothing is more immediate than a visit on the site and some classes from Switzerland actually travel to Euboea. In fact, some schools have now become regular visitors, with their own educational programmes about life in ancient Greece.

An exhibition with info panels had been organized in 2020 / 2021 at the Musée cantonal d'archéologie et d'histoire at Lausanne, with the title "Artémis Amarsysia, À la recherche du temple perdu".

Meanwhile, on Euboea, hundreds of school children from pre-school to high school

Εικ. 5: Γραμματόσημο με ευβοϊκό τετράδραχμο, που εκδόθηκε από τα Ελληνικά Ταχυδρομεία προς τιμήν της ανακάλυψης του ιερού.

Fig. 5: Stamp with a Euboean tetradrachm, issued by the Hellenic Post in order to honour the discovery of the sanctuary. (ELTA)

have every year the opportunity to visit the site or to learn more about the job of archaeologists and the regional discoveries through workshops in their classrooms, thanks to the support by the Stavros Niarchos Foundation. One particularly noteworthy initiative was the re-enactment of the Artemisia festival, directly on the site, by the primary school of the neighbouring village of Gymnou. A yearly highlight is the programme “Little Archaeologists” (Mikri Archaiologoi, Fig. 2), which takes place during summer in collaboration with a series of local associations and which comprises an excavation for children on the beach and subsequently an exclusive visit to the ruins of the sanctuary and the archaeological trenches. Ever growing numbers of participants speak to the popularity of this programme. Such experiences can now be repeated during class visits in a purpose-built excavation unit on a plot near the site. In collaboration with the team of the American School of Classical Studies at Athens at the ancient Agora of Athens classes can now even enjoy a combined activity about the parallel daily lives in the ancient towns of Eretria and Athens, bringing the past back to life.

PRESENCE AT AMARYNTHOS

Artemis Amarysia was already before the discovery of the sanctuary a figure present at modern Amarynthos/Kato Vatheia, but this increased ever since significantly. Six large wall paintings on the exterior of the local stadium, along the main street, characterise the village in a few thematic pictures. Three of them show the excavation site (Fig. 3),

Εικ. 6: Ντοκιμαντέρ του 2023 για την ανακάλυψη του ιερού στην Αμάρυνθο.

Fig. 6: 2023 documentary about the discovery of the sanctuary at Amarynthos. (Climage)

while the other are dedicated to olive harvesting, fishing and athletics. The club “Amarynthiakos” even issued in 2024 an honorary jersey, showing Artemis and the logo of the ESAG. For several years, a chariot with Artemis has been a prominent part of the local carnival, now enriched with large-scale reproductions of two of the figurines found in her temple (Fig. 4).

AND INTO THE WORLD

In 2017, the Hellenic Post (ELTA) issued an honorary stamp with an Euboean tetradrachm showing Artemis Amarysia (Fig. 5). It was presented on November 24 in the city hall of Eretria. Literally, Artemis Amarysia travelled on many post cards and letters around the world, just as she did on the ancient coin. News were furthermore spread by numerous lectures in a dozen countries from Cyprus to the USA. And last but not least, with Sébastien Reichenbach’s documentary “Artémis, le temple perdu”, produced by Climage with RTS and ARTE (Fig. 6), Amarynthos appeared on over a million screens worldwide. At numerous festivals, the documentary has been crowned with awards.

And with the project Modern ARTεμῖς as well as the collaboration with Flux Laboratory, the Swiss-Greek excavation team goes a step further and explores the discovery from a new angle. In this exhibition, the visitors can delve into another dimension, the artistic reading of the finds at Amarynthos. Art, since antiquity, is a means of communication and little is as inspiring as an archaeological discovery.

**ΕΡΓΑ
WORKS**

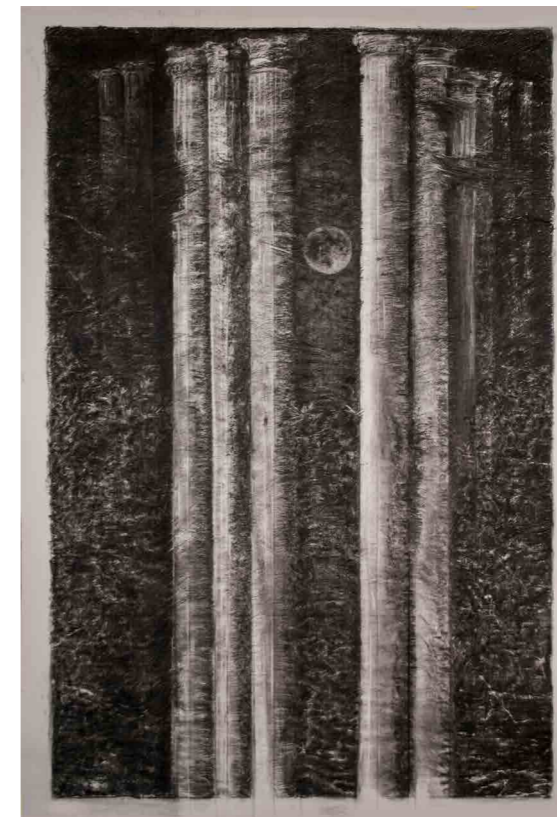
ΘΡΑΣΟΣ ΑΒΑΡΙΤΣΙΩΤΗΣ THRASSOS AVARITSIOTIS

Η πρόταση μου έχει επηρεαστεί βαθιά από τους μύθους και τα σύμβολα που αναδύονται από τους αρχαίους θησαυρούς του πολιτιστικού και ιστορικού παρελθόντος της Αμαρύνθου.

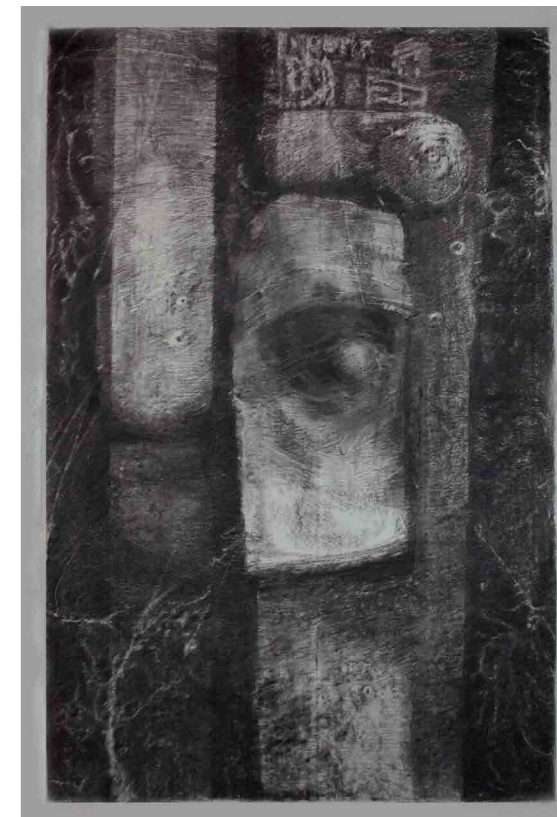
Χρησιμοποιώντας τα σύμβολα και μύθους, όπως την ιδιαίτερη σχέση της θεότητας με τη φύση, το ιερό της θεάς και του βωμού της θυσίας, τον μύθο της τιμωρία του Ακταίωνα, τα κερματισμένα θραύσματα των ευρημάτων και μία ζωγραφική παραμόρφωση του χώρου της ίδιας της ανασκαφής, θέματα που συγχωνεύουν χρονικά το παρελθόν με το παρόν και δημιουργούν σύγχρονα έργα τέχνης.

My proposal has been deeply influenced by the myths and symbols that emerge from the ancient treasures of Amarynthos' cultural and historical past.

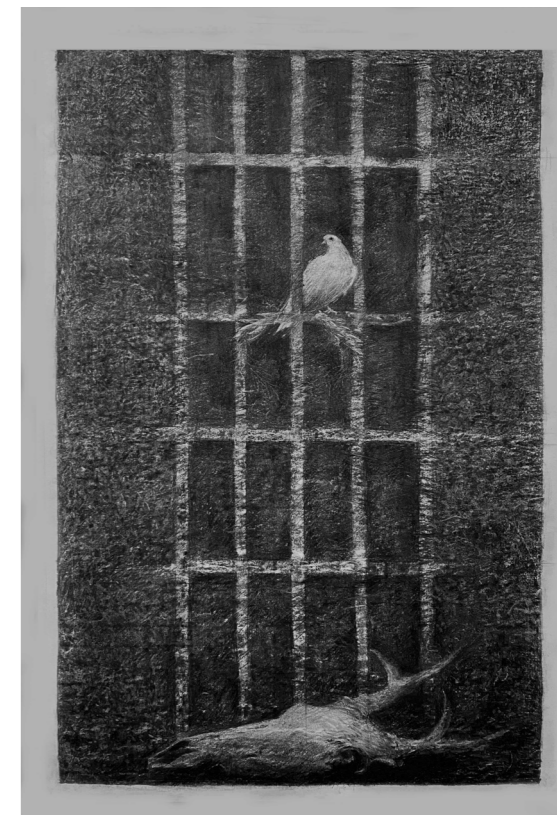
Drawing upon these symbols and myths—such as the deity's special relationship with nature, the Sanctuary of the goddess and the altar of sacrifice, the myth of Actaeon's punishment, the fragmented remnants of the archaeological finds, and a painterly 'twist' of the excavation site itself—I explore themes that temporally merge the past with the present and so give form to contemporary works of art.

1

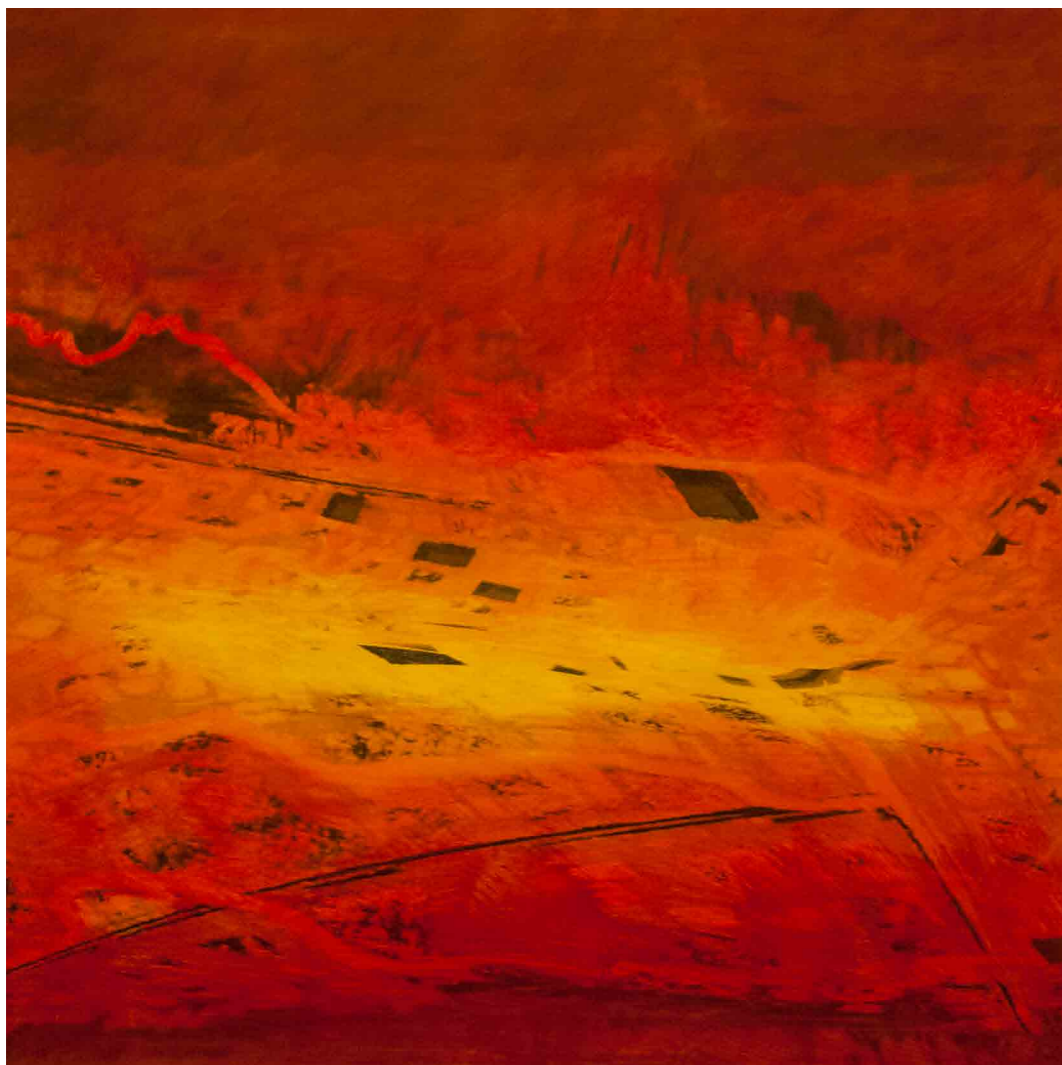
2

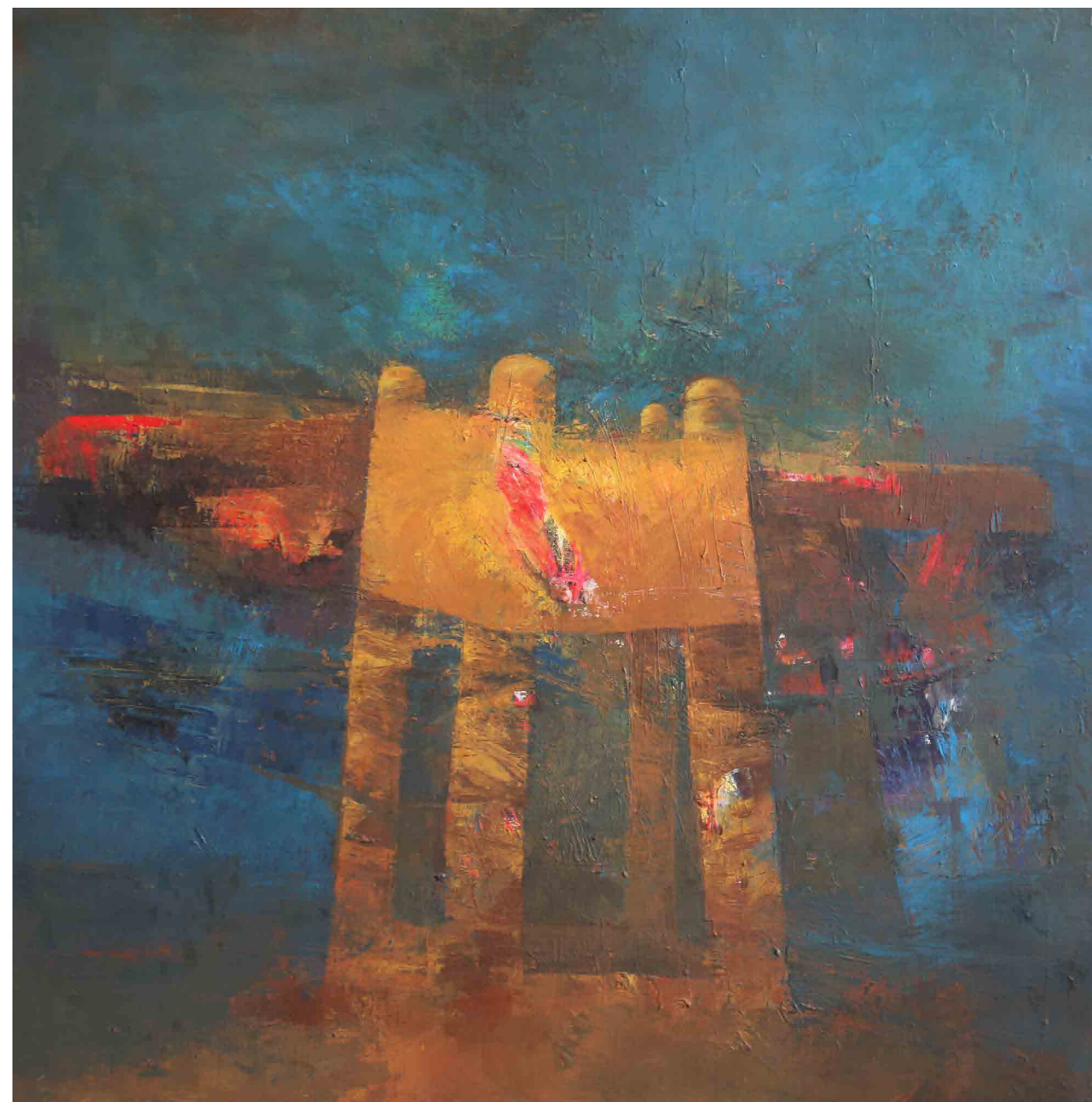
3

1. Ο Ναός, 120 × 82 εκ.,
Κάρβουνο σε χαρτί
2. Θραύσματα, 120 × 82 εκ.,
Κάρβουνο σε χαρτί
3. Η τιμωρία του Ακταίωνα, 120 × 82 εκ.,
Κάρβουνο σε χαρτί

1. The Temple, 120 × 82 cm,
Charcoal on paper
2. Fragments, 120 × 82 cm,
Charcoal on paper
3. Punishment of Actaeon, 120 × 82 cm,
Charcoal on paper

Η μεγάλη ανασκαφή, 86 × 86 εκ., Ακρυλικό σε χαρτί
La grande fouille, 86 × 86 cm, Acrylic on paper

Βωμός, 108 × 108 εκ., Ακρυλικό σε λινό
Altar, 108 × 108 cm, Acrylic on linen

ANNA AXILΛEΩΣ STAEUBLI ANNA ACHILLEOS STAEUBLI

Σμιλεύοντας βαθιά στη μήτρα της γης, εκεί όπου η ζωή υπήρξε και η θεά περπάτησε, άγγιξα τα όσα προσκυνητής κάποτε βίωσα σε καιρούς θείους και χρόνους ύστερους. Ναούς, βωμούς και αναθήματα ξεχώρισα. Γύρεψα ιεροφάντες και παρθένες, μα μέσα στη σιωπή δεν βρήκα παρά μόνο τα δικά τους χνάρια μαζί με προσφορές. Το έργο μου, σε τρία μέρη, αναφέρεται στην «Ανασκαφή», του ναού της Αρτέμιδος στην Αμάρυνθο. Εκεί που μέσω της επαφής, του χώματος και του μόχθου, ο αρχαιολόγος και ο κάθε άνθρωπος ψάχνει τις ρίζες του, θεούς και δαίμονες μαζί. Ιεροτελεστίες και χνάρια ανθρώπων και θεών. Η στρωματογραφία, σαν βιβλίο που σε πυκνές γραμμές εξιστορεί βίους θεών και ανθρώπων σε μια πόλη, ένα νησί, μια χώρα. Κι εκεί που αναμοχλεύεις το χώμα, σκαλώνει το χέρι στην «Προσφορά». Μια κούπα από χαλκό, γέννημα κι αυτό της γης, στη δούλεψη του ανθρώπου και της θεάς. Ποιος άραγε το έφερε και από πού; Ποιος άραγε από αυτό το κύπελλο μετάλαβε εις το όνομα της θεάς; Αιωρείται κι αυτό κάπου στο χώρο και το χρόνο και στέλνει μηνύματα από το παρελθόν. Γονυπετείς να ήρθαν άραγε οι προσκυνητές ως τον ναό; Ποια χάρη άραγε να ζήτησαν απ' την θεά; Έφεραν για χάρη της τα «Αναθήματα» και με ευσέβεια τα απόθεσαν εις τον βωμό. Ευτελή υλικά που για της θεάς τη χάρη, πήραν μορφή και μεταφέρουν της παράκλησης το μήνυμα. Κι εγώ προσκυνητής και θεατής από μακριά, φέρω με δέος, κερι της μέλισσας, δάμαρι και ξύλο από της θεάς τα αγαπημένα δέντρα και χρώματα από τις βουνοκορφές και με ευλάβεια τα προσφέρω στην Αρτέμιδα.

I delve deep into the earth's womb, where life once thrived, and the goddess roamed. I experience what a pilgrim felt in ancient times and later periods. I see temples, altars, and offerings. I can make out religious figures and pure souls, but in the silence, I find only their echoes and offerings.

My work, in its three parts, alludes to the "Excavation" of the temple of Artemis in Amarynthos. Here, the archaeologist and every person, through soil and hard work, seek their roots, both divine and dark. Sacred rituals exist alongside the traces of gods and humanity. Like a book, the stratigraphy, in its thickly-placed lines, tells the stories of gods and people in a city, an island, a country.

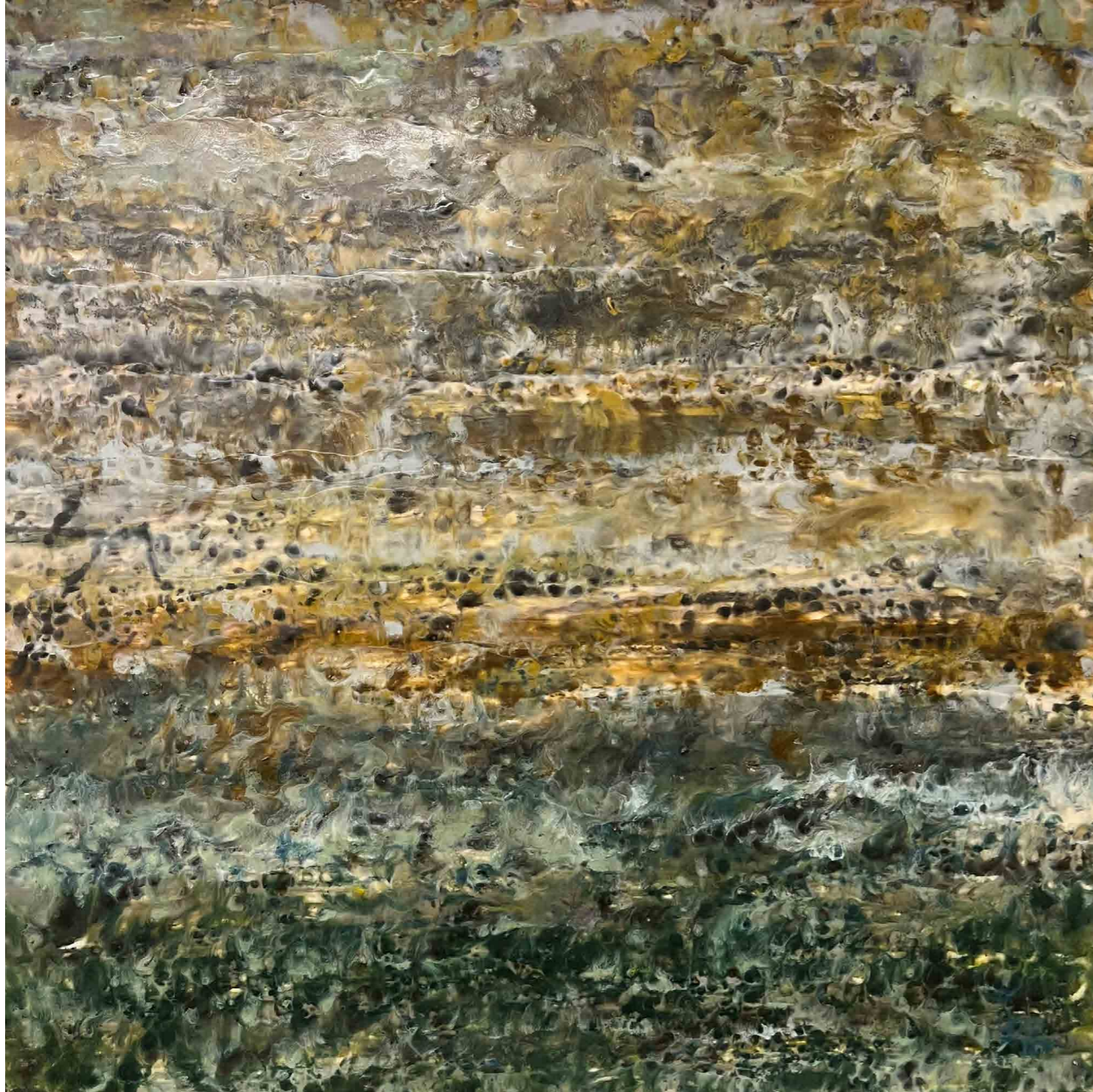
And there, as you sift through the soil, you encounter the "Offering". A bronze cup,

Αναθήματα
Κλαδιά δέντρων, χρωστικές
ουσίες με ακρυλικό πάνω
σε βάση από πλεξιγκλάς
15-30 εκ.

Votives
Tree branches, pigments
with acrylic binder on
plexiglass base
15-30 cm

born too from the earth, made to serve both man and goddess. Who brought it here, and from where? Who drank from this cup in the name of the goddess? It is suspended in time and space, sending messages from the past. Did the pilgrims approach the temple on their knees? What grace did they seek from the goddess? They presented "Votives" to her and laid them on the altar with devotion. Common materials are transformed into shapes and evolve into sacred ones and carry the message of the request. And myself, a pilgrim and a witness from afar, I respectfully bring and lay at her altar, beeswax, damar, wood from the goddess's favorite trees, colours garnered on the mountain-peaks: with reverence I offer them all to Artemis.

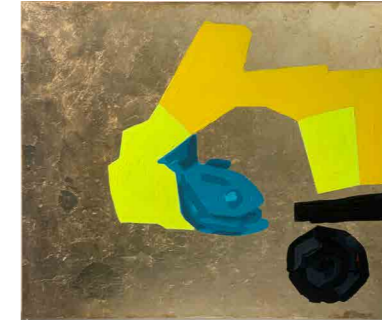

Ανασκαφή, 100 × 100 εκ., Τεχνική εγκουσττικής, κερι μέλισσας, δάμαρι και χρωστικές ουσίες πάνω σε ξύλο
Excavation, 100 × 100 cm, Encaustic technique, beeswax, damar and pigments on wood

Προσφορά, 100 × 100 εκ., Τεχνική εγκουσττικής, κερι μέλισσας, δάμαρι και χρωστικές ουσίες πάνω σε ξύλο
Offering, 100 × 100 cm, Encaustic technique, beeswax, damar and pigments on wood

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΒΕΛΛΙΟΥ KATERINA VELLIU

Ζωφόρος, 2026 | καμβάς, φύλλο χρυσού, μεταλλικό χαρτί, ακρυλικά χρώματα
Frieze, 2026 | canvas, gold leaf, metallic paper, acrylic paints

Τι Μένει Ιερό;

Το *Τι Μένει Ιερό*; είναι μια ζωγραφική εγκατάσταση που ξεκινά από τον μύθο της Αρτέμιδος, όχι ως αναφορά σε μια θεότητα, αλλά ως αρχέτυπο προστασίας και σχέσης με τον φυσικό κόσμο. Από αυτή την αφετηρία, το έργο στοχάζεται τη μεταβαλλόμενη έννοια της ιερότητας σε μια εποχή οικολογικής αβεβαιότητας. Η εγκατάσταση οργανώνεται γύρω από έναν κεντρικό βωμό-έδαφος: ένα ανάγλυφο λευκό χαλί που λειτουργεί ως ενδιάμεσος τόπος, συνδέοντας το σώμα του θεατή με την εμπειρία του φυσικού κόσμου. Γύρω από αυτόν τον πυρήνα αναπτύσσεται μια αρχιτεκτονική δομή που παραπέμπει σε ναό. Ένα μεγάλης κλίμακας σχέδιο με μελάνι και φύλλα ασημιού λειτουργεί ως τέμπλο, πάνω στο οποίο προβάλλεται βίντεο με μια μορφή ελαφιού μέσα στο υδάτινο στοιχείο. Η ζωφόρος και το τρίπτυχο συγκροτούν ένα μέτωπο, όπου η ανθρώπινη γραφή συναντά το μη ανθρώπινο σώμα και τον ρυθμό της φύσης.

Σε μια τρίτη ζώνη, η Στοά λειτουργεί ως ανοιχτό αρχείο. Σχέδια, τεκμήρια έρευνας και μικρές πήλινες μορφές ζώων παρουσιάζονται ως ίχνη ενός κόσμου σε μετάβαση και ως φορείς μνήμης. Τα στοιχεία αυτά δεν λειτουργούν εικονογραφικά, αλλά υποδηλώνουν την ευθραυστότητα της σχέσης ανάμεσα στον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον.

Η εγκατάσταση δεν αφηγείται ούτε εικονογραφεί. Προτείνει έναν χώρο συγκέντρωσης, όπου η τελετουργική σκέψη, η σύγχρονη υλικότητα και η οικολογική ανησυχία συνυπάρχουν, προτείνοντας την ιερότητα όχι ως δόγμα ή σύμβολο, αλλά ως στάση προσοχής απέναντι στον φυσικό κόσμο, και ενεργοποιώντας το ερώτημα: τι μπορεί να παραμείνει ιερό σήμερα;

What Remains Sacred?

What Remains Sacred? is a painting-based installation that draws upon the myth of Artemis, not as a reference to a deity, but as role model as protectress and a way of relating to the natural world. From this starting point, the work reflects on the shifting notion of sacredness in an era marked by ecological uncertainty.

The installation is organized around a central altar-ground: a sculpted white carpet that functions as an intermediate site, connecting the viewer's body to the experience of the natural world. Around this core unfolds an architectural structure that evokes a temple. A large-scale drawing made with ink and silver leaf operates as an altar, onto which a video of a deer-like figure immersed in a watery element is projected. A frieze and a triptych form a frontal structure, where human gesture encounters the absence of human body and the rhythms of nature.

In a third zone, the Stoa functions as an open archive. Drawings, research materials, and small clay animal forms appear as traces of a world in transition and as carriers of memory. These elements do not operate as illustrative material, but instead point to the fragility of the relationship between humans and the natural environment.

The installation does not narrate or illustrate a story. It offers itself as a meeting place, where ritual thought, contemporary materiality, and ecological concern coexist, understanding sacredness not as doctrine or symbol, but as an attitude of attentiveness toward the natural world, and triggering the question: what can remain sacred today?

Σπασμένα Τοπία, 2026 | Ριζόχαρτο, μελάνι, φύλλα ασημί, μεταλλικός σκελετός, 205 × 270 εκ.
Fractured Landscapes, 2026 | Rice paper, ink, silver leaf, metal structure, 205 × 270 cm

Πήλινα ζώα - αναθήματα, 2026 | Εγκατάσταση μεταβλητών διαστάσεων
Clay animals - votives, 2026 | Installation, variable dimensions

NOEMI NIEDERHAUSER

«Οι πέτρες ή το αλφάβητο της σιωπής»

Ο χώρος του ιερού της Αρτέμιδος βρίσκεται κοντά σε ένα ακρωτήριο δίπλα στη θάλασσα που ονομάζεται Παλαιοεκκλησιές, που σημαίνει «οι παλιές εκκλησιές».

Υπάρχουν πράγματι τρεις εκκλησιές στην κορυφή.

Οι ανασκαφές έφεραν στο φως μόνο ένα μέρος του ιερού, από το οποίο δεν έχουν απομείνει πολλά. Πράγματι, τα περισσότερα αρχιτεκτονικά μπλοκ και μαρμάρια αγάλματα ανακτήθηκαν μετά την εγκατάλειψη των ναών. Χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή των εκκλησιών που βρίσκονται στη γύρω περιοχή. Η βυζαντινή εκκλησία της Παναγίτσας, που χρονολογείται από τον 12ο αιώνα και υψώνεται πάνω από τον χώρο, είναι σχεδόν εξ ολοκλήρου χτισμένη με αρχαία μπλοκ που δανείστηκαν από το ιερό της Αμαρυσίας Αρτέμιδος.

Τα ερείπια των τοιχών καθώς και η επαναχρησιμοποίηση των λίθων του ιερού σε ορισμένες εκκλησιές, επέτρεψαν να αποκαλυφθεί ένα αρχιτεκτονικό στοιχείο που αρχικά ήταν κρυμμένο. Πρόκειται για γεωμετρικά σχήματα χαραγμένα, σκαλισμένα στην πέτρα και που χρησιμεύουν ως αόρατοι αρμοί μεταξύ των λίθων των τοιχών. Γραφικά ίχνη, σαν ένα «αλφάβητο» που λειτουργεί στη σκιά και επιτρέπει την ανέγερση και τη διατήρηση μιας αρχιτεκτονικής. Μια «γλώσσα» που γίνεται ορατή μόνο όταν τα τείχη έχουν καταρρεύσει και οι πέτρες έχουν πέσει στο έδαφος. Αυτά τα χαραγμένα με το χέρι ίχνη, που περνούν απαρατήρητα, δεν έχουν μόνο οπτική και γραφική δύναμη, αλλά θυμίζουν την εργασία, την τεχνογνωσία και τη γλώσσα των εργατών της εποχής. Αυτή η γλώσσα που συνδέεται με την αρχιτεκτονική, την κατασκευή, τη δουλειά στη σκιά που έκαναν οι εργάτες για την κατασκευή των ιερών της εποχής, αναδεικνύεται σε αυτό το έργο.

Έτσι, «Οι πέτρες ή το αλφάβητο της σιωπής» επαναπροσδιορίζει και εκτρέπει αυτά τα χαραγμένα ίχνη, αναδεικνύοντάς τα και βγάζοντάς τα από μια μορφή αορατότητας.

Το έργο προσφέρει μια στιγμή παύσης σε μια λεπτομέρεια. Προτείνει μια ματιά στην πίσω πλευρά του σκηνικού, σε αυτό που συνήθως παραμένει στη σκιά, ενώ παράλληλα δίνει ιδιαίτερη προσοχή στη μόνιμη μετάβαση μιας κατάστασης. Στο βάθος τους, τα ελάφια, του παρελθόντος ή του παρόντος, αναπαύονται στη σιωπή τους.

‘The Stones, or the Alphabet of Silence’

The sanctuary of Artemis lies near a seaside promontory known as Paleoekklisies, or "the old churches". Three such churches stand upon the summit today. Though excavations have uncovered the site, little of the original sanctuary remains.

Most of the architectural blocks and marble statues were repurposed after the temple was abandoned, used as raw material for the surrounding churches. The 12th-century Byzantine church of Panagitsa, which overlooks the site, was built almost entirely from "borrowed" blocks once belonging to the sanctuary of Artemis Amarysia.

The crumbling of these walls and the reuse of their stones have revealed a secret architectural feature: geometric shapes carved into the rock, originally intended as invisible joints between the stones. These graphic traces—an "alphabet" working in the shadows—once guided the construction and structural integrity of the temple. It is a language that only reveals itself when the walls collapse and the stones return to the ground.

Hand-engraved and often overlooked, these marks possess a quiet graphic power.

They evoke the labor, craftsmanship, and the "working-class language" of the ancient builders. This project highlights the hidden labor behind these grand sanctuaries, reappropriating these engraved marks to pull them from invisibility.

The project invites us to pause and reflect on the minute detail. It offers a glimpse into what remains in the shadows, drawing attention to the constant transition of all things.

In these hollows, the deer of the past and present rest in silence.

Διαστάσεις από αριστερά | Dimensions from left
52 x 43 x 10 cm, 27 x 19 x 21 cm,
38 x 25 x 10 cm, 24 x 28 x 10 cm, 50 x 30 x 10 cm

Διαστάσεις από αριστερά
Dimensions from left
50 x 42 x 20 cm, 43 x 35 x 25 cm

F/TWO - NICOLE & KARL REBER

Πώς μπορεί η Αρχαιολογία, μια επιστήμη που μελετά την τέχνη και τον πολιτισμό των αρχαίων πολιτισμών, να μεταφραστεί σε τέχνη; Αυτό είναι ένα ερώτημα που πρέπει να εξετάσουμε, ιδιαίτερα ως φωτογράφοι. Συνήθως, η φωτογραφία στην αρχαιολογία χρησιμοποιείται για την τεκμηρίωση ευρημάτων. Σε αυτό το έργο, προσπαθήσαμε να βρούμε διαφορετικές προσεγγίσεις που θα ξεπερνούσαν τη φωτογραφία ως απλό εργαλείο τεκμηρίωσης. Ο στόχος μας ήταν να δημιουργήσουμε εικόνες με ειδικές φωτογραφικές τεχνικές, ώστε να μπορούν να λειτουργήσουν ως ανεξάρτητα έργα τέχνης. Για την υλοποίηση, επιλέξαμε τέσσερα θέματα που σχετίζονται με την αρχαιολογική ανασκαφή:

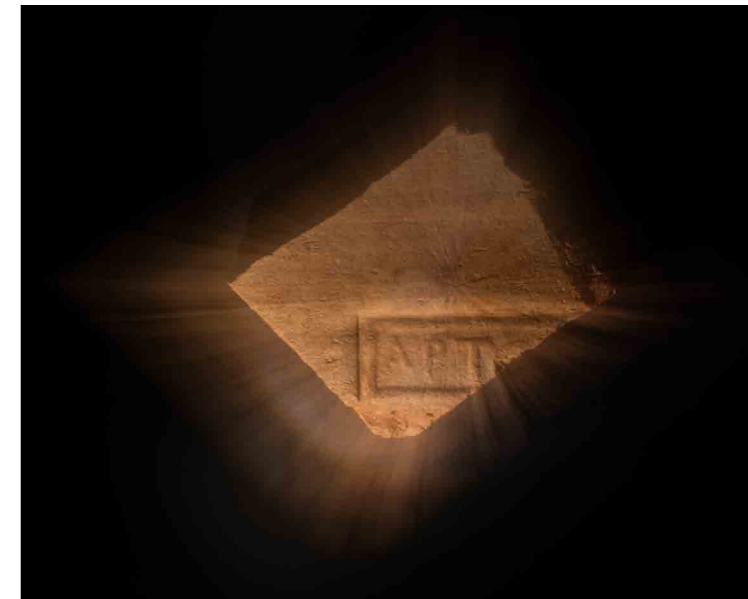
1. Κατακερματισμός: Τα περισσότερα από τα αρχαιολογικά ευρήματα διατηρούνται μόνο σε κατακερματισμένη κατάσταση.
2. Συλλέγοντας το παρελθόν: Κατά τη διάρκεια των ανασκαφών, τα ευρήματα συγκεντρώνονται ξεχωριστά.
3. Αποθήκευση: Το υλικό αποθηκεύεται σύμφωνα με συγκεκριμένα κριτήρια μέχρι να γίνει η επεξεργασία του.
4. Προστασία: Τα ερείπια θα προστατευτούν από τις καιρικές συνθήκες μετά την ανασκαφή και μέχρι την τελική τους αποκατάσταση.

How can Archaeology, a science that deals with the art and culture of past civilizations, be translated into art? We had to ask ourselves this question, especially as photographers, since photography in archaeology is usually used to document finds and findings. In this project, we therefore sought other approaches that would break away from photography as a mere means of documentation. The goal was to abstract the images using special photographic techniques so that they could exist as independent works of art. For the realization, we chose four themes connected to the archaeological excavation:

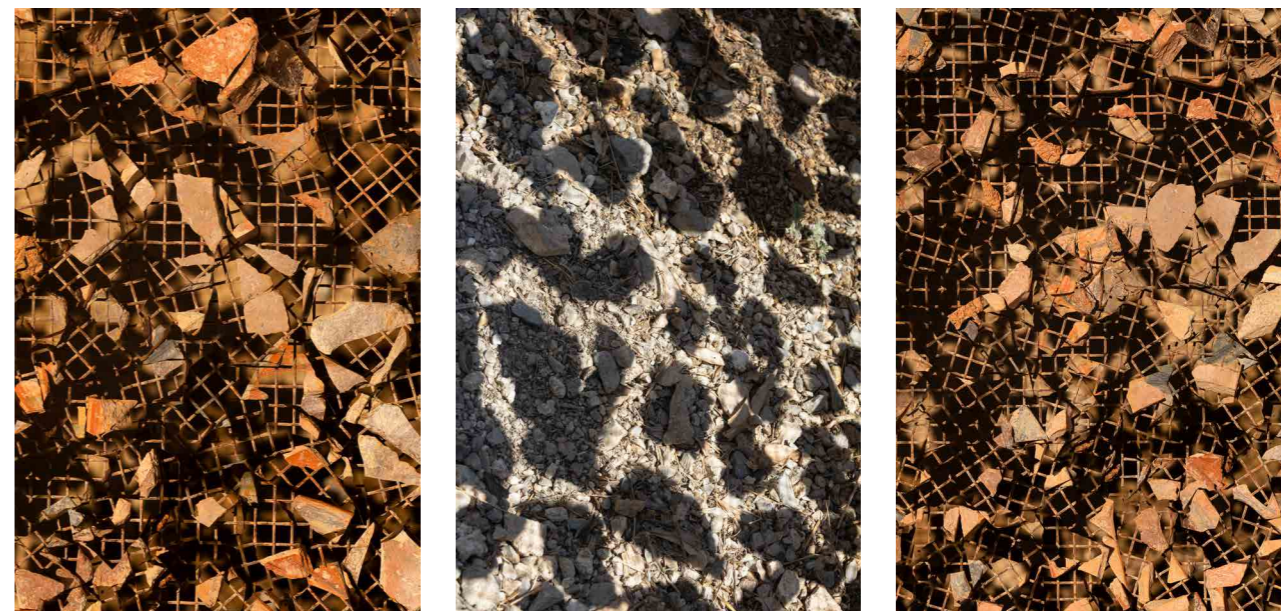
1. Fragmentation: Most of the archaeological finds are preserved only in a fragmented state.
2. Collecting the past: During the excavations, the finds are collected separately.
3. Storage: The material is stored according to certain criteria until it is processed.
4. Protection: The ruins will be protected from weathering after excavation and until their final restoration.

Η απόδειξη, The Proof

Φωτογραφικό χαρτί σε alu-dibond
ματ εκτύπωση, 42 × 29,7 εκ.
Photo paper on alu-dibond,
mat, 42 × 29.7 cm

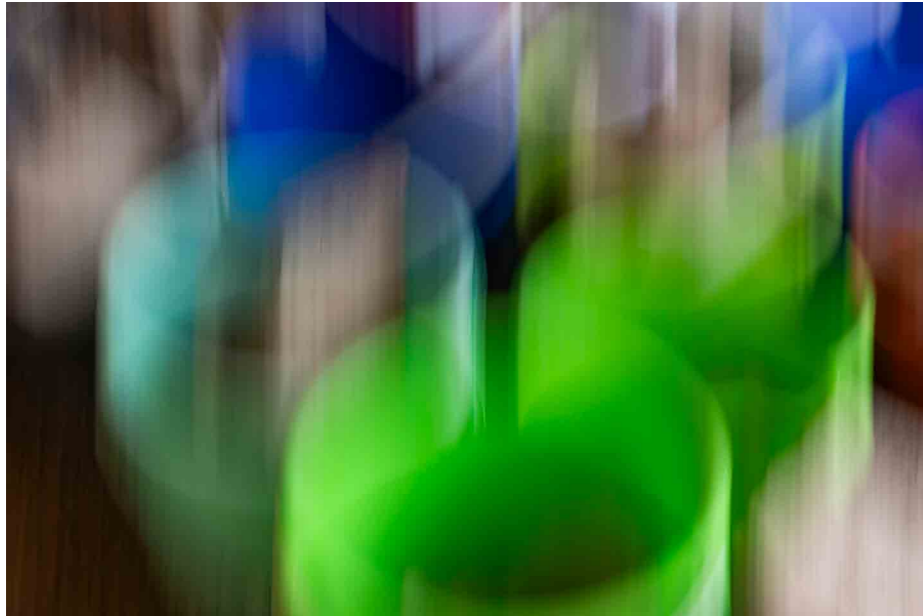

1. Κατακερματισμός, Fragmentation

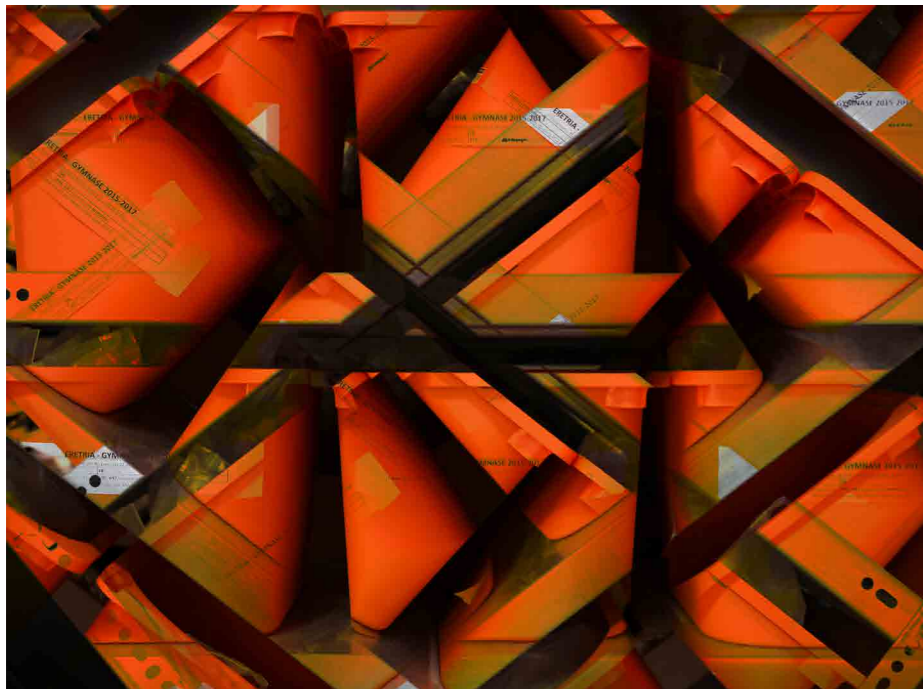
Τρίπτυχον, 50 × 75 εκ. (3x) φωτογραφικό χαρτί σε alu-dibond εκτύπωση
Triptychon 50 × 75cm (3x) Photo paper on alu-dibond, mat

2. Συλλέγοντας το παρελθόν, Collecting the past

Φωτογραφικό χαρτί σε
ματ alu-dibond εκτύπωση,
ματ ακρυλικό πλαίσιο,
105 × 70 εκ.
Photo paper on alu-dibond
behind acrylic glass mat,
framed,
105 × 70 cm

3. Αποθήκευση, Storage

Φωτογραφικό χαρτί σε
ματ alu-dibond εκτύπωση,
ματ ακρυλικό πλαίσιο,
105 × 70 εκ.
Photo paper on alu-dibond
behind acrylic glass mat,
framed,
105 × 70 cm

4. Προστασία, Protection

Φωτογραφικό χαρτί σε ματ alu-dibond εκτύπωση, με πλαίσιο, 120 × 80 εκ.
Photo paper on alu-dibond, mat, framed, 120 × 80 cm

Φωτογραφικό χαρτί σε alu-dibond ματ εκτύπωση, 60 × 40 εκ. (2x)
Photo paper on alu-dibond, mat, 60 × 40 cm (2x)

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΣΔΟΥΚΟΥ IPHIGENIA SDOUKOU

Στα έργα επιχειρείται μια σύνθεση όπου η ορμητική φύση της Αρτέμιδος συναντά την κομψότητα της Βόρειας Αναγέννησης και τη λεπτομέρεια της μεσαιωνικής χειροτεχνίας.

Η απεικόνιση αντικατοπτρίζει τους στίχους που περιγράφουν τη θεά ως προστάτιδα των δασών και των βουνών, ενσωματώνοντας την ενέργεια της "Ελαφηβόλου" (αυτής που χτυπά τα ελάφια) όχι ως πράξη βίας, αλλά ως μέρος του φυσικού κύκλου. Οι δίδυμοι Άρτεμις και Απόλλωνας τοποθετούνται σε ένα πυκνό φυτικό περιβάλλον, για να υπογραμμιστεί η κυριαρχία τους πάνω στα στοιχεία της φύσης.

Απόσπασμα του Ορφικού Ύμνου της Αρτέμιδος παρουσιάζεται με την αισθητική ενός μεσαιωνικού εικονογραφημένου χειρόγραφου.

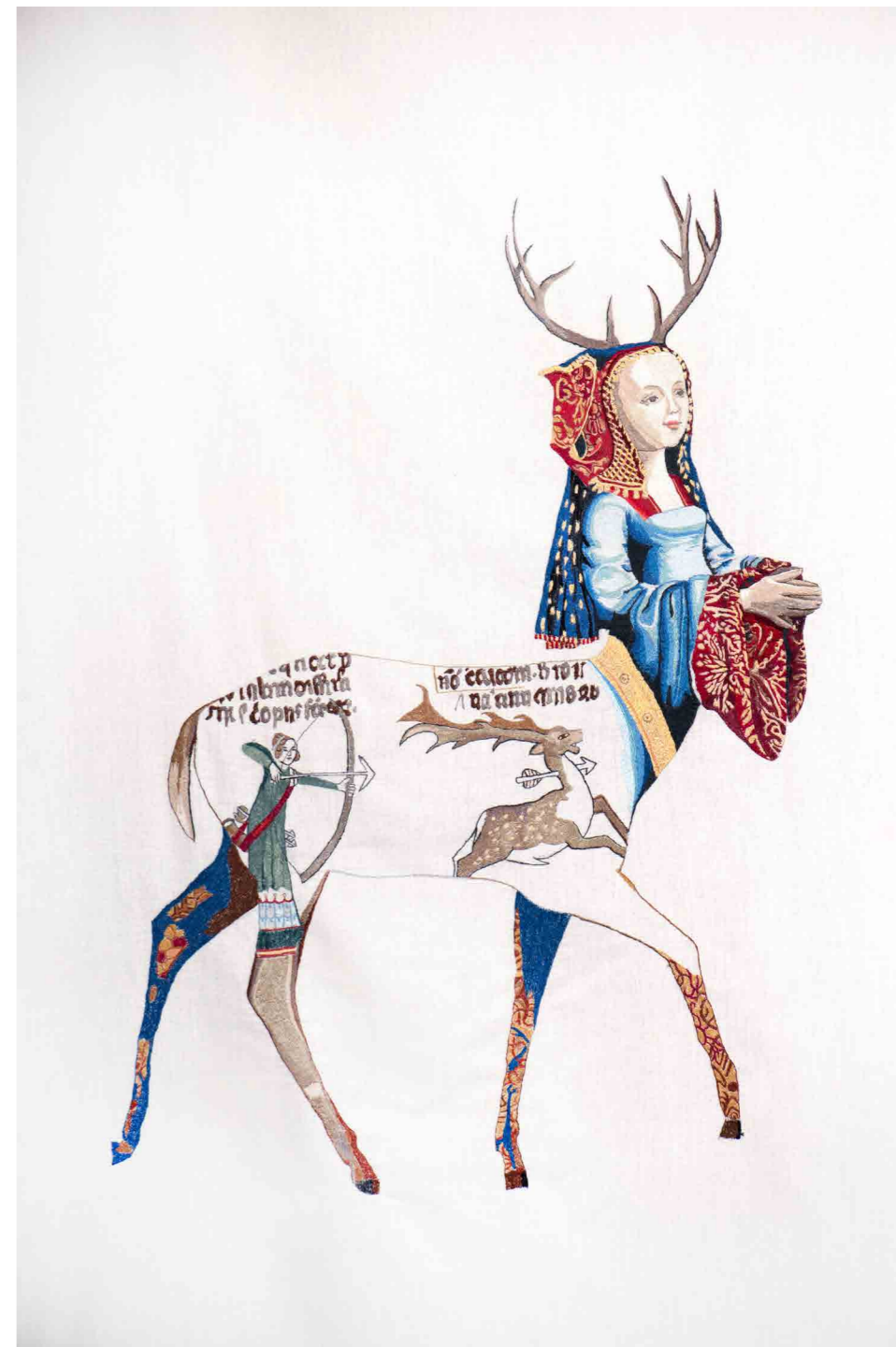
Η χρήση του κεντήματος (needlepainting) ως εικαστικού μέσου, λειτουργεί ως εργαλείο ενδυνάμωσης, επαναδιεκδικώντας μια παραδοσιακά "γυναικεία" τέχνη για να υμνήσει την ελευθερία και την κυριαρχία της θεάς στο δικό της βασίλειο.

The art-work sets out to merge the impetuous nature of Artemis with the elegance of the Northern Renaissance and the meticulous detail of medieval craftsmanship.

The depiction mirrors verses that describe the goddess as the protector of forests and mountains while incorporating the energy of 'Elaphebolos' (she who strikes the deer), portrayed not as an act of violence, but as part of the natural cycle. Artemis and Apollo, the twins, are situated in a dense botanical environment to emphasise their dominion over the elements of nature.

An excerpt from the Orphic Hymn to Artemis is presented in the style of a medieval illuminated manuscript.

The use of embroidery (needlepainting) as a visual medium becomes a tool of empowerment, reclaiming a traditionally 'feminine' art form to celebrate the goddess's freedom and dominion in her own realm.

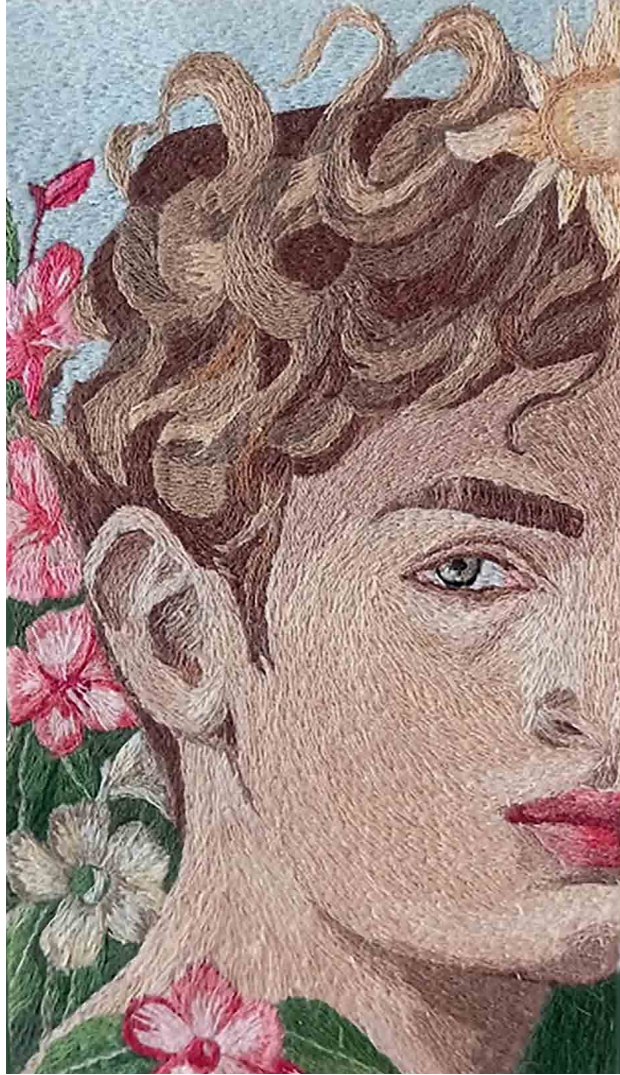

Άρτεμις
Κέντημα στο χέρι
200 × 90 εκ.

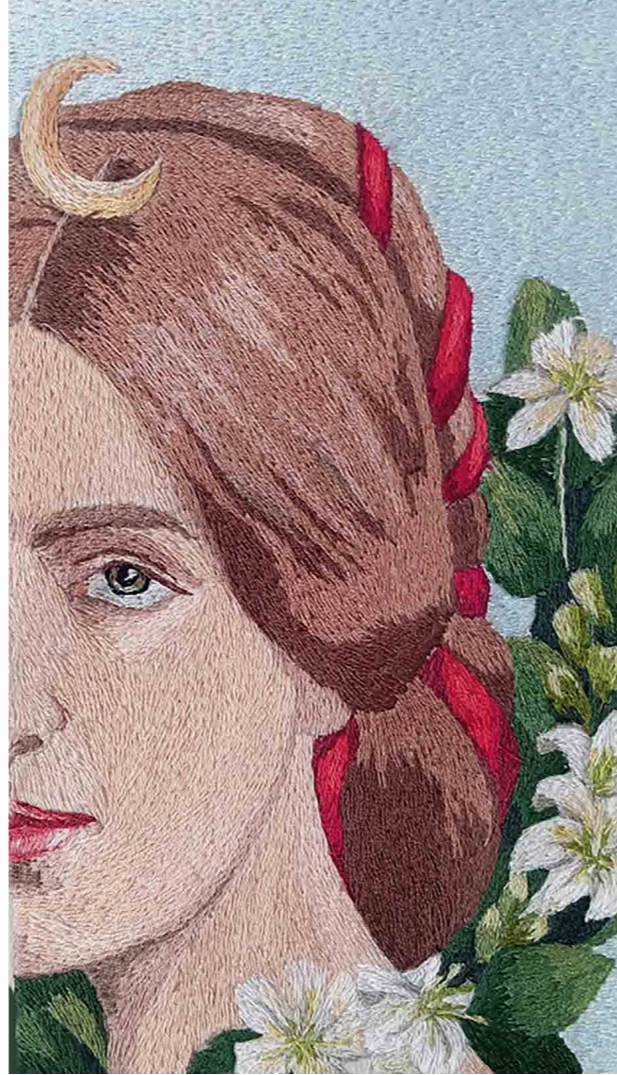
Ευγενική παραχώρηση
της γκαλερί Έκφραση-
Γιάννα Γραμματοπούλου.

Artemis
Hand embroidery
200 × 90 cm

Courtesy of the Ekfrasi-
Yianna Grammatopoulou
Gallery.

Αδέρφια, Κέντημα στο χέρι, 32 × 13 εκ.
Siblings, Hand embroidery, 32 × 13 cm

Ορφικός Ύμνος, Κέντημα στο χέρι, 27 × 20 εκ.
Orphic Hymn, Hand embroidery, 27 × 20 cm

ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ ΤΖΑΝΟΥΛΙΝΟΣ PRAXITELIS TZANOULINOS

Στην αρχαία Αμάρυνθο...

Είναι αυτονόητο να ισχυρισθώ ότι η Αρχαιότητα ήταν για μένα μια βασική αναφορά στη ζωή και στο έργο μου. Και είναι αλήθεια ότι τα αρχαία κατάλοιπα, οι μορφές των θεών και των ηρώων μετουσιωμένες στο μάρμαρο ή στο χαλκό των αρχαίων δημιουργών με συγκλόνιζαν με τη δύναμη και το κάλλος τους. Ήταν ίσως και ο πυρήνας της έμπνευσης για τη γλυπτική που υπηρετώ σχεδόν από παιδί στον τόπο που γεννήθηκα, την Τήνο.

Περπατώντας στην αρχαία Αμάρυνθο, ακούγοντας την ιστορία των σπουδαίων ανακαλύψεων, συνειδητοποίησα πόσο άμεσα συνδεδεμένη είναι η Αρχαιότητα με τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία. Πως ο χώρος, η ανασκαφή, τα ευρήματα που ανασύρει η σκαπάνη των αρχαιολόγων μπορούν να προκαλέσουν τόσα συναισθήματα, να φέρουν στην επιφάνεια τόσα ερεθίσματα και τόσες εικόνες, διαφορετικές στον καθένα από μας που βρεθήκαμε στην Αμάρυνθο.

Αυτή η βιωματική προσέγγιση των αρχαίων στον τόπο τους, στον χώρο του ιερού της Αμαρυνθίας Αρτέμιδος με παρότρυνε στην ιδέα της δημιουργίας μιας πλαστικής αποτύπωσης της θεάς του κυνηγιού, των συμβόλων και της μορφής της. Τη φαντάστηκα να στέκεται αγέρωχη σε έναν χώρο ιερό, τον δικό της χώρο και να φανερώνει τις διαφορετικές πλευρές της.

Η ιδέα περιλαμβάνει τη δημιουργία τριών περιόπτων μικρών γλυπτών και ενός μεγάλου. Στο πρώτο σύνθετο γλυπτό η θεά εμφανίζεται από το ιερό της με τις δύο όψεις της ως πότνια θηρών, προστάτιδας και τιμωρού.

Τα τρία μικρά γλυπτά, με το μεγαλύτερο να έχει ύψος 0,80 μ., κατά κάποιο τρόπο εκφράζουν την ιδέα και προορίζονται να γίνουν πολύ μεγαλύτερα σε μέγεθος ώστε να μπορούν να τοποθετηθούν και στο περιβάλλον του εξωτερικού χώρου.

Στα δύο γλυπτά αναπτύσσονται καθ' ύψος αιχμές βέλους, σύμβολα της κυνηγέτιδος Αρτέμιδος. Εκφράζουν με τρόπο θα έλεγα συμβολικό τη μοίρα του ανθρώπου που πάντα είναι στο μεταίχιμο της νίκης ή της ήττας. Το συλλογικό φαντασιακό προβάλλει διαχρονικά την εικόνα της θεάς να διατρέχει τα βουνά και τα δάση τοξεύοντας ελάφια. Τοξία, τοξόδαμφος, ιοχέαιρα (ή εκτοξεύουσα βέλη), ελαφηβόλος είναι μερικά από τα επίθετα που την συνοδεύουν.

Το μεγάλο γλυπτό αναπτύσσει ρυθμικά στον χώρο καθ' ύψος το σταυρικό σχήμα με οριζόντιες προεκτάσεις σε κάθετο άξονα, ύψους 2,5 μέτρων, λειτουργεί σαν σχήμα ιερό - λατρευτικό ανασύροντας τον μύθο του Ακταίωνα ως σήμα λυτρωτικό του αναπότρεπτου τραγικού συμβάντος που συνδέεται με τη μεγάλη θεά Αρτέμιδα και την ανεξήγητη βούληση της θεότητας.

Ανεξάρτητα από τον τρόπο με τον οποίο η Αρχαιότητα εμπνέει τη σύγχρονη τέχνη, η εμπειρία της αρχαίας Αμαρύνθου κατέδειξε ότι ο διάλογος είναι ζωντανός, γόνιμος και συνεχής. Το διακύβευμα της εμπειρίας στο παρόν θα είναι μια γοητευτική πρόκληση για τη συνέχισή του στο μέλλον.

In ancient Amarynthos...

Antiquity, as is obvious, has always been a fundamental reference point in my life and work. Truly, ancient remains and the forms of gods and heroes immortalised in marble or bronze by their ancient creators have always struck me with their power and beauty. They were perhaps the core inspiration for the sculptures I have been creating since childhood in my birthplace of Tinos. Walking through ancient Amarynthos and listening to stories about great discoveries, I realised how closely connected antiquity is to contemporary artistic creation. The space, the excavation and the finds unearthed by archaeologists' shovels evoke so many emotions and bring so many different stimuli and images to the surface, unique to each one of us who visits Amarynthos.

This experiential approach to the ancient world in its own setting, in the sanctuary of Artemis Amarynthia, inspired me to create a representation of the goddess of hunting and her symbols. I imagined her standing majestically in her own sacred space, revealing her different sides.

The project involved creating three small sculptures and one large one. The first composite sculpture depicts the goddess emerging from her sanctuary, revealing her dual nature as the patroness (potnia theron), protector and punisher.

The three smaller sculptures, the largest of which is 0.80 m. high, express this concept and are intended to be much larger so that they can also be placed in an outdoor environment. Two of the sculptures are in the form of arrowheads, symbols of the huntress Artemis. They symbolise the precarious nature of human existence, where victory or defeat can turn on a point. The collective imagination holds an eternal image of the goddess, running through mountains and forests, shooting deer. Toxia, toxodamfos, iocheaira (shooting arrows) and elaphivolos (deer-slayer): these are some of the epithets that accompany the goddess.

The largest of the three smaller pieces in a regular repeating pattern develops the cruciform shape, with a series of horizontal extensions from its vertical axis. Standing at 2.5 m. high, it functions as a sacred cult shape, evoking the myth of Actaeon: it works as a sign of redemption for the tragic events inescapably associated with the great goddess Artemis and her mysterious inexplicable will.

No matter how Antiquity continues to inspire contemporary art, the experience of ancient Amarynthos demonstrates that the dialogue remains alive and fruitful. The outcome of this current experience will present a fascinating challenge for its continuation in the future.

1

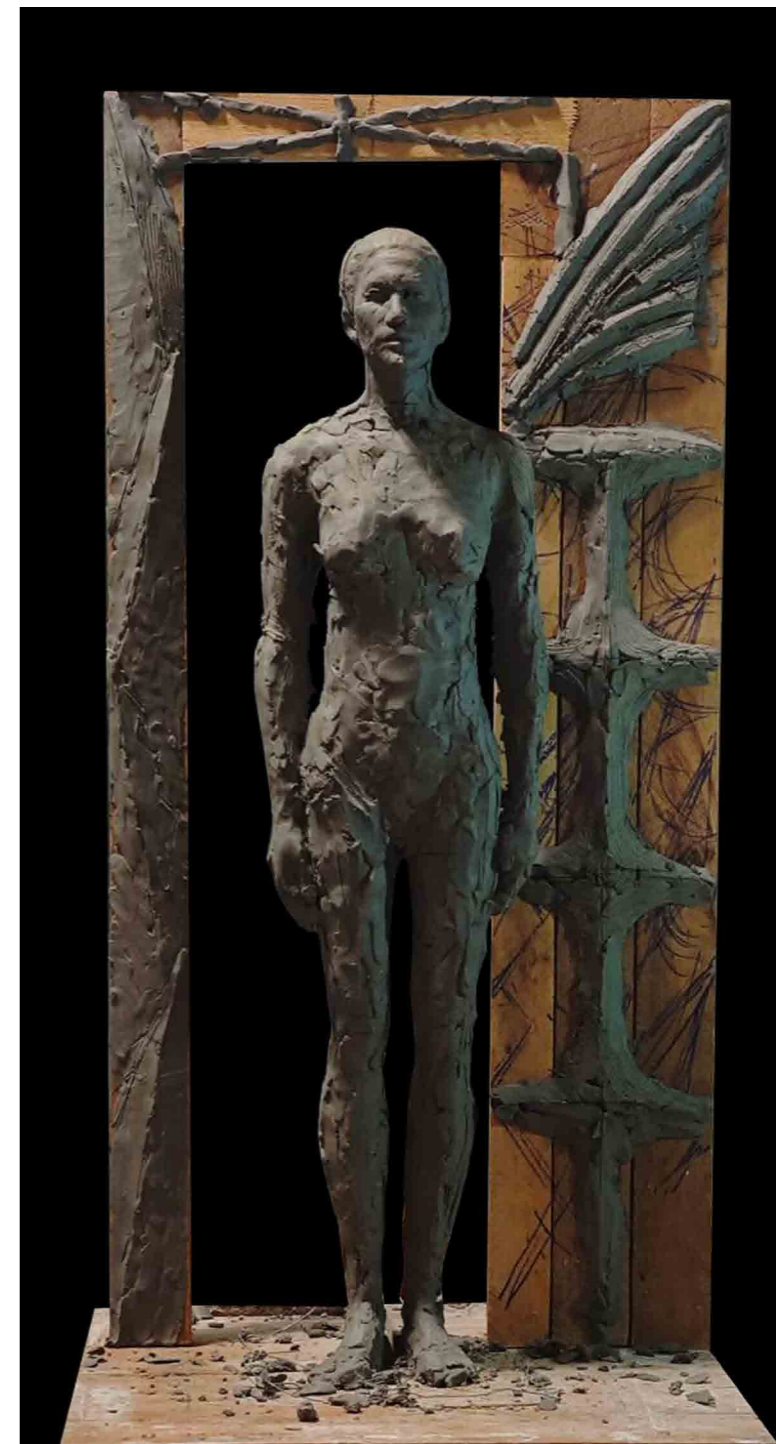
2

3

1. Ακταίωνας, επεξεργασμένος χάλυβας, 250 × 75 × 80 εκ.
2. Αιχμή Ι, επεξεργασμένο αλουμίνιο και χάλυβας, 52 × 25 × 15 εκ.
3. Αιχμή ΙΙ, επεξεργασμένο αλουμίνιο και χάλυβας, 54 × 25 × 15 εκ.
4. Πότνια Θηρών, επεξεργασμένο αλουμίνιο και χάλυβας, 80 × 40 × 25 εκ.

1. Aktaeon, Steel, 250 × 75 × 80 cm
2. Point I, Aluminum and Steel, 52 × 25 × 15 cm
3. Point II, Aluminum and Steel, 54 × 25 × 15 cm
4. Potnia Theron, aluminum and steel, 80 × 40 × 25 cm

4

Χορογραφίες της Αποκάλυψης

Ως παρατηρήτρια στην καρδιά μιας ανασκαφής, γοητεύομαι από τον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσεται η επικοινωνία στη διδασκαλία και στην έρευνα της αρχαιολογίας. Αντιλαμβάνομαι ότι οι διαφορετικές δεξιότητες αλληλοσυμπληρώνονται: η οπτική διάκριση των διαφορών, η ακριβής μέτρηση και καταγραφή, η σύνδεση των νέων ευρημάτων με τα ήδη υπάρχοντα και η συσχέτισή τους μέσω της επικοινωνίας.

Οι παρατηρήσεις μου στο πεδίο αφορούν τα άτομα που ενσαρκώνουν αυτή την «εξειδικευμένη θέαση» εντός της επιστημονικής κοινότητας. Με τον καιρό, γίνεται ορατή μια αλληλουχία τυπικών σωματικών χειρονομιών, τις οποίες μπορώ, ως παρατηρήτρια, να παρακολουθώ χωρίς να κατανοώ το ακριβές τους νόημα. Παρόλα αυτά, αρχίζω κι εγώ να τις ερμηνεύω.

Κατανοώ την ανασκαφή ως μια διαδικασία «μετάφρασης», στην οποία πολλοί συνεργάζονται, χρησιμοποιώντας τα σώματά τους για να λύσουν ένα αρχαιολογικό παζλ, συνδυάζοντας διαισθηση και προηγούμενη γνώση. Για τους εμπλεκόμενους, η διαδικασία μοιάζει με αστυνομικό μυθιστόρημα, και εγώ παρασύρομαι παρακολουθώντας.

Η ανασκαφική διαδικασία στηρίζεται στην παρατήρηση, τη διάκριση και την πολυαισθητηριακή αντίληψη, καθώς και στη χρήση χειρονομιών και εξειδικευμένων εργαλείων, με σκοπό την καταγραφή, τη συλλογή και την ερμηνεία στοιχείων που επί χιλιετίες παρέμεναν θαμμένα στο έδαφος και τώρα μεταφέρονται (ή χάνονται) σε ένα υπέργειο αρχείο.

Χορογραφία της Αποκάλυψης I | Choreography of Unearthing I | Choreografie des Grabens I

Φωτογραφία επικολλημένη σε αλουμίνιο, 63 x 134 εκ. / Photograph mounted on aluminium, 63 x 134 cm

Choreographies of Unearthing

As an observer in the midst of an excavation, I am fascinated by how communication in teaching and research in archaeology evolves. I understand that different skills complement each other: seeing and perceiving differences, precisely measuring and recording, connecting new findings with those already existing, and combining them in communication with others.

My observations on the excavation site concern the individuals who embody this "seeing within the expert community." Over time, a sequence of typical physical gestures becomes visible, which I, as an observer, can repeatedly follow, without understanding their exact meaning. I, too, begin to interpret them.

I understand an excavation as a process of translation, in which many work together, using their bodies to solve a puzzle by combining intuition and prior knowledge. For those involved, it feels like a detective story, and I am pulled in by watching it.

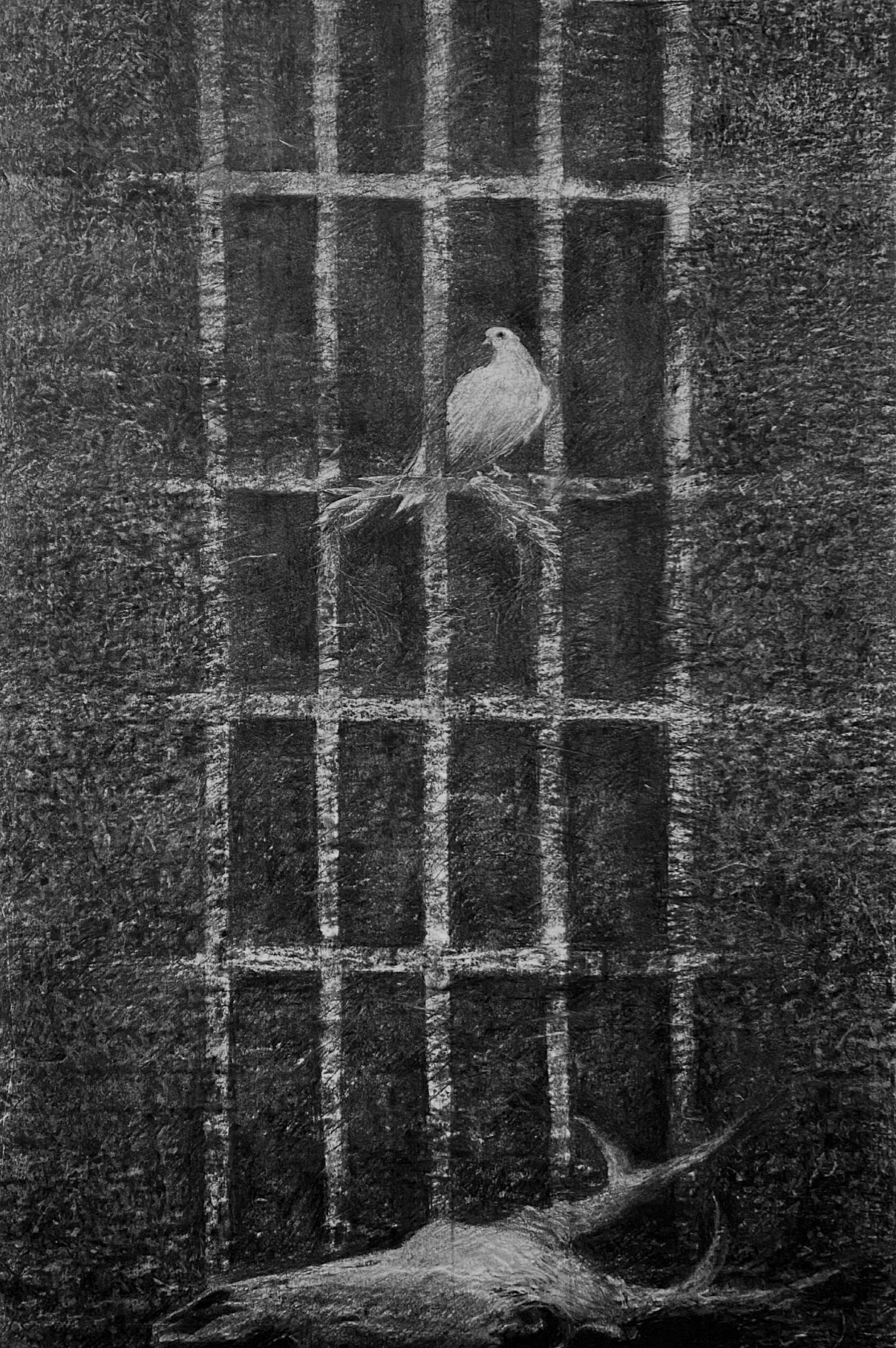
The excavation process relies on observation, discernment, and multisensory perception, as well as the use of gestures and specialized tools. It seeks to record, collect, and interpret finds that have remained buried in the ground for millennia and are now being transferred (or "lost") into an above-ground archive.

Χορογραφία της Αποκάλυψης II | Choreography of Unearthing II | Choreografie des Grabens II
Φωτογραφία επικολλημένη σε αλουμίνιο, 42 × 197 εκ. / Photograph mounted on aluminium, 42 × 197 cm

Χορογραφία της Αποκάλυψης IV | Choreography of Unearthing IV | Choreografie des Grabens IV
Φωτογραφία επικολλημένη σε αλουμίνιο, 42 × 134 εκ. / Photograph mounted on aluminium, 42 × 134 cm

Θράσος
Αβαριτσιώτης,
Η τιμωρία του
Ακταίωνα

Thrassos
Avaritsiotis,
Punishment of
Actaeon

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

Ο **ΘΡΑΣΟΣ ΑΒΑΡΙΤΣΙΩΤΗΣ** γεννήθηκε στη Λαμία το 1952. Η αγάπη του για την τέχνη τον οδήγησε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας, (1971-1976). Θέλοντας να διευρύνει τους οριζόντες του, συνέχισε την καλλιτεχνική του αναζήτηση στην Ολλανδία, όπου παρακολούθησε στη Βασιλική Ακαδημία Καλών Τεχνών στο Άμστερνταμ, το Τμήμα των Μνημειακών Σπουδών (1976-1977). Στη συνέχεια μετακόμισε στην Αγγλία και παρακολούθησε (ad hoc), το Τμήμα μεταπτυχιακών σπουδών στη Σχολή Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου του Ρέντινγκ (1977-1978), βελτιώνοντας περαιτέρω το δημιουργικό του όραμα.

Καθ' όλη τη διάρκεια της καριέρας του, ο Θράσος έχει παρουσιάσει το καλλιτεχνικό του έργο σε δέκα ατομικές εκθέσεις. Το έργο του έχει παρουσιαστεί σε χώρους όπως η Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας (1982), η Gallery Athenaeum (1983), η Gallery Chrysothemis (1985), η Gallery Antenor (1987), η Gallery Ersi (1990), η Gallery Aenaon (1994), η Gallery Metori (1996, 2002), η Δημοτική Πινακοθήκη Λαμίας (2004) και η Gallery Bonikos (2010), με κάθε έκθεση του να σηματοδοτεί ένα νέο κεφάλαιο στην καλλιτεχνική του εξέλιξη. Έχει επίσης συμμετάσχει σε πολυάριθμες ομαδικές εκθέσεις. Το δημιουργικό του έργο εκτείνεται σε βιτρό, ψηφιδωτά, σχεδιασμό αφισών και εικονογράφηση εξωφύλλων βιβλίων για διάφορους εκδοτικούς οίκους στην Αθήνα. Το έργο του έχει παρουσιαστεί σε περιοδικά τέχνης και βρίσκεται σε έγκριτες δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές, συμπεριλαμβανομένων αυτών της Siemens, της Intracom, της Τράπεζας της Ελλάδος, του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου και των Δημοτικών Πινακοθηκών Λάρισας και Λαμίας.

Ο κ. Αβαριτσιώτης διετέλεσε Καθηγητής στο Τμήμα Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης (1987-2019) και δίδαξε στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα Μουσειακών Σπουδών στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (2003-2009). Από το 2019, είναι Ομότιμος Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής.
www.athrassos.com

Η **ANNA ΑΧΙΛΛΕΩΣ STAEUBLI** γεννήθηκε στην Πάφο της Κύπρου το 1958. Από το 2000 ασχολείται ενεργά με τη ζωγραφική μεταξύ Πάφου, Βέρνης και Αθήνας. Αποφοίτησε από τη Σχολή Ξεναγών της Κύπρου, όπου σπούδασε Ιστορία της Τέχνης, Ιστορία, Αρχαιολογία, Βυζαντινή Τέχνη, Πανίδα, Χλωρίδα και Γεωλογία. Παρακολούθησε μαθήματα τέχνης στη Βέρνη της Ελβετίας, στην Αθήνα και στη Βοστώνη των ΗΠΑ. Αντλεί έμπνευση από τη θάλασσα, τη φύση, τα λουλούδια, τα μεταλλεία και τη βυζαντινή τέχνη και δημιουργεί έργα με την αρχαία τεχνική της εγκαυστικής χρησιμοποιώντας κερί μέλισσας, δάμαρι και χρωστικές ουσίες. Η Άννα έχει πραγματοποιήσει ατομικές εκθέσεις και έχει συμμετάσχει σε πολυάριθμες ομαδικές εκθέσεις σε μουσεία, ιδρύματα τέχνης και γκαλερί στην Ελβετία, τη Γαλλία, την Ελλάδα και την Κύπρο. Έργα της υπάρχουν σε Μουσεία, δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές στην Ελβετία, τη Γερμανία, την Αυστρία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ισπανία, τη Μάλτα, την Ελλάδα και την Κύπρο.
Webpage: www.anna-as.com
Email: artist.anna.as@gmail.com
Facebook: Anna Achilleos Staeubli
Instagram: Anna Achilleos Stäubli

Η **KΑΤΕΡΙΝΑ ΒΕΛΛΙΟΥ** είναι εικαστικός. Έχει σπουδάσει Εικαστικές και Εφαρμοσμένες Τέχνες στη Σχολή Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και έχει ολοκληρώσει μεταπτυχιακές σπουδές στον Αρχιτεκτονικό Σχεδιασμό στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Η καλλιτεχνική της πρακτική εστιάζει στη διερεύνηση του χώρου, της μνήμης και του ίχνους μέσα από ζωγραφικές και χωρικές πρακτικές, οι οποίες συχνά αναπτύσσονται σε μορφή εγκατάστασης και συνδυάζουν διαφορετικά μέσα και υλικότητες. Η επιφάνεια στα έργα της αντιμετωπίζεται ως πεδίο χρόνου και εμπειρίας, όπου οι χειρονομίες, τα στρώματα και οι μετατοπίσεις λειτουργούν ως φορείς μνήμης και διαδικασίας. Το έργο της συγκροτείται χωρικά, αντλώντας στοιχεία από την αρχιτεκτονική και την έννοια του τόπου, όχι ως αντικείμενα ανάλυσης αλλά ως βιωμένες συνθήκες που ενεργοποιούν τη σχέση του σώματος με το περιβάλλον και τη φύση. Έχει παρουσιάσει έργα σε ατομικές και ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό και έχει συμμετάσχει σε residencies και ερευνητικά projects, μεταξύ άλλων στη Fondazione Orestiadi (Σικελία) και στο Zygote Press (ΗΠΑ). Από το 2017 διδάσκει Καλές Τέχνες στη δημόσια εκπαίδευση. Ζει και εργάζεται στη Θεσσαλονίκη και στη Λάρισα.

<https://katerinavelliou.com>

Η **ΝΟΕΜΙ ΝΙΕΔΕΡΧΑΟΥΣΕΡ** είναι εικαστική καλλιτέχνη και σχεδιάστρια με έδρα τη Λωζάννη (Ελβετία) και συχνές επισκέψεις στην Αθήνα (Ελλάδα), όπου συνίδρυσε έναν πολυθεματικό χώρο τέχνης με την ονομασία A-DASH (<https://a-dash.space>).

Κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο στις Εικαστικές Τέχνες από το Central Saint Martins College of Art and Design του Λονδίνου, Ηνωμένο Βασίλειο (2014). Προηγουμένως, η Noemi ολοκλήρωσε τις σπουδές της στην κεραμική στο CEPV, Vevey (2010). Από τότε, μέσω διαφόρων καλλιτεχνικών residencies και προγραμμάτων που ανέπτυξε με δική της πρωτοβουλία, η Noemi έχει εργαστεί στην Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική. Τόσο στην καλλιτεχνική της πρακτική όσο και σε αυτή της επιμελήτριας, αναπτύσσει προτάσεις σε μορφές συνεργασίας και κοινής χρήσης τεχνογνωσίας με μια προσέγγιση που επικεντρώνεται στην πειραματική έρευνα σχετικά με τα υλικά. Γοητευμένη από τις ατελείωτες διαδικασίες μετασχηματισμού που συνδέονται με την υβριδοποίηση των υλικών, τα έργα που αναπτύσσει θολώνουν τα όρια μεταξύ τέχνης, χειροτεχνίας και σχεδιασμού. Η Noemi αναπτύσσει έτσι οπτικές προτάσεις που αμφισβητούν τη συμβολική σημασία των υλικών και των αντικειμένων σε σχέση με τον χρόνο και την ιστορία.

Το έργο της έχει εκτεθεί διεθνώς σε γκαλερί, μουσεία και ιδρύματα όπως: Shanghai Design week 2026 (Κίνα); Geneva Design Days 2025 (Ελβετία); A4 Résidence, Chengdu (Κίνα); Dakar Art Biennial 2024 (Σενεγάλη); Vienna Design Week 2023 (Αυστρία); Milan Design Week 2022 (Ιταλία); Dutch Design Week 2022, Eindhoven (Ολλανδία); Swiss Design Awards 2019 και 2021, Βασιλεία (Ελβετία); Raw Material Company, Ντακάρ (Σενεγάλη); Documenta 14, Αθήνα (Ελλάδα); The Centre for Sustainable Fashion και Arts Council (Ηνωμένο Βασίλειο); MUDAC, Λωζάννη (Ελβετία); Victoria & Albert Museum, Λονδίνο (Ηνωμένο Βασίλειο); MCBA, Λωζάννη (Ελβετία). www.noemi-niederhauser.ch

F/TWO - ΔΥΟ ΑΤΟΜΙΚΙΣΤΕΣ, ΜΙΑ ΟΜΑΔΑ

Η ομάδα f/two αποτελείται από τη **NICOLE REBER** (γεν. στη Βασιλεία της Ελβετίας), ιστορικό της τέχνης και σύμβουλο πολιτισμού, και τον **KARL REBER** (γεν. στο Solothurn της Ελβετίας), αρχαιολόγο και πρώην Διευθυντή της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Ελλάδα (ESAG). Και οι δύο κατοικούν κοντά στη Βασιλεία της Ελβετίας και στη Νάξο στην Ελλάδα, αλλά εργάζονται σε όλο τον κόσμο.

Και οι δύο μοιράζονται το πάθος τους για τη φωτογραφία, που τους έχει γοητεύσει από τα νιάτα τους στην εποχή της αναλογικής φωτογραφίας. Πριν από μερικά χρόνια, άρχισαν να εξερευνούν τη ψηφιακή φωτογραφία, να μαθαίνουν μόνοι τους και να παρακολουθούν διάφορα εργαστήρια που οργανώνουν φωτογράφοι τοπίων από την Ελβετία και το εξωτερικό. Από τότε, το έργο τους έχει παρουσιαστεί σε πολλές εκθέσεις τέχνης. Το έργο τους χαρακτηρίζεται, αφενός, από ατμοσφαιρικές εικόνες τοπίων και, αφετέρου, από λεπτομερείς εικόνες της φύσης, οι οποίες έχουν ένα εξαιρετικά αφηρημένο αποτέλεσμα και προσφέρουν μια νέα, συχνά άγνωστη οπτική του καθημερινού μας περιβάλλοντος. Το έργο τους είναι αφιερωμένο σε συγκεκριμένα θέματα, όπως το εφήμερο, η κλιματική αλλαγή, τα υλικά που παρέχει η φύση κ.λπ. Και οι δύο επιλέγουν τα θέματα από κοινού, αλλά ως ατομικιστές, ο καθένας από αυτούς ερμηνεύει την εικόνα με διαφορετικό τρόπο. Ο διάλογος που προκύπτει είναι μια ουσιαστική κινητήρια δύναμη στη συνεχή διαδικασία εξέλιξής τους.

«Αναζητούμε τα θέματά μας στη φύση, όπου κρύβονται τα πιο διαφορετικά χρώματα και σχήματα. Οι εικόνες μας είναι πραγματικές και ταυτόχρονα μη πραγματικές, επειδή προσπαθούμε

να αποδώσουμε τη φύση αφαιρετικά μέσω της προσεκτικής επιλογής λεπτομερειών και ειδικών τεχνικών λήψης. Επιλέγουμε τα θέματά μας από κοινού, αλλά ως ατομικιστές, ο καθένας από εμάς εκπροσωπεί τη δική του άποψη. Έτσι, οι εικόνες μας δημιουργούνται μέσα από έναν συνεχή κριτικό διάλογο».

<https://ftwo.art>

email: mail@ftwo.art

Instagram: [ftwo_reber](https://www.instagram.com/ftwo_reber)

Facebook: [F/two artroom reber](https://www.facebook.com/ftwo.artroom.reber)

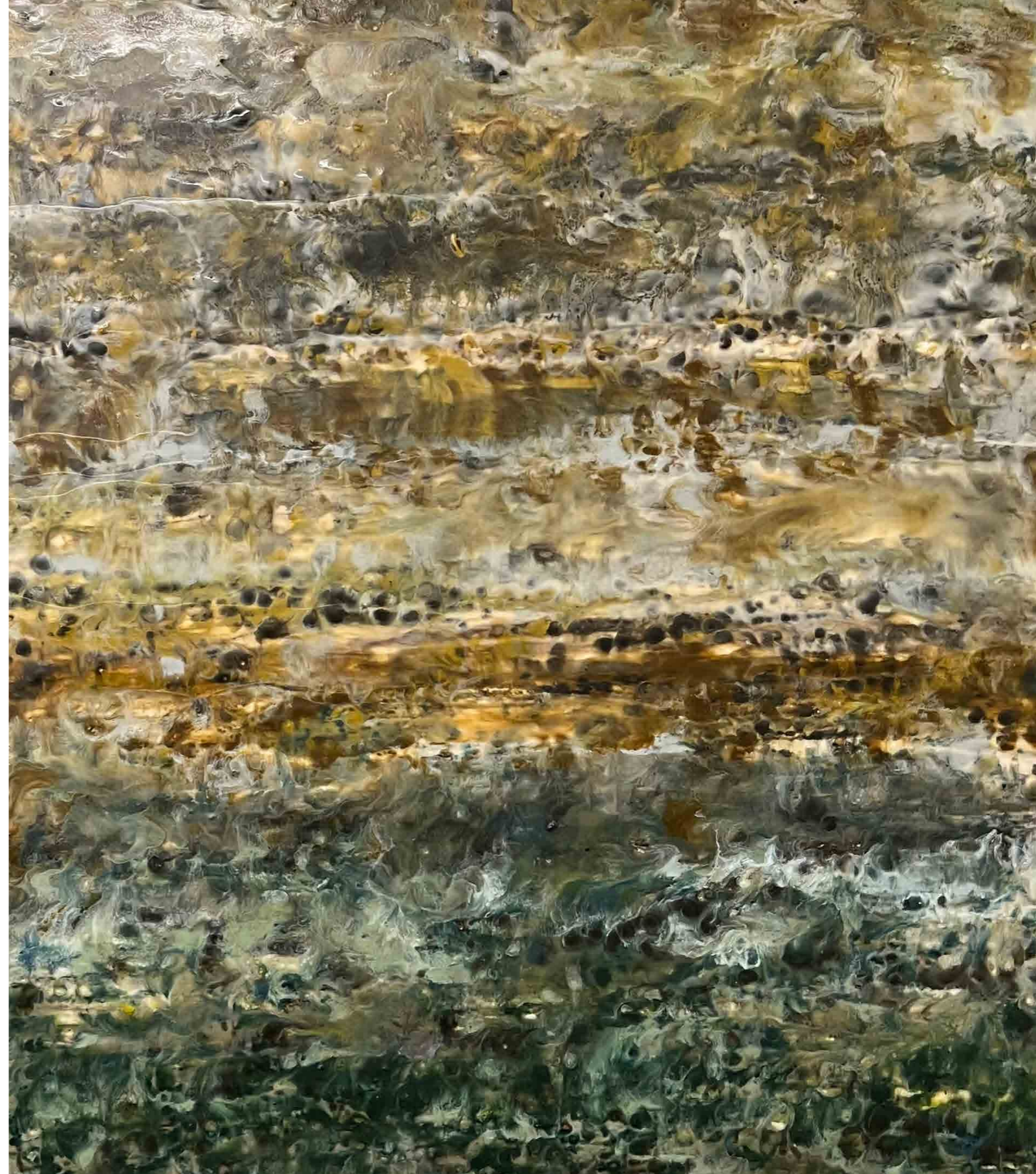
f/two - two individualists, one team

Η **ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΣΔΟΥΚΟΥ** γεννήθηκε στη Λάρισα. Σπούδασε Ζωγραφική και Χαρακτική στην Ακαδημία Καλών Τεχνών της Φλωρεντίας. Έχει διδάξει στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Έχει βραβευτεί στην 6η Τριετία του Novisand της Σερβίας το 2017. Έχει επίσης συμμετάσχει στην 8η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης της Θεσσαλονίκης το 2023 και στη Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης της Τασκένδης το 2024. Τα έργα της βρίσκονται στις συλλογές του MOMus-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης- και Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, της Πινακοθήκης του Δήμου Αθηναίων, της Δημοτικής Πινακοθήκης Λάρισας - Μουσείου Γ. Ι. Κατσίγρα, του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Λάρισας, του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου Αθηνών (EMA) καθώς και σε ιδιωτικές συλλογές. Έχει σχεδιάσει εξώφυλλα άλμπουμ και έχει εργαστεί ως εικονογράφος για τον εκδοτικό οίκο Ανέμη. Ζει και εργάζεται στη Λάρισα. www.instagram.com/ifigeneiasdoukou

Ο ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ ΤΖΑΝΟΥΛΙΝΟΣ γεννήθηκε στον Φαλατάδο της Τήνου. Σπούδασε αρχικά στη Σχολή Καλών Τεχνών Πανόρμου Τήνου και αργότερα στην ΑΣΚΤ, όπου υπήρξε μαθητής του Γιάννη Παππά με τον οποίο συνδέθηκε και εργάστηκε για πολλά χρόνια κοντά του. Το 1987 τιμήθηκε με το βραβείο γλυπτικής της Ακαδημίας Αθηνών και από το 1989 δίδασκε γλυπτική και συντήρηση γλυπτών στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής. Έχει πραγματοποιήσει ατομικές και πολλές ομαδικές εκθέσεις, ενώ έργα του βρίσκονται σε μουσεία, συλλογές και δημόσιους χώρους. Έχει φιλοτεχνήσει, μεταξύ άλλων, τους ανδριάντες του Κωνσταντίνου Καραμανλή στη Νέα Παραλία της Θεσσαλονίκης, στις Σέρρες και στη Ξάνθη. Και τις προτομές του Ελευθερίου Βενιζέλου στο Βουκουρέστι και τη Βραζιλία, τις ορειχάλκινες προτομές των Κωστή Μπαστιά, Κώστα Ουράνη και Παντελή Χορν στο Πάρκο Ελλήνων Λογοτεχνών της Αθήνας, τη μαρμάρινη προτομή της Μαρίας Κάλλας στο Θέατρο Ολύμπια και τη χάλκινη στο Μουσείο Μαρία Κάλλας, καθώς και γλυπτό αφιερωμένο στους Ολυμπιακούς Αγώνες, το οποίο τοποθετήθηκε στο Μόντρεαλ του Καναδά. Επιπλέον, έχει φιλοτεχνήσει μετά από ανάθεση του Ιδρύματος Ωνάση το γλυπτό του Κωνσταντίνου Καβάφη, το οποίο πρόκειται να τοποθετηθεί επί της Διονύσιου Αρεοπαγίτου και σε κοντινή απόσταση από το Αρχείο Καβάφη, αλλά και πολλές άλλες προτομές. Συμμετείχε μαζί με ομάδα συντηρητών αρχαιοτήτων σε πρόγραμμα του Δήμου Αθηναίων περί συντήρησης και αποκατάστασης υπαίθριων γλυπτών, τα οποία είχαν υποστεί φθορές από βανδαλισμούς, περιβαλλοντικά προβλήματα, καιρικά φαινόμενα κλπ. Είχε αναλάβει τη συντήρηση του Μητροπολιτικού Ναού Αθηνών καθώς και του Μεγάρου Ακαδημίας Αθηνών. Η προσέγγισή του στη γλυπτική μπορεί να είναι κλασική αλλά και σύγχρονη.

Άννα Αχιλλέως Staeubli, Ανασκαφή | Anna Achilleos Staeubli, Excavation

Η JUDIT VILLIGER (γεν. 1966 στη Λουκέρνη της Ελβετίας) είναι καλλιτέχνης και επιμελήτρια εκθέσεων που ζει και εργάζεται μεταξύ Ζυρίχης, Steckborn στην Ελβετία και Σύρου στην Ελλάδα. Η έρευνά της εστιάζει στη μεταμόρφωση εικόνων, αντικειμένων και αρχαιακού υλικού μέσω διαδικασιών επανάληψης, σειριακότητας και αναπλασίωσης. Το έργο της, μεταξύ της καλλιτεχνικής παραγωγής και της έρευνας, διερευνά πώς μεταβάλλεται η οπτική σημασία όταν οι εικόνες μετατοπίζονται, ανασυνδυάζονται ή μεταφράζονται σε νέα πλαίσια. Η Villiger σπούδασε καλλιτεχνική εκπαίδευση στο Πανεπιστήμιο Εφαρμοσμένων Επιστημών και Τεχνών της Λουκέρνης και έλαβε μεταπτυχιακό τίτλο (MFA) από τη Σχολή Εικαστικών Τεχνών της Νέας Υόρκης. Αργότερα ολοκλήρωσε ένα Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Εξειδικευμένων Σπουδών στην Έρευνα και τη Γνώση της Τέχνης στο Πανεπιστήμιο Τεχνών της Ζυρίχης (ZHdK) και έλαβε διδακτορικό από την Ακαδημία Καλών Τεχνών του Μύνστερ. Έχει συμμετοχές σε πολλές εκθέσεις στην Ελβετία και διεθνώς, μεταξύ άλλων στο Kunst (Zeug) Haus Rapperswil, στο Kunstmuseum Thurgau (Kartause Ittingen), στο Museum kunst + wissen Diessenhofen και στο Kunstforum Montafon. Έχει λάβει πολλά βραβεία και υποτροφίες, μεταξύ των οποίων το Βραβείο Πολιτισμού του Καντονιού Thurgau (2018) και μια υποτροφία από τη Cité Internationale des Arts στο Παρίσι (2010). Παράλληλα με την καλλιτεχνική της δραστηριότητα, ασχολείται με την επιμέλεια εκθέσεων και από το 2016 είναι υπεύθυνη για το εκθεσιακό πρόγραμμα στο Σπίτι της Καμπάνας (Haus zur Glocke) στο Steckborn. www.juditvilliger.ch

BIOGRAPHICAL NOTES OF THE ARTISTS

THRASSOS AVARITSIOTIS was born in Lamia in 1952. His love for art led him to the Athens School of Fine Arts, (1971-1976). Eager to broaden his horizons, he continued his artistic quest in the Netherlands, where he attended courses at the Royal Academy of Fine Arts in Amsterdam, specializing in Monumental Studies (1976-1977). Then he moved to England and attended classes (ad hoc) in postgraduate studies at the University of Reading's School of Fine Arts (1977-1978), further refining his creative vision.

Throughout his career, Thrassos has shared his creative vision in ten solo exhibitions. His work has been showcased in venues such as the Municipal Gallery of Larissa (1982), Athenaeum Gallery (1983), Chrysothemis Gallery (1985), Antenor Gallery (1987), Ersi Gallery (1990), Aenaon Gallery (1994), Metopi Gallery (1996, 2002), the Municipal Gallery of Lamia (2004), and Bonikos Gallery (2010), each exhibition marking a new chapter in his artistic evolution.

He has also participated in numerous group exhibitions. His creative output extends to stained glass (vitraux), mosaics, poster design, and book cover illustrations for various publishing houses in Athens. His work has been featured in art journals and is held in prestigious public and private collections, including those of Siemens, Intracom, the Bank of Greece, the Postal Savings Bank, and the Municipal Galleries of Larissa and Lamia. Mr. Avaritsiotis served as a Professor at the Department of Conservation of Antiquities and Works of Art (1987-2019) and taught in the Museum Studies (postgraduate programme) at the National and Kapodistrian University of Athens (2003-2009). Since 2019, he has been Professor

Emeritus at the University of West Attica.
www.athrassos.com

ANNA ACHILLEOS STAEUBLI was born in Paphos, Cyprus, in 1958. She has been actively painting between Paphos, Bern, and Athens since 2000. She graduated from the Cyprus Tourist Guides school, where she studied History of Art, History, Archaeology, Byzantine Art, Fauna, Flora, and Geology. She attended Art lessons in Bern, Switzerland, Athens, Greece, and Boston, USA. Her work is inspired by the Sea, Nature, Flowers, Mines, and Byzantine art. She produces works in encaustic, an ancient technique using beeswax, damar and pigments. Anna has had both solo exhibitions and has participated in numerous group exhibitions in Museums, Art Institutions, and Foundations as well as Galleries in Switzerland, France, Greece, and Cyprus. Museums, public and private collections in Switzerland, Germany, Austria, the UK, Spain, Malta, Greece, and Cyprus have acquired her works.

Webpage: www.anna-as.com

Email: artist.anna.as@gmail.com

Facebook: Anna Achilleos Staeubli

Instagram: Anna Achilleos Stäubli

KATERINA VELLIU is a visual artist. She studied Fine and Applied Arts at the School of Fine Arts of the Aristotle University of Thessaloniki and completed postgraduate studies in Architectural Design at the University of Thessaly. Her artistic practice focuses on the exploration of space, memory, and their traces, expressed through painting and spatial practices, often

developed in the form of installations that combine different media and materialities. Surface in her work is approached as a canvas for time and experience, where gestures, layers, and shifts operate as carriers of memory and process. Her work is structured spatially, drawing on architectural elements and the notion of place not as matters for analysis, but as lived conditions that activate the relationship between the body, the environment, and nature.

She has presented her work in solo and group exhibitions in Greece and abroad and has participated in residencies and research-based projects, including the Fondazione Orestiadi (Sicily) and Zygote Press (USA). Since 2017, she has been teaching Fine Arts in public education. She lives and works in Thessaloniki and Larissa.
<https://katerinavelliou.com>

Visual artist and designer **NOEMI NIEDERHAUSER** is based in Lausanne (Switzerland), but travels frequently to Athens (Greece), where she co-founded a multidisciplinary art space called A-DASH (<https://a-dash.space>).

She holds a Master's degree in Visual Arts from Central Saint Martins College of Art and Design, London, United Kingdom (2014), Noemi previously completed a higher education course in ceramics at CEPV, Vevey (2010).

Since then, through various artist residencies and projects developed on her own initiative, Noemi has worked in Europe, Asia and Africa. Both in her artistic practice and in her work as a curator, she develops proposals in collaborative formats and by the pooling of expertise, with an approach focused on experimental research related to materials. Fascinated by the endless processes of

transformation linked to the hybridisation of materials, the projects she develops blur the boundaries between art, craft and design. Noemi thus develops visual proposals that question the symbolism associated with materials and artefacts in relation to time and history.

Her work has been exhibited internationally in galleries, museums and institutions such as: Shanghai Design Week 2026 (China); Geneva Design Days 2025 (Switzerland); A4 Residence, Chengdu (China); Dakar Art Biennale 2024 (Senegal); Vienna Design Week 2023 (Austria); Milan, Design Week 2022 (Italy); Dutch Design Week 2022, Eindhoven (Netherlands); Swiss Design Awards 2019 and 2021, Basel (Switzerland); Raw Material Company, Dakar (Senegal); Documenta 14, Athens (Greece); The Centre for Sustainable Fashion and Arts Council (United Kingdom); MUDAC, Lausanne (Switzerland); Victoria & Albert Museum, London (United Kingdom); MCBA, Lausanne (Switzerland).
www.noemi-niederhauser.ch

F/TWO consists of **NICOLE REBER** (born in Basel/ Switzerland) art historian and cultural consultant, and **KARL REBER** (born in Solothurn/ Switzerland), archaeologist and former director of the Swiss School of Archaeology in Greece (ESAG). Both reside near Basel (Switzerland) and on Naxos (Greece), but work worldwide.

Both share a passion for photography, which has captivated them since their youth - back in the analogue age. A few years ago, they began to explore digital photography, teaching themselves and attending various workshops run by well-known landscape photographers from Switzerland and abroad. Since then, their work

has been featured in numerous exhibitions and art fairs. Their work is characterized on the one hand by atmospheric landscape images and on the other by detailed images of nature, which have a highly abstract effect and offer a new, often unfamiliar view of our everyday surroundings. Their work is dedicated to specific themes, such as transience, climate change, materials provided by nature, etc. Both select the motifs together, but as individualists, each of them interprets the image in a different way. The resulting dialogue is an essential driving force in their ongoing development process.

"We seek our motifs in nature, where the most diverse colors and shapes are hidden. Our images are real and yet not real, because we try to abstract nature through the careful selection of details and special shooting techniques. We choose our motifs together, but as individualists, each of us represents our own point of view. Our images are thus created in a constant critical dialogue."

<https://ftwo.art>

email: mail@ftwo.art

Instagram: [ftwo_reber](#)

Facebook: [F/two artroom reber](#)

Born in Larissa, **IPHIGENIA SDOUKOU** studied painting and engraving at the Academy of Fine Arts in Florence. Alongside her artistic practice, she taught in Secondary Education. In 2017, she was awarded a prize at the 6th Novi Sad Triennial in Serbia. She also participated in the 8th Thessaloniki Biennale of Contemporary Art (2023) and the Tashkent Biennale of Contemporary Art (2024). Her work is held in the collections of the Museum of Contemporary Art (MOMus) and the State Museum of Contemporary Art in Thessaloniki, the Athens Municipal Gallery, the G. I. Katsigras Municipal Gallery in Larissa, the University Hospital of Larissa and the National Historical Museum of

Athens (EMA), as well as in private collections. Furthermore, she has designed album covers and has worked as an illustrator for the Anemi publishing house. She lives and works in Larissa. www.instagram.com/ifigeneiasdoukou

PRAXITELIS TZANOULINOS was born in Falatados on the island of Tinos. He began his studies at the Preparatory School of Fine Arts in Panormos, Tinos, before continuing at the Athens School of Fine Arts under the guidance of Yannis Pappas. The two artists developed a close bond and worked together for many years. In 1987, he was honoured with the Academy of Athens Sculpture Award. Since 1989, he has taught Sculpture and Sculpture conservation at the University of West Attica. He has held numerous solo exhibitions and group exhibitions, and his works are held in museums, private collections, and seen in public spaces. Notably, he created the statues of Konstantinos Karamanlis in Nea Paralia, Thessaloniki, Serres, and Xanthi. His body of works include busts of Eleftherios Venizelos in Bucharest and Brazil; bronze busts of Kostis Bastias, Kostas Ouranis and Pantelis Horn in the Park of Greek Writers in Athens; a marble bust of Maria Callas at the Olympia Theatre; a bronze one at the Maria Callas Museum; and a sculpture dedicated to the Olympic Games in Montreal, Canada. Furthermore, he created a sculpture of Constantine Cavafy commissioned by the Onassis Foundation, to be installed on Dionysius Areopagite Street, close to the Cavafy Archive. He also sculptured numerous other busts. He also was involved in a programme run by the Municipality of Athens, working alongside a team of conservators to conserve and restore outdoor sculptures damaged by vandalism, environmental problems, and the ravages of the weather. He was also responsible for the maintenance of the Metropolitan Cathedral of Athens and the Academy

of Athens building.

Tzanoulinos's work reflects a dialogue between classical tradition and contemporary expression.

JUDIT VILLIGER (born 1966 in Lucerne, Switzerland) is an artist and curator who lives and works between Zurich and Steckborn (Switzerland) and Syros (Greece). Her practice explores the transformation of images, objects, and archival materials through processes of repetition, seriality, and recontextualization. Working at a point between artistic production and research, she investigates how visual meaning shifts when images are displaced, recombined, or translated into new contexts. Villiger studied art education at the Lucerne University of Applied Sciences and Arts and received an MFA from the School of Visual Arts in New York. She later completed a CAS in Research and Art Knowledge at the Zurich University of the Arts (ZHdK) and a PhD at the Academy of Fine Arts Münster. Her work has been shown in numerous exhibitions in Switzerland and internationally, including Kunst (Zeug) Haus Rapperswil, Kunstmuseum Thurgau (Kartause Ittingen), Museum kunst + wissen Diessenhofen, and Kunstforum Montafon. She has received several awards and grants, including the Culture Prize of the Canton of Thurgau (2018) and a residency at the Cité Internationale des Arts in Paris (2010). Alongside her artistic practice, she develops curatorial projects and since 2016 has been responsible for the exhibition programme at the Haus zur Glocke in Steckborn. www.juditvilliger.ch

Πραξιτέλης Τζανουλίνος, Αιχμή Ι
Praxitelis Tzanoulinos, Point I

Εικ. 1: "An Ode to the Incredible Human Hands", πείραμα με τους φοιτητές αρχαιολογίας στο χώρο ανασκαφής
 Fig. 1: "An Ode to the Incredible Human Hands", trial with the archaeology students on the excavation site
 (Flux Laboratory)

Εικ. 2: "Sensory Regimes / Landscape, Body, Sensuality", αυτοσχεδιασμοί στο ιερό της Αμαρυσίας Αρτέμιδος
 Fig. 2: "Sensory Regimes / Landscape, Body, Sensuality", improvisations in the sanctuary of Artemis Amarysia
 (Tobias Krapf)

FLUX LABORATORY, ΧΟΡΟΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΑΜΑΡΥΝΘΟ

Author: Flux Laboratory

Από το 2023, το Flux Laboratory Athens αναπτύσσει, σε συνεργασία με την Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή στην Ελλάδα και την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας, μια σειρά καλλιτεχνικών πρωτοβουλιών στον αρχαιολογικό χώρο της Αμαρύνθου, στο νησί της Εύβοιας. Τα καλλιτεχνικά αυτά έργα διερευνούν τις σχέσεις μεταξύ του σύγχρονου χορού και της αρχαιολογικής πρακτικής, θεωρώντας τον χώρο των ανασκαφών ως χώρο παρατήρησης, πειραματισμού και δημιουργίας.

An Ode to the Incredible Human Hands
 3-7 Ιουλίου 2023, Αμάρυνθος, Εύβοια

Η αφετηρία για τη συνεργασία αυτή είναι το 2023, μετά από μια σημαντική ανακάλυψη που έγινε το προηγούμενο έτος στο ιερό της Αμαρυσίας Αρτέμιδος: ένα πέτρινο αγαλματίδιο που απεικονίζει μια ανθρώπινη μορφή να κρατά ένα ελαφάκι στην αγκαλιά της. Για τους αρχαιολόγους της ελληνο-ελβετικής αποστολής, το αντικείμενο αυτό έγινε γρήγορα σύμβολο της συλλογικής εργασίας που πραγματοποιήθηκε στον αρχαιολογικό χώρο.

Πέρα από την ίδια την ανακάλυψη, ήταν η διαδικασία της ανασκαφής που ενέπνευσε την καλλιτεχνική έρευνα. Η αρχαιολογία βασίζεται σε μια σειρά από ακριβείς κινήσεις: σκάψιμο, απομάκρυνση εδάφους, βούρτσισμα, μέτρηση, καθαρισμός, καταγραφή, καταλογογράφηση. Αυτές οι κινήσεις, που επαναλαμβάνονται με σχολαστικότητα από τους αρχαιολόγους και τους φοιτητές, συνθέτουν μια πραγματική χορογραφία της επιστημονικής εργασίας.

Κατόπιν πρόσκλησης του Flux Laboratory Athens, δύο χορευτές με βάση την Ελλάδα, η Ναταλία Καλογεροπούλου και ο Σταύρος Αλέξανδρος Ικμπάλ παρέμειναν για τέσσερις ημέρες μαζί με την ομάδα ανασκαφής. Ζώντας την καθημερινότητα των φοιτητών της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής, παρατήρησαν προσεκτικά τις κινήσεις και τις δυναμικές συνεργασίας που διαμορφώνουν τη ζωή στον αρχαιολογικό χώρο.

Με βάση την οπτικοακουστική τεκμηρίωση, οι καλλιτέχνες εντόπισαν πέντε

χαρακτηριστικές κινήσεις της ανασκαφικής διαδικασίας. Αυτές οι κινήσεις στη συνέχεια ερμηνεύτηκαν εκ νέου με τη μορφή μιας χορογραφικής ακολουθίας. Οι νεαροί αρχαιολόγοι κλήθηκαν να συμμετάσχουν στο πείραμα, αναπαράγοντας και μετασχηματίζοντας τις δικές τους επαγγελματικές χειρονομίες μέσω της κίνησης (Εικ. 1).

Σε αυτή τη μετατόπιση του βλέμματος, οι τεχνικές κινήσεις αποσπώνται από τη χρηστική τους λειτουργία για να αποκαλύψουν την εκφραστική τους διάσταση. Ο χώρος της ανασκαφής μετατρέπεται έτσι σε σκηνή.

Η παράσταση που προκύπτει έχει τίτλο «An Ode to the Incredible Human Hands» (Ωδή στα απίστευτα ανθρώπινα χέρια), αυτά τα χέρια που, με υπομονετικές και προσεκτικές κινήσεις, ανασύρουν από το χώμα θραύσματα ιστορίας που παρέμεναν σιωπηλά για αιώνες.

Sensory Regimes / Landscape, Body, Sensuality

8-9 Ιουλίου 2024, Αμάρυνθος Εύβοια

Τον Ιούλιο του 2024, η συνεργασία συνεχίστηκε με ένα δεύτερο έργο με τίτλο Sensory Regimes / Landscape, Body, Sensuality. Η δράση, που διοργανώθηκε για δεύτερη συνεχή χρονιά, συγκέντρωσε τους χορευτές της Flux School και τους φοιτητές της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής για δύο ημέρες εργασίας στον χώρο.

Ενώ το πρόγραμμα του 2023 επικεντρώθηκε κυρίως στις ανασκαφικές εργασίες, η νέα αυτή έρευνα στράφηκε προς την αισθητηριακή εξερεύνηση του αρχαιολογικού τοπίου.

Στον χώρο του σύγχρονου χορού, η έννοια της κιναισθησίας αναφέρεται στην πολυαισθητηριακή εμπειρία του σώματος σε κίνηση. Ωστόσο, παρά την πλήρη εμπλοκή του σώματος στη χορογραφική πρακτική, ο χορός συχνά γίνεται αντιληπτός πρωτίστως ως οπτική εμπειρία. Το παρόν έργο προτείνει, αντίθετα, να επανατοποθετηθεί το σώμα σε μια βιωματική σχέση με το περιβάλλον του.

Μέσα από καθοδηγούμενους αυτοσχεδιασμούς (Εικ. 2), οι χορευτές εξερεύνησαν τον τρόπο με τον οποίο η κίνηση μπορεί να επηρεάζεται από μια ποικιλία αισθητηριακών δεδομένων: την υφή του εδάφους, την πυκνότητα του χώματος, την παρουσία αρχαιολογικών καταλοίπων ή ακόμα και την τοπογραφία.

Ο χώρος της Αμαρύνθου γίνεται έτσι ενεργός εταίρος στην οικοδόμηση του κινήματος. Αυτή η προσέγγιση μας καλεί να αναλογιστούμε τη θέση του σώματος στην παραγωγή της γνώσης και τον τρόπο με τον οποίο ο χορός μπορεί να συμβάλει στην ανανέωση της αντίληψής μας για το αρχαιολογικό τοπίο.

Αυτές οι πρωτοβουλίες αποτελούν τα πρώτα βήματα ενός διαρκούς διαλόγου μεταξύ καλλιτεχνικής δημιουργίας και επιστημονικής έρευνας, ο οποίος συνεχίστηκε με το ευρύτερο πρόγραμμα Danceology σε συνεργασία με την ερευνήτρια Δρ. Sophie Bocksberger.

FLUX LABORATORY, DANCE AND ARCHAEOLOGY AT AMARYNTHOS

Author: Flux Laboratory

Since 2023, Flux Laboratory Athens has been developing, in partnership with the Swiss School of Archaeology in Greece and the Ephorate of Antiquities of Euboea, a series of artistic initiatives at the archaeological site of Amarynthos on the island of Euboea. These projects explore the relationship between contemporary dance and archaeological practice, treating the excavation site as a space for observation, experimentation and creation.

An Ode to the Incredible Human Hands

3-7 July 2023, Amarynthos, Euboea

The first project came about in 2023 following a significant discovery made the previous year at the sanctuary of Artemis Amarysia: a stone statuette depicting a human figure holding a fawn in its arms. For the archaeologists on the Greek-Swiss project, this object quickly became a symbol of the collective work carried out at the site.

Beyond the discovery itself, it was the excavation process that inspired the artistic research. Archaeology relies on a succession of precise movements: digging, clearing, brushing, measuring, cleaning, recording, cataloguing. Repeated with meticulous care by the archaeologists and students, these movements form a veritable choreography of scientific work.

Invited by the Flux Laboratory Athens, two dancers based in Greece, Natalia Kalogeropoulou and Stavros Alexandros Ikkal, spent four days with the excavation team. Sharing the daily routine of the students from the Swiss School of Archaeology in Greece, they closely observed the movements and dynamics of cooperation that shape life on the site.

Drawing on audiovisual research, the artists identified five characteristic movements of the excavation process. These movements were then reinterpreted in the form of a choreographed sequence. The young archaeologists were invited to take part in the

experiment, reproducing and transforming their own professional movements through dance (Fig. 1).

In this shift in perspective, the technical gestures are detached from their utilitarian function to reveal their expressive dimension. The excavation site thus becomes a stage.

The resulting performance is presented as “An Ode to the Incredible Human Hands”, those hands which, through patient and attentive gestures, bring fragments of history that were silent for centuries to the surface.

Sensory Regimes / Landscape, Body, Sensuality

8-9 July 2024, Amarynthos, Euboea

In July 2024, the collaboration continued with a second project entitled “Sensory Regimes / Landscape, Body, Sensuality”. Organised for the second consecutive year, it brought together dancers from the Flux School and resident students from the Swiss School of Archaeology in Greece for two days of work on site.

Whilst the 2023 project focused primarily on the gestures of excavation, this new research was directed towards the sensory exploration of the archaeological landscape.

In the field of contemporary dance, the concept of kinaesthesia refers to the multisensory experience of the body in motion. Yet, despite the body’s total engagement in choreographic practice, dance is often perceived first and foremost as a visual experience. This project, on the contrary, proposes to reposition the body within an immersive relationship with its environment.

Through guided improvisations (Fig. 2), the dancers explored how movement can be shaped by a multitude of sensory inputs: the texture of the ground, the density of the earth, the presence of archaeological remains, and the topography of the landscape.

The Amarynthos site thus becomes an active partner in the construction of movement. This approach invites reflection on the role of the body in the production of knowledge and on how dance can help renew our perception of the archaeological landscape.

These initiatives represent the first steps in an ongoing dialogue between artistic creation and scientific research, which continued with the broader Danceology project in collaboration with researcher Dr Sophie Bocksberger.